



industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

28. NOVEMBER 1975

ŠTEVILKA 22/23 — XV

VINKO HAFNER predaval komunistom Save

V dvorani skupščine občine Kranj se je zbralo okrog tristo Savčanov — komunistov. Tolikšno število je najbrž presenetilo tudi organizatorje, predvsem pa je bil zadovoljen sam predavatelj Vinko Hafner. In to je tudi povedal.

Če bi hotel povzeti vse, kar nam je povedal ugledni slovenski revolucionar in sekretar MK ZK Ljubljana, bi tale informacija obsegala vsaj dve strani našega glasila.



Iz vsebine:

— SAVA

- Uresničevanje vodilne vloge ZK v samoupravni socialistični družbi
- Predlog zakona o investicijski dokumentaciji
- Informacija o novem predlogu sistema delitve OD
- Razprava v skupščini SRS
- Vozniki pozor
- Prva seja koordinacijskega odbora sindikalne organizacije Sava
- 16 Savčanov dobilo stanovanja
- Zdaj se bomo pa topli
- Programska seja občinske konference ZSMS Kranj

— VULKAN

- Na zboru delovnih ljudi
- Naš razgovor
- Sklepi 17. seje DS skupnosti tozda Vulkan
- Vesti iz Vulkana

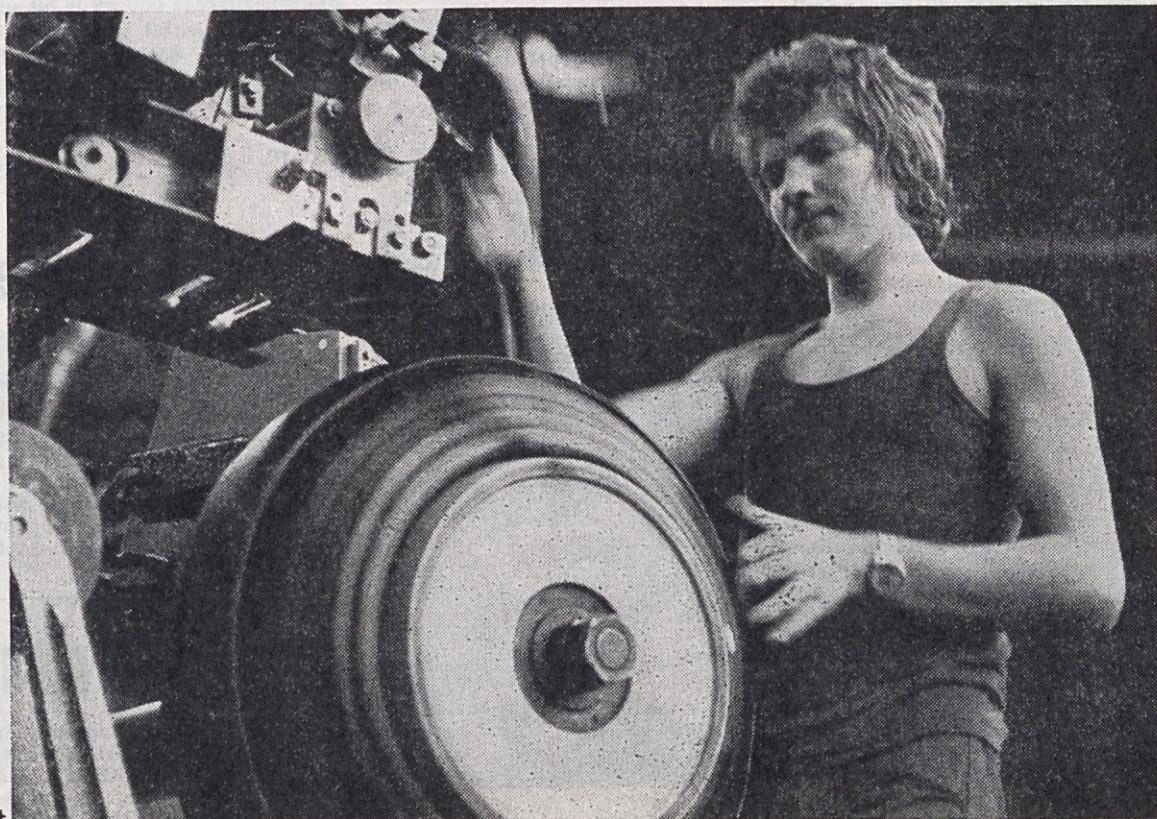
— TOTRA

- Družbena prehrana v Totri
- Člani DS dvigajo roke



Ob 29. novembru

Mineva skoraj tretjina stoletja od rojstva Jugoslavije, mineva tudi četrto stoletje samoupravljanja v ustavni organiziranosti. Svoboda, bratstvo, enakopravnost in mir so poleg samoupravnih pravic naša največja svetinja. Zato jih moramo varovati vedno in za vsako ceno.





Prva seja koordinacijskega odbora sindikalne organizacije

V soboto, 15. novembra so se v Savi zbrali delegati — člani koordinacijskega odbora skupnosti tozdov Sava.

Mile Milivojevič, predsednik predstava sindikata Sava, je pozdravil vse navzoče, glavni direktor Save tovariš Filip Majcen pa je odboru zaželel uspešno delo. Poudaril je, naj bo ta sestanek predvsem delovnega značaja in da je prav, da so se predstavniki sestali za dogovor o skupnih kriterijih za reševanje ključnih problemov vse delovne organizacije. »Prav gotovo nam je potrebna enotna pot kljub določenim razlikam glede na dislociranost skupnosti tozdov, kajti določenim razlikam glede na dislociranost skupnosti tozdov, kajti dogovoriti se moramo za identična, enotna stališča. Zelo želimo, da bomo ob naslednjem srečanju lahko že ugotavljali tudi določene uspehe, je dejal tovariš Majcen.

Dnevni red prve seje je bil tako zelo obširen, da je seja trajala v soboto ves dan, zaključili pa so s podpisom samoupravnega sporazuma v nedeljo dopoldan.

Najprej je Vinko Perčič informiral prisotne o značilnostih in izhodiščih gospodarskega načrta za leto 1976. Glede na to, da so bili ob vsaki točki po predhodni razpravi sprejeti tudi sklepi, vam danes celovite informacije ne moremo nuditi, pač pa bomo sklepe objavili v zadnji številki Save (izšla bo okoli 20. decembra).

Kadrovanje in kadrovska politiko je obravnaval Zdravko Korenčan. Povedal je, da je na področju kadrovanja določena neusklajenost. Povečevanje proizvodnje v tozdih zahteva tudi določeno število novih delavcev, medtem ko naj bi zaposlovanje omejili na minimum. Pri tej točki je bilo precej razprav tudi o poenotenju kadrovske politike, zato je tovariš Korenčan poročal še o razgovorih med predstavniki kadrovskih služb dislociranih skupnosti tozdov.

»Po številu poškodb smo nekoliko nad slovenskim poprečjem,« je dejal tov. Nadiževac, ko je razlagal razmere v Savi na področju varstva pri delu. Pri tem je prisotne seznanil z urejanjem delovnih pogojev v Totri, KTM...

O zaščiti, zavarovanju in o splošnem ljudskem odporu je poročal Blaž Studen, o urejanju socialnih problemov članstva sindikata pa tovarišica Lojzka Planinšek.

Tovarišica Planinškova je člane odbora seznanila o prizadevanjih za odpravljanje socialnih problemov tako v Savi kot tudi v dislociranih skupnostih tozdov. Predvsem gre za reševanje stanovanjskih problemov, letovanja, alkoholizma, bolniškega staleža, prehrane med delovnim časom itd. Pri tem je opozorila na nekatere konkretne probleme, ko npr. tudi vodilni in vodstveni delavci ne sodelujejo pri akcijah in ne spoštujejo dogovorov. Tudi pri tej točki so bili sprejeti važni sklepi, ki bodo seveda veljali tudi za KTM, Tatro, Vulkan in Rumo.

Potem je tovariš Stojanovič podal poročilo o izhodiščih samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in delitve osebnih dohodkov ter podrobneje obrazložil ocenjevanje delovnih mest v Savi in urejanje ocenjevanja v priključenih skupnostih tozdov.

Ema Pevc je prisotnim zgoščeno, pa vendar dokaj temeljito podala oceno ter naloge strokovnega izpolnjevanja in družbenega izobraževanja članov sindikata.

Jože Štular je podal problematiko informiranja. Pri tem je povedal, da je v Savi dosežena stopnja kvantitete informacij, zato bo v prihodnje vsa pozornost namenjena kvaliteti. Dejal je tudi, da se poenote-



Mile Milivojevič, predsednik koordinacijskega odbora

nje informiranja žal ne odvijajo po sklepih odbora za informiranje. Gre namreč za to, da se v Vulkanu nikakor ne premakne vprašanje sodelovanja na področju informiranja. S tem je bil dopoldanski del seje zaključen, nadaljevali pa so jo popoldne in v nedeljo dopoldne.

Popoldne so razpravljali o predlogu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi koordinacijskega odbora ter glasovali o sprejemu sporazuma. Po razpravi so sporazum podpisali. Naj omenim posebnost iz razprave: predstavnik Vulkana



Vinko Perčič je podal izčrpano informacijo o značilnostih in izhodiščih gospodarskega načrta za leto 1976

Niš je predlagal, naj bi bili v koordinacijskem odboru predstavniki priključenih skupnosti tozdov, vendar z lokacije Kranj samo eden. V razpravi so se zedinili, da je problematika na lokaciji v Kranju tako obsežna, da bi jo en sam predstavnik težko zastopal. Tu ne gre za preglašovanje, ampak za usklajeva-

livojevič, za sekretarja pa so izvolili tovariša Antolina. Prisotni so nato podali oceno organiziranosti sindikata delovne organizacije v letu 1975. Ob tem so člani koordinacijskega odbora v glavnem menili, da sindikalne skupine še niso povsod niti organizirane niti še niso povsod začele z delom. Treba bi bilo predvsem v naslednjem obdobju poskrbeti za to, da sindikalne skupine postanejo prostor za delovanje članov sindikata in da bi bilo med posameznimi skupnostmi tozdov več medsebojnega dogovarjanja in informiranja. Dogovorili so se, da si bodo izmenjali vse zapisnike in občasno vzpostavljali medsebojne stike. Sklepi, kot sem že zapisal, so bili sprejeti sproti.

Najvažnejši sklep posvetovanja: Sindikat je na področju delegatskih odnosov oz. pri uveljavljanju delegatskih samoupravnih odnosov v preteklosti premalo napravil. Edini smo si v spoznanju, da je razvitost samoupravnih odnosov v delovni organizaciji tudi ocena uspešnosti dela sindikata med delovnimi ljudmi.

J. Š.

Prejeli smo

Sava na sejmu gume in plastike v Sarajevu

Nasploh je vtis o sarajevskem sejmu dober, precej boljši kot o zagrebškem. To velja tako za predstavitev firme (kar gre v prid oddelku za odnose z javnostjo v marketingu) kot tudi za udeležbo oz. obiske poslovnih partnerjev. Sava velja v BiH za firmo z zavidljivo kvaliteto izdelkov ter z zelo solidnim pristopom v poslovnih stikih, kar hkrati doka-

zuje tako ugled naše kvalitete v tehnično-tehnološkem smislu kot tudi solidno delo komercialistov, predvsem pa našega komercialnega predstavnika v BiH.

Pripombe, ki so jih dajali obiskovalci o naši razstavi v Sarajevu, so bile sporočene marketing službi.

Andrej Košič

Kranjska mladina v številkah

V Kranju imamo mladi trenutno 121 osnovnih organizacij ZSMS (v združenem delu 67, v KS 35 in v šolah 19), kjer je včlanjenih (popisanih) 7.800 članov ZSMS (v združe-

nem delu 4.200, v KS 1.600 in v šolah 2.000). Sicer pa računamo, da je v Kranju blizu 14.000 vseh mladih.

Marko Tomšič



Med razpravo

VINKO HAFNER PREDAVAL KOMUNISTOM SAVE

Ni bilo, ni in ne bo zadržkov — mi gremo nezadržno naprej

Dne 12. novembra 1975 je ideološka komisija ZK Sava organizirala drugo predavanje za komuniste aSve. Če sem za prejšnje predavanje zapisal, da se niti z udeležbo niti z razpravo nismo odrezali, pa zdaj lahko z veseljem trdim, da je bilo tokrat povsem drugače.

V sejni sobi skupščine občine Kranj se je zbralo okrog tristo Savčanov-komunistov. Tolikšno število je najbrž presenetilo tudi organizatorje, predvsem pa je bil zadovoljen sam predavatelj tovariš Vinko Hafner. In to je tudi povedal.

Če bi hotel povzeti vse, kar nam je povedal ugledni slovenski revolucionar in sekretar MK ZK Ljubljane, bi tale informacija obsegala vsaj dve strani našega glasila.

Tovariš Hafner je začel pogovor o vlogi subjektivnih sil v naši družbi, ki niso samo v ZK, ampak tudi v drugih družbeno-političnih organizacijah, kjer jih predstavlja najbolj napredno delavstvo s svojo revolucionarnostjo in uspehi. »Tudi v Savi,« je dejal tovariš Hafner, »je že pred okupacijo delovala 10-članska borbena celica ZK, ki je vodila boj za delavske pravice.« Čeprav smo mnogi ali pa večina razmeroma dobro seznanjeni z borbo in prizadevanji ZK pred vojno, med NOB in morda še najbolj po vojni, pa nam je tovariš Hafner tako sproščeno, enostavno in konkretno pripovedoval o informbiroju, njegovemu namenu in pomenu ter o izrednih težavah, s katerimi se je Jugoslavija borila po osvoboditvi in tudi popreje, da lahko rečemo (najbrž velja to za večino udeležencev), da takega predavanja še nismo poslušali. Govoril je tudi o postalinovskem obdobju v SZ in pri nas, o tem, kako je Sovjetska zveza priznala svoje napake in uredila odnose z nami. Še nikoli nismo slišali, da je imelo vse to obdobje tudi dobre strani, kajti »tedaj smo začeli razmišljati o naši specifični poti v socializem, o tem, kaj se je in se dogaja v Sovjetski zvezi ter kako dalje graditi humano pot naše socialistične družbe.« Tovariš Hafner je še razlagal, kako in zakaj smo se odločili za »tovarne delavcem«, kako so se še vedno pojavljali problemi, ko so skupine ali posamezniki hoteli na drugačen način graditi in urejati državo (Djilas, Ranković).

Pred petimi, šestimi leti smo znova zašli v težave. Nekoliko smo se uspavali s tem, da so bile urejene tako gospodarske razmere kot politična situacija. Malo smo pozabili, da so zunaj nas, zunaj naprednih sil in ogromne večine delavskega razreda delovale tudi sovražne sile, ki so bile proti naši samoupravi poti v socializem. Posledica tega je bilo upadanje števila članov ZK, nedelavnost posameznih organizacij, ki se sploh niso sestajale. Pojavljale so se ideje, da Slovenija lahko živi brez Jugoslavije, da je vezanost na Balkan škodljiva itd. 21. seja predsedstva ZKJ je temu naredila konec. Od tedaj dalje pričanja naša politična aktivnost svoj vzpon. Število članov raste, aktivnost v organizaciji ZK postaja izredno živa, vpliv in ugled naše partije sta se močno povečala.

Tovariš Vinko Hafner je govoril tudi o tem, da smo komunisti povsem navadni ljudje, nič drugačni od nekomunistov. Razlikujem se le v tem, da smo zavedni, da gledamo naprej



Vinko Hafner, predsednik mestne konference ZK Ljubljane

in da razumemo tudi vse težave razvijajoče se družbe. Tovariš Hafner je še poudaril, da mora biti komunist pošten, pošten do ljudi, do družbene lastnine. Jugoslovanski komunisti in tudi komunisti v aSvi smo lahko klub vsem težavam optimisti, kajti sposobni smo jih premagati, potrebna je le zbranost in žilavost. Tudi v zdajšnji gospodarski situaciji je in bo za nas odločilnega pomena, ali smo komunisti odločni, ali razmišljamo, kaj koliko in kdo od nas prispeva k stabilizaciji. Sedanji proces našega delovanja kaže, da lahko delamo hitreje korake. Tudi čez deset, petnajst let bodo gotovo še problemi, o katerih že danes govorimo. To pa pomeni, da idealne družbe ni, prav pa je, da nasprotja razrešujemo sproti. Biti moramo potrpežljivi, delujmo zbrano in enotno. Samoupravni socializem ni niti enostaven niti hiter proces.

O sprejemanju članov v ZK je tovariš Hafner dejal: »Številke niso edino merilo, a premalo nas gotovo ne sme biti. Še so področja, kjer komunistov sploh ni. ZK nima namena postati množična organizacija, a sprejemati bomo morali v naše vrste predvsem neposredne proizvajalce.

Včasih slišimo, da so ljudje, ki stopajo v ZK, karieristi. Prepričan sem, da to ni res. Poudarjali pa bomo, da za vodilne funkcije kadrujemo delavce, ki imajo tudi moralnopolitične kvalitete, predvsem pa, da so delavni in pošteni. Prizadevali si bomo tudi, da bo čimveč komunistov napredovalo, a le s pravo mero, s poslušom. Kaj pa sploh je karierizem? Zdaj sprejemamo mnogo mladih članov v ZK. Povsem normalno je, da imajo mladi ljudje tudi svoje ambicije. Če so vstopili v našo partijo, to ne pomeni, da se bodo potem tem ambicijam odrekli. Če so pripravljeni s svojo delavnostjo in izobraževanjem napredovati, potem to gotovo ni karierizem. Tega vprašanja ne bi smeli nikoli in nikjer poenostaviti.«

Na eno od pomembnih vprašanj pa je tovariš Hafner opozoril na koncu svojega predavanja: »Ne sprejemajte v ZK lenuhov in slabih delavcev! Četudi še tako lepo in dobro govorite na sestankih, osnovno vodilo naj bo delo.«

V ta zapis bi lahko vključil še mnogo podobnih napotkov in trditev. Slišali so jih tudi mnogi Savčani, ki se mnogokrat ne vedejo tako kot komunisti.

Če smo kdaj nejevoljno zagodrnjali nad nekaterimi predavanji, se mi zdaj zdi, da upravičeno, če jih primerjamo z izjavami tovariša Hafnerja, ki nam je pošteno, z odkritimi besedami, enostavno razlago in samokritično posredoval oceno našega delovanja.

Naj bo to spodbuda za delo komunistov v Savi.



Tako kvalitetnih informacij si komunisti še želimo

J. Š.



Uresničevanje vodilne vloge ZK v samoupravnih socialistični družbi

V sredo, 12. novembra smo Savčani poslušali predavanje tov. Hafnerja o problemih, s katerimi se je borila in s katerimi se danes še bori ZK pri uresničevanju svoje vodilne vloge v naši socialistični družbi.

Predavanje je bilo sicer namenjeno članom ZK, ker pa sodim, da zadeva vsakega samoupravljalca, se mi zdi prav, da v našem listu spregovorimo o vsebini predavanja. Samoupravljalci smo vsi, osnovna naloga ZK pa je revolucionarna borba za uresničevanje samoupravljanja, danes nič manj pomembna od borbe v socialistični revoluciji. Predavanje me je izredno navdušilo in to me je spodbudilo, da se lotim tega sestavka.

Kaj me je pravzaprav tako navdušilo? To, da je predavanje zadelo bistvo problemov in težav, ki so bili in so še danes prisotni v naši družbi in ki smo jih posamezniki v svoji sredini ugotavljali ter o njih razmišljali. Že dolgo nisem slišala žive besede, ki bi me z močjo izgovorjene resnice tako spodbudila, naj se z novo zavzetostjo prizadevam za uresničevanje zastavljenih ciljev. Mislim na prispevek posameznika pri uresničevanju skupnih ciljev, predvsem pri uresničevanju samoupravljanja.

Vse, kar je bilo povedano o zgodovinskih resnicah, je enako pomembno, zato bi poudarila nekaj dejstev, ki so bila skupna za vse zgodovinske okoliščine: nenehna budnost in borba ZK ter iskanje novih ustrežnejših poti za naš razvoj.

ZK je s prizadevanjem subjektivnih sil usmerjala in vodila družbeni in ekonomski razvoj naše socialistične države od povojnih let do danes skozi več etap. Na tej poti je bilo veliko težav, ki so vplivale na spreminjanje smeri razvoja naše družbe.

Pojav informbiroja z vsemi težavami, ki jih je sprožil (ekonomska blokada naše države s strani socialističnih držav), je pripomogel k hitrejši odločitvi vodstva ZKJ na čelu s tovarišem Titom za uvajanje samoupravljanja in za odpiranje naše države proti zahodnemu svetu ter povezovanje z državami v razvoju. Danes lahko vidimo, kako daljnovid-

ne in daljnosežne so bile tedanje odločitve za notranje ekonomski in družbeni razvoj ter za usmerjanje naše zunanje politike.

Samoupravljanje in neuvrščenenost v zunanji politiki sta dve odločitvi našega vodstva, vredni občudovanja. V tem je smisel vodilne vloge, avantgardnosti ZK, v tej daljnovidnosti kako iz poznavanje družbene stanja in gibanja v državi in v svetu izbirati najboljše poti za lastni razvoj. Vse več je simpatij velikega števila držav do naše samostojne, originalne poti razvoja in odnosa do mednarodnih dogajanj, vse več je poskusov, da uberejo enako ali podobno pot (krepitev neuvrščenenih, opadanje ugleda blokov, poskus Švedske, da uredi samoupravljanje, itd.). Ta dejstva pa sugerirajo spoznanje, da bo ta pot tudi za prihodnost najboljša.

Ves čas je v naši državi in v inozemstvu prisotno sovražno delovanje ostankov naših razrednih nasprotnikov, pristašev informbiroja. Premagovanje težav, ki so vezane s temi pojavi, je povečalo enotnost in strnjeno ZK. Vedno nove izkušnje so doprinesle k boljšemu spoznavanju novonastalih okoliščin ter k hitrejšemu iskanju rešitev. Omenjeno sovražno delovanje pa se okorišča z našimi slabostmi. Zato se moramo nenehno boriti proti vsem pojavom, ki na kakršen koli način slabijo ugled ZKJ. Kadar smo se angažirali v borbi proti enim (informbirojevci, Rankovičevci centralističnega etatizma in dr.), so se opogumili in postajali glasni drugi razredni sovražniki (tehokrati, nacionalisti, šovinisti itd.) in obratno. Zaradi vsega povedanega je potrebna politična osveščenost ne samo članov ZK, temveč vseh naših ljudi, saj je delovanje teh sovražnih sil uperjeno proti samoupravljanju in blati ugled naše dežele v tujini.

V zvezi s slabostmi v ZK je tov. Hafner spregovoril o poštenosti in o moralnopolitičnih kvalitetah članov ZK. Govoril je o tem, kakšen mora biti komunista in po čem se pravzaprav razlikuje od drugih ljudi. Moralno in politično neoporečen in pošten je tudi marsikateri nečlan ZK. Član ZK pa mora biti

poleg tega tudi zaveden, kar je več kot izobrazba. Poštenje kot vrednoto označujemo z odnosom do dela, do soljudi, do družbene lastnine itd., moralno politična neoporečnost pa je ohranjanje pridobitev NOB, prizadevanje za uresničevanje samoupravljanja, aktivno delovanje v političnih organizacijah in v soglasju z našo zunanjo politiko. Komunista predvsem ne sme biti pasiven, ravnodušen do dogajanj v svetu in

v svoji domovini. Ravnodušnost je lenoba v širšem pomenu besede in lenuhov ne bi smeli sprejemati v ZK. Komunista je optimista, ki veruje v zmago humanih idej in naprednih sil v svetu, pri tem pa se zaveda, da mora tudi sam kot subjektivni faktor prispevati k tej zmagi v organiziranem delovanju ZKJ.

Mira Skofic

Posvetovanje o informiranju

Informacijsko — dokumentacijski center

Skupščina SRS, republiška konferenca SZDL in skupnost slovenskih občin so sklicali posvet o aktualnih vprašanjih obveščanja v delegatskem sistemu. Na posvetu so govorili predvsem o oblikovanju informacijsko-dokumentacijskih centrov v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in občinah. O tej aktualni temi so razpravljali predstavniki občinskih skupščin in izvršnih svetov, predstavniki občinskih konferenc SZDL in sindikatov, predstavniki nekaterih organizacij združenega dela, kjer je informiranje že dobro vpeljavano, ter predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti iz nekaterih krajevnih skupnosti.

Gradivo za posvetovanje je bilo dobro pripravljeno in je vsebovalo nekatere aktualne naloge pri organiziranju informiranja v delegatskem sistemu. Z organizacijo in ustanovitvijo INDOK centrov bo zagotovljeno, da bodo vse informacije v procesu odločanja prišle do delovnih ljudi in občanov. Uresničitev te zahtevne naloge pa bo mogoča le s tesno povezavo obstoječih informacijskih centrov in organizacij informacijsko-dokumentacijske službe. Vse družbenopolitične orga-

nizacije so zainteresirane za zgraditev dobrega informacijskega sistema, ki jim bo omogočal opravljanje njihove družbenopolitične funkcije.

Pri tem pa bodo ravno INDOK centri tisti, ki bodo s svojo posebno obliko informiranja pomagali vsem udeležencem v delegatskem sistemu.

Čeprav je minilo komaj dobro leto od sprejema ustave, pa smo že pričali nekaterim nespornim uspehom tudi pri uresničevanju novih odnosov na področju medsebojnega samoupravnega obveščanja. Pojavljajo se nova pojmovanja in nove vrednote v procesu družbenega odločanja. Odločitve na vseh ravneh morajo biti resnično najširši dogovor vseh delovnih ljudi in občanov. Pri informiranju se iščejo nova pota, oblike in načini. Tudi sredstva javnega obveščanja namenjajo vedno več prostora, časa in ustvarjalnih moči informacijam, ki so pomembne za sprejemanje družbenih odločitev. Zato je težnja, da se ustanovi INDOK centre v vseh sredinah, odraz naporov vseh nosilcev procesov družbenega dogovarjanja in splošnih prizadevanj za uresničitev delegatskih odnosov.

L. M.

Programska seja OK ZSMS Kranj

Dne 13. novembra 1975 je bila v Delavskem domu v Kranju programska seja občinske konference Zveze socialistične mladine Slovenije Kranj, kjer so mladi pregledali svoje enoletno delo in sprejeli programsko usmeritev v prihodnjem letu.

V kratkem orisu dosedanjega dela je sekretar OK ZSMS Kranj tovariš Hrastnik najprej ugotovil, da so se mladi v vseh sredinah zelo resno lotili izvajanja dogovorov, sprejetih na 9. kongresu ZSMS.

Bivši aktivni so se vsebinsko preoblikovali v osnovne organizacije, poleg tega je bilo ustanovljenih 42 novih (iz tozdov 34, iz KS 7 in ena OO ZSMS na VSOD). Doslej je popisanih 7800 članov ZSMS. Ker je v Kranju 14.000 mladih, pomeni to, da jih je izven organizacije še vedno tretjina, čemur bo treba v prihodnje posvetiti vso pozornost.

V okviru občinske organizacije že delujejo konference po posameznih področjih: konferenca mladih delavcev, konferenca mladih iz KS in konferenca mladih v izobraževanju, ki združuje člane ZSMS na osnovnih in srednjih šolah ter študente. V pripravi pa sta še dve konferenci: konferenca mladih v kmetijstvu in konferenca mladih, ki se združujejo v družbenih organizacijah in društvih.

Mladi so zadovoljivo zastopani v organih združenega dela in v raznih delegacijah, žal pa ni še v zadostni

meri zagotovljena povezanost mladih članov delegacije z OO ZSMS (neustrezen prenos informacij).

V letu 1975 beležimo tudi večje vključevanje mladih v delo SZDL Lin Zveze sindikatov, kar pomeni dejansko vedno večjo aktivnost pri načrtovanju, spreminjanju in ocenjevanju problematike širšega družbenega pomena.

Programska usmeritev v letu 1976 (poročevalec tov. Lapajne iz Iskre) temelji predvsem na nalogah in akcijah, za katere nas obvezujejo sklepi 9. kongresa ZSMS in ZSMJ. Poseben poudarek pa je dan hitremu in točnemu informiranju, aktivnemu doprinosu mladih k stabilizaciji našega gospodarstva in poglobitvi marksistične vzgoje ter idejnopoličnemu usposabljanju v vseh okoljih, kjer delujejo mladi.

Zaradi nekaterih nujnih kadrovskih sprememb (predvsem drugih delovnih dolžnosti) smo ob koncu seje izvedli še nadomestne volitve. Novi člani predsedstva OK ZSMS Kranj so postali: Samuel Cof (IBI), Miro Erzin (Iskra), Jože Marinček (Iskra), Marjeta Novak (študent FSPN Ljubljana), Janez Oman (KS Stražišče), Brane Remic (Tekstilindus), Marjan Tratnik (Iskra) in Vladimir Lacko (Sava).

Za novega sekretarja OK ZSMS Kranj je bil izvoljen Andrej Lapajne (predsednik sveta ZSMS Iskra — Elektromehanika Kranj).

Marko Tomšič



Savski komunisti so z zanimanjem poslušali tovariša Vinka Hafnerja



V mesecu novembru je referent za družbeni standard tovariš Ernest Mikoletič izročil 16 Savčanom ključ stanovanj v novem naselju na Planini.

In že so tu prvi nenajavljeni obiskovalci, eden s fotografskim aparatom, drugi s peresom in blokom, v katerega si zapiše svoje prve vtise in občutja srečnih sodelavcev.



Se malo in ključ novih stanovanj bodo razdeljeni

V zgodnjih urah tistega jutra so se lastniki novih stanovanj zbrali pred poslopjem, katerega okolica še ni urejena, in čakali. Čakali na nekaj, kar se ne dobi vsak dan. Te zadnje minute, preden bodo vstopili v svoja nova stanovanja, si bodo vtisnili globoko v spomin. Vtisnili zato, ker so že dolgo čakali na svoj prostor pod pravo streho, pa tudi zato, ker si bodo lahko v novih stanovanjih uredili toplo človeško življenje. V mislih imajo celotno sliko razporeda stanovanja: tu bo dnevna soba, tu kabinet za našega fanta, da se bo lahko učil, tu spalnica. In tako naprej. Rojevajo se tudi zamisli, kako bi bilo lahko stanovanje še bolj ekonomično itd.

Nasmejanih obrazov prejemajo ključ in hite na svoj prvi ogled. Pregledati je potrebno, če je vse v redu. Mogoče bodo morali kaj reklamirati. V svoji prvi naglici tudi ne opazijo vsega, zato bodo morda reklamacije prišle kasneje, ko bodo

že nekaj časa uporabljali stanovanja.

S kolegom se odpraviva v prvo nadstropje in potrka na stanovanje št. 7. Odpre nama moj sošolec, s katerim se dobro pozna celih dvanajst let, zato običajno predstavljanje odpade. Povabi naju v svoje stanovanje. Vse je še prazno, ven-

še nimajo. Mislim, da moramo solidarnost, ki so jo Savčani pokazali do nas, tudi vrniti.

Tu se je najin razgovor končal in poslovili smo se.

Z Ivom se odpraviva nadstropje višje in zopet na slepo potrka na vrata. Napisnih ploščic še ni in ne ve, kdo nama bo odprl.

V stanovanje naju povabi Aleš Draksler; ve, zakaj sva prišla in je takoj pripravljen na razgovor.

»Vesel sem, srečen, zmanjkalo mi je besed. Ko dobiš stanovanje, sprva ne veš, kaj bi počel. Tri leta sem čakal nanj. Medtem pa sem stanoval malo pri svojih starših, malo pri tašči. Ves čas pa sem varčeval in tako lahko vplačal prispevno stopnjo. Stanovanje bom opremil s pomočjo posojila. Z ženo in enim otrokom pa se bomo vselili takoj, ko bo mogoče.

Med razgovorom mi Aleš še pove, da v Savi naredimo veliko za reševanje stanovanjskih problemov in da je to iz leta v leto boljše. Tudi sam je pripravljen pomagati, da se bodo lahko hitreje in učinkovito reševala stanovanjska vprašanja. »Nekaj sem pa tudi že pomagal, saj so sredstva, ki sem jih vplačal za svoje stanovanje, namenjena za gradnjo novih stanovanj. 31.600 dinarjev je 8 % od bruto vrednosti stanovanja. Ta sredstva se bodo namensko uporabljala. Po petih letih pa mi bodo vrnjena. Vsem tistim, ki še čakajo na stanovanja, bom pomagal, kolikor bom mogel. Svetujem pa

Obiskala sva še tretjega Savčana, ki je dobil stanovanje. Flander je v Savi že 30 let in je do sedaj stanoval v prostornem, vendar ne tako lepem stanovanju na Stari cesti. Stanovanja je sicer zelo vesel, skrbi pa ga, kako ga bo opremil. Prispevna stopnja po lestvici je bila najvišja in tako je vplačal skoraj 60.000 dinarjev. Sin je prišel šele od vojakov in jima ne bo mogel veliko pomagati, saj mora v prvi vrsti poskrbeti sam zase. »Pohištvo bomo lahko nabavili šele s kreditom, zato ne vemo, kdaj se bomo lahko vselili. Saj ne rečem, da stanovanje ni udobno in toplo, je pa kar majhno, sinu bova odstopila dnevno sobo. No, z malo odrekovanja se bo vse uredilo, bomo že kako.«

Toliko so mi povedali lastniki novih stanovanj na Planini. Vsi so bili veseli in vsi pripravljeni pomagati tistim, ki stanovanj še nimajo.



Bogomir Jereb

16 Savčanov dobilo stanovanja

dar bo v najkrajšem času urejeno tako, kot si je to zamislil najin gostitelj Bogomir Jereb. »Oprostita, moral bi vama postreči, pa saj sama vidita, da je vse še čisto prazno.« Poveva, da je vse v najlepšem redu in naj si ne dela sivih las, saj sva na službenem obisku. Zanima naju predvsem njegovo počutje in pot, po kateri je prišel do stanovanja.

»O, madona, vesel sem in srečen, saj sama vidita. Stanovanje mi je všeč in vse je v najlepšem redu. Z ženo in otrokom smo doslej živeli pri njenih starših. Saj ni bilo slabo, je pa čisto nekaj drugega, ko si enkrat v svojem.

Varčeval sem tri leta in to namensko, tako da sem lahko vplačal prispevno stopnjo za stanovanje in kupil potrebno pohištvo. Vse imam že pripravljeno in že danes se bomo začeli vseljevati. Kupiti bom moral samo še pred sobno pohištvo.«

Med razgovorom pogleda to in ono, kako se odpirajo okna, kako delujejo luči itd. Ko ga vprašam, kako je sedaj sam pripravljen pomagati tistim, ki stanovanj še niso dobili, mi odvrne:

»Pripravljen sem na vsako obliko pomoči vsem tistim, ki stanovanj

jim, da tudi sami varčujejo in tako prispevajo svoj delež vsem tistim, ki bodo stanovanja dobili za njimi.«



Miha Flander

Toliko za sedaj. Strinjali se boste, da je 16 stanovanj veliko, da Sava res veliko prispeva za stanovanja in da bo tako tudi v bodoče. Res pa je tudi, da je danes v oddelku za socialno varstvo in družbeni standard vloženih okrog 240 prošenj za nova stanovanja. Stanovanjska komisija si že ogleduje stanovanjske razmere prosilcev. Največ prošenj je za dvo in trosobna stanovanja. Vendar pa po določitvi samoupravnega sporazuma pripadajo precejšnjemu številu prosilcev manjša stanovanja, kot jih želijo v prošnji. Izdelan je že tudi predlog sindikalni organizaciji in samoupravnim organom, kakšna stanovanja naj se naročijo. Cene za nova stanovanja še niso znane. Na Planini pa gradijo. Nadaljujemo z blokovo gradnjo in bodo na osnovi srednjeročnega programa v letu 1976 zgradili okoli 400 stanovanj, ki bodo vseljiva do konca leta 1976.

Koliko stanovanj bo odkupila Sava, še ne vemo zagotovo, vemo pa, da jih nekaj bo. O tem bomo pisali takrat, ko bodo predlagane sklepe o nakupu, namembni sredstev in posojil sprejeli sindikalna organizacija in samoupravni organi.

L. M.



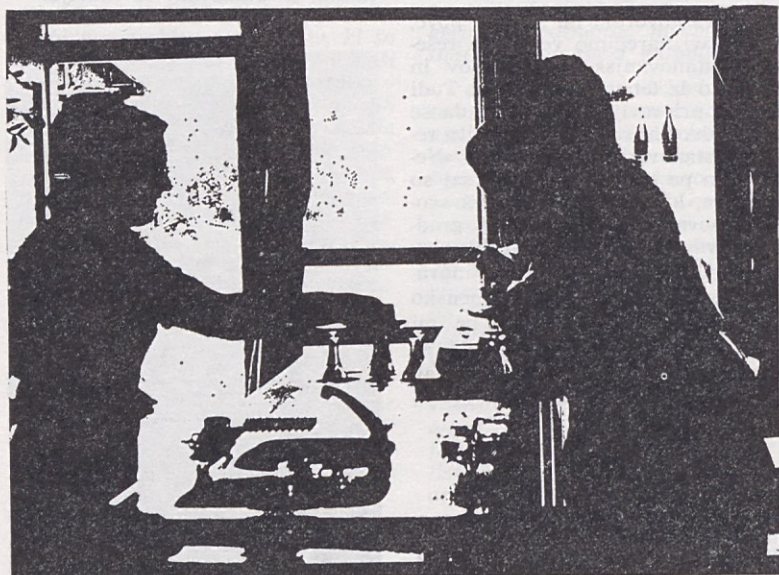
Aleš Draksler



V novembru — mesec boja proti alkoholizmu

Že petnajst let organizirano teče v mesecu novembru akcija »mesec boja proti alkoholizmu in drugim odvisnostim«. Ta oblika družbenih prizadevanj proti negativnim vplivom alkoholizma predstavlja najnaravnejšo borbo proti alkoholizmu. Organizirano aktivno vključevanje v ta boj proti alkoholizmu je v letu 1975 v Jugoslaviji organiziral Savez proti alkoholizmu in narkomaniji.

Vključujemo se v taj boj, kajti alkoholizem in narkomanija nista problem samo posameznika, temveč sta in ostajata problem celotne družbe.



Že večkrat smo zasledili v časopisih članek z naslovom Alkoholizem. To nam govori, da se alkoholizem pojavlja tudi na naših tleh in predstavlja za družbo in posameznika težko rešljiv socialno-medicinski problem, kajti alkoholizem je socialna bolezen. V Jugoslaviji in prav tako v Sloveniji predstavlja alkoholizem problem, ki je podoben v vseh vinogradskih deželah. Ko človek postane od alkohola odvisen se ta kaže na posamezniku, ki ga privede do težjih zdravstvenih okvar, socialnih težav in negativnih posledic za družbo. Da nam bo jasno kdo je sploh alkoholik, ponovimo definicijo. Po definiciji Svetovno zdravstvene organizacije je alkoholik tisti, kdor trajno in čez mero uživa alkoholne pijače in kdor je od alkohola tako odvisen, da ga privede do duševnih motenj ali okvar njegovega psihičnega in fizičnega zdravja, do težav v odnosu z drugimi in do škode v socialnem in ekonomskem pogledu. Med alkoholike pa se šteje tudi tiste, ki kažejo začetna znamenja teh motenj.

Kako je z alkoholizmom v Sloveniji in kako se rešuje ta družbena problematika v okviru SRS. Bavcon (1965) meni, da je to število 5 % vseh odraslih Slovencev alkoholikov. Rugelj (1971) sklepa, da je v Sloveniji najmanj 40.000 alkoholikov, glede na porabo alkohola pa sklepa (1973), da je 80.000 alkoholikov. Statistika nam nadalje pove, da je poraba čistega 100 % alkohola na prebivalca 15 litrov, in sicer pride na vino 2,75 l čistega alkohola,

na pivo 0,7 litra, 12 l čistega alkohola pa se porabi v obliki visoko koncentriranih, žganih alkoholnih pijač.

Na Slovenskem ima boj proti alkoholizmu že svojo tradicijo, vendar o uspešnosti lahko govorimo šele po letu 1950, ko se je začel pojmovati problem alkoholizma kompleksno, ko je bil alkoholizem priznan kot bolezen in ko je bil uveden znanstveno utemeljen način zdravljenja in preventive alkoholizma. Z delom v preventivni in nato kurativni smeri je začel delovati RK Slovenije, nato nekaj let kasneje okrajni in občinski odbori RK. RK Slovenije je pritegnil k so-

delovanju tudi druge družbeno politične, družbene in strokovne organe. Formiral se je koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu. 1970. leta se je dejavnost republiškega koordinacijskega odbora organizacijsko in vsebinsko vključila v dejavnost SZDL. Republiški koordinacijski odbor je dal pobudo za prvo jugoslovansko konferenco o alkoholizmu leta 1967. 1968 je bila prva slovenska konferenca o alkoholizmu, ki je osvetlila vsestransko problematiko alkoholizma in sprejela akcijski program za boj proti alkoholizmu v SRS. Ta akcijski problem se že izvaja, nekaj nalog je že izvršenih, ki so trajnejšega pomena so še v teku, nekatere od teh pa se še ne izvajajo. V boj proti alkoholizmu so se vključile tudi družbeno politične organizacije ZK, SZDL, Zveza sindikatov, ZB, ZSM s tem, da problematiko obravnavajo in sprejemajo določena stališča. Vzgojno varstvene dejavnosti so doslej vidne uspehe, kajti vse več problematike v zvezi z alkoholizmom najdemo v dnevnem in revijskem tisku. Sprejeti so bili zvezni predpisi: prepovedano reklamiranje žganih pijač, občinski odlok, ki prepoveduje točenje alkoholnih pijač pred sedmo uro zjutraj in točenje alkohola vinjenim in mladoletnim osebam.

Leta 1974 smo imeli drugo konferenco za boj proti alkoholizmu. Ta je ponovno sprejela stališča, da se mora družbena aktivnost na področju boja proti alkoholizmu

ustrezno organizirati in uskladiti z našo samoupravno organiziranostjo naše družbe. Vsa dejavnost v zvezi za boj proti alkoholizmu naj bi delovala v okviru SZDL. Pri republiški konferenci SZDL deluje koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu, ki usklaja in povezuje aktivnost družbenopolitičnih ter družbenih organizacij, društev in drugih dejavnikov, ki so temeljni nosilci družbeno politične akcije na področju dejavnosti boja proti alkoholizmu.

To preventivno dejavnost v boju proti alkoholizmu moramo pa povezati s sodobnim zdravljenjem, s poklicno ter družbeno rehabilitacijo naših alkoholikov. Alkoholik, kot vemo, se lahko zdravi bolnišnično ali ambulantno, svoje zdravljenje in rehabilitacijo pa nadaljuje v klubih zdravljenih alkoholikov. Zato so bili prvi klubi v SRS ustanovljeni leta 1969. Leta 1970 je Klinična bolnišnica za psihiatrijo v Ljubljani sprejela sklep, da se ustanovi center oz. oddelek za zdravljenje alkoholizma. Leta 1971 je ta pričel z delom in leta 1972 so ga preimenovali v »Center za zdravljenje in preprečevanje alkoholizma Škofljica«. Iz tega centra so nato prihajale pobude za ustanovitev klubov in prvi so bili ustanovljeni na to pobudo leta 1971. Tudi drugi nevropsihiatrični oddelki v Sloveniji so začeli

ustanavljati klube zdravljenih alkoholikov. Tako imamo danes teh registriranih klubov in skupin zdravljenih alkoholikov v SRS 123. Klubi zdravljenih alkoholikov se na posameznih področjih povezujejo v zveze, npr. Zveza zdravljenih alkoholikov za Gorenjsko. Dne 12. 6. 71 pa je bilo ustanovljeno na Škofljici tudi združenje klubov zdravljenih alkoholikov. V to združenje naj bi se vključevali vsi klubi in skupine zdravljenih alkoholikov. Dosedaj je združenje organiziralo plenarne sestance, skupščine, izobraževalne seminarje itd. ter dela na preventivnem področju za boj proti alkoholizmu.

Na Slovenskem smo sedaj že priča se srečati z množico zdravljenih alkoholikov, ki so trezni, sproščeni, vztrajni v svoji abstinenci in so v pozitivnem smislu rehabilitirani. Prav ti so poglaviti način preprečevanja alkoholizma. S splošno družbeno akcijo pa nadalje polagamo spremenljivo zavest in večkrat preveč strpen odnos do pojavov alkoholizma.

VIRI

1. Zdravstveni vestnik št. 6, letnik 1974, junij 1975 — Okvirne smernice za družbeno akcijo boja proti alkoholizmu v SR Sloveniji.

2. Kaj je alkoholizem — Vladimir Hudolin, Janez Rugelj, Ljubljana 1973.

Tekmuj, tekmuj kolega!

Velikokrat zasledimo na naših oglasnih deskah po obratih (tozdih) rezultate raznih tekmovanj, športnih in drugih, pred nekaj meseci pa tudi razpis tekmovanja med OO ZSM v Savi. Vendar vas moram opozoriti, da so po mojem najbolj pogosta »tekmovanja«, ki se vrstijo iz dneva v dan po garderobah. Imam občutek, da posamezniki in cele skupine tekmujejo med seboj, kdo bo »zmagovalce« najbolj onesnažene garderobe. Rezultate tega tekmovanja sem opazil prvi dan kolektivnega dopusta v vseh garderobah.

Z veseljem sem vzel v roke svoje čistilne »instrumente«, kajti garderoba sama na prvi pogled ni kazala prevelikega onesnaženja. S pogledom pod omare tudi še nisem dobil prave podobe. Sam pri sebi sem dejal: »O, tu pa ne bo veliko dela!« Ko pa se je pričela borba s težkimi omarami, sem bil že pri prvi nemalo presenečen. Sam sebi v brado sem zamrmral: »Tudi to je kultura naših delavcev in veliki DA za nalezljive bolezni.« Podoba se je ponavljala pod vsako omaro, iz garderobe v garderobo. In čisto na koncu presenečenje. Gotovo se sprašujete, kakšno. Razveseljivo, zadovoljivo, odlično? Saj si človek ne upa napisati, toda kaj hočemo. Z resnico na dan.

V moški garderobi v tozdu Velpnevmatika sem odkril zmagovalce. »Odlične« rezultate. Do polovice sem napolnil veliki keson za odvoz smeti. Žal mi je, ker moram napisati, da ni bilo dosti boljše v ženski garderobi. Kakšna sramota! Ali tudi doma nimajo nobenega občutka za red in snago?

Ob tem naj povem, da je bilo med smetmi vse polno skledic, iz katerih ponavadi pijemo kavo; sploh je tam mrgolelo vsega. Tudi v ženski garderobi sem zasledil vse polno cigaretnih ogorkov, največ pa v zato »pripravljenih« umivalnikih.

Ob tem se mi vsiljuje vprašanje, kako se vedejo ti delavci doma in na

obisku pri znancih. Ali tudi mečejo odpadke, kamor jih je volja? Svoj skromen zapis končujem z naslednjo prošnjo: Če hočemo v Savi

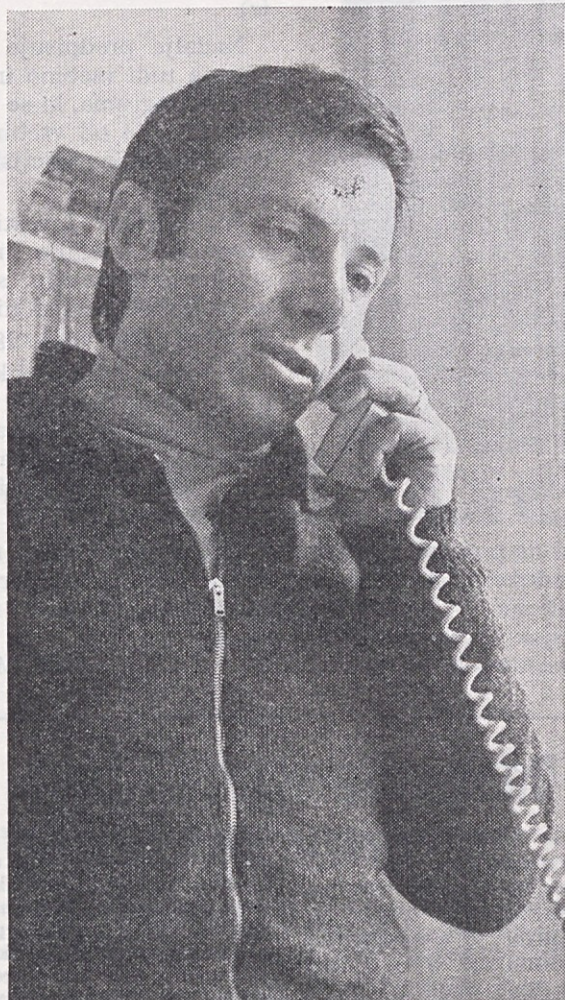


Emil Pušar

ostati zdravi in zadovoljni, potem vas prosim, da mečete odpadke v za to pripravljene smetnjake. Rezultat ne bo izostal. Če drugega ne, boste vsaj z večjim veseljem vstopali v garderobo.

E. P.

Informacija o novem predlogu sistema delitve OD



Aleksander Stojanovič

V letošnjem letu smo bili priče velikim spremembam v družbenem vrednotenju dela in v delitvi po dejanskih rezultatih dela. Sprejeli smo družbeni dogovor o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, sprejeli smo samoupravni sporazum o načelih za razporejanje dohodka in delitev OD v kemijski in sorodnih panogah, začeli pa smo tudi s prvimi razpravami o zakonu o zdravem delu, ki v poglavju delitve predvideva mnogo novosti.

Glede na vse te družbene normativne akte bo potrebno tudi pri nas prilagoditi sporazum o delitvi novim razmeram. Seveda bomo pri tem izkoristili priložnost in popravili oz. spremenili marsikaj, kar se nam v sedanjem sistemu ni obneslo, sporazum pa bomo dopolnili tudi z novimi rešitvami, ki so se v praksi pokazale kot nujno potrebne.

Novi samoupravni sporazum bo sestavljen v glavnem iz dveh delov. V prvem delu se bomo sporazumeli o načinu in pogojih ustvarjanja ter delitve dohodka, v drugem delu pa bodo definirana načela in merila za delitev tistega, kar smo ustvarili za osebne prejemke in določene pravice do najrazličnejših nadomestil ter dodatkov.

Prva večja novost SS je v AO DM

S samoupravnim sporazumom o razporejanju dohodka in delitvi

osebnih dohodkov v tozdu kemijske in sorodnih panog smo se dogovorili, da bomo vrednotili delovna mesta po enotni metodologiji analitskih ocen delovnih mest, ki bo zajemala vsaj naslednje kriterije:

- znanja, potrebna za opravljanje dela na DM,
- odgovornost,
- napori,
- delovni pogoji (ekološki).

Prav tako smo se tudi dogovorili o okvirni teži vsakega kriterija v celotni analitski oceni delovnega mesta.

Upoštevač sprejeto metodologijo vrednotenja delovnih mest bomo lahko vsa delovna mesta uvrstili v 10 skupin poklicev, ki se med seboj kvantitativno primerjajo z definiranimi indeksnimi razmerji kot srednjimi vrednostmi posameznih skupin.

Samoupravni sporazum določa, da lahko tiste delovne organizacije, ki že imajo lastno metodologijo analitskega ocenjevanja delovnih mest, le-to tudi obdržijo, da pa jo morajo najkasneje do konca letošnjega leta uskladiti s samoupravnim sporazumom o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov v kemijski in sorodnih panogah. Ta rok je zaradi obilice dela podaljšan do konca prve polovice 1976. leta.

Analiza sedaj veljavnega sistema analitskega ocenjevanja delovnih mest

V naši delovni organizaciji imamo trenutno dva modela analitskega ocenjevanja delovnih mest, tako da v samoupravnem sporazumu o delitvi osebnih dohodkov veljavni

kriteriji niso v celoti upoštevani v strukturi veljavne analitične ocene. Vzrok za to je večja možnost prilagoditve sedaj veljavnega sistema analitskega ocenjevanja samoupravnega sporazuma ZKI kot pa prilaganje institucionalnega modela. V naslednji tabeli dajemo prikaz veljavnih kriterijev, njihovo stopnjevanje in strukturo:

Stopnja	leta strok.	Praksa						
		VII. 0,5	VI. 1	V. 2	IV. 3	III. 5	II. —8	I. +8
DIDM		62	66	70	75	79	84	90
IDM		38	42	45	49	53	57	—
TDM		23	26	29	32	35	—	—
PDM/I (š. p.)		20	22	24	26	28	—	—
PDM/II (o. p.)		17	18	19	20	—	—	—
pr DM		14	15	16	—	—	—	—
n DM		13	14	—	—	—	—	—

Kriter.	I.	II.	III.	IV.	V.	V.	VII.	VIII.
B	19	12	9	6	3	—	—	—
C	19	12	9	6	3	—	—	—
D	31	26	22	16	9	3	—	—
E	6	5	3	2	1	—	—	—
F1	19	16	12	9	6	3	—	—
F2	7	6	5	4	3	2	—	—
G1	120	90	75	60	45	35	25	15
G2	16	12	9	6	3	—	—	—
H1	22	16	11	6	3	—	—	—
H2	18	14	10	7	5	3	—	—
I1	6	5	4	3	2	1	—	—
I2	9	6	4	3	2	1	—	—
I3	16	11	8	5	3	2	—	—
I4	9	6	4	3	2	1	—	—
I5	11	9	7	5	3	2	—	—

Za kriterije, s katerimi vrednotimo strokovnost, prakso in iniciativnost, je maksimalno število točk 128 ali 30,62 %. Kriteriji odgovornosti imajo skupaj maksimalno 192 točk ali 45,93 %, za kriterije napora je mogoče upoštevati največ 40 točk ali 9,5 % ter za delovne pogoje 58 točk ali 13,87 %.

Za vrednotenje strokovnosti in prakse je v veljavi dvodimenzionalna tabela s sedmimi stopnjami strokovnosti in sedmimi stopnjami prakse. Najnižje možno število točk je za NDM z 0,5 leti zahtevane prakse 13 točk in najvišje možno število za DIDM z več kot osmimi leti zahtevane prakse 90 točk. Točke za leta prakse stopnjujejo približno linearno, medtem ko je stopnjevanje kriterija strokovnosti progresivno. Za ostale kriterije, s katerimi se vrednoti strokovnost in odgovornost, velja linearno stopnjevanje ali pa blaga progresija. Stopnjevanje kriterijev napora in ekoloških pogojev je bilo na novo izdelano v letu 1962 v skladu s teoretično utemeljenimi modeli.

Zahteve samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov v tozdu kemijske in sorodnih panog

Citiramo 29., 30. in 31. člen samoupravnega sporazuma:

29. člen:

Udeleženci se sporazumejo, da bodo vrednotili delo na vseh delovnih mestih po metodi vrednotenja dela, ki zajema najmanj naslednje kriterije:

- znanja, potrebna za opravljanje dela na delovnem mestu (poklic, delovne izkušnje, dodatna znanja),
- odgovornost (materialna, strokovna in organizacijska),

- napori (telesni, umski in delo z ljudmi),
- delovni pogoji.

30. člen:

Posamezni kriteriji se upoštevajo v skupni analitični oceni delovnih mest za najmanjšo in najvišjo možno udeležbo, in sicer:

- znanja z najmanj 30 % in največ 70 %,
- odgovornosti z najmanj 20 % in največ 40 %,
- napori najmanj z 10 % in največ 30 %,
- delovni pogoji do 20 %.

Metodologija analitičnega ocenjevanja delovnih mest je priloga tega sporazuma.

31. člen:

Udeleženci sporazuma uporabijo analitično metodo vrednotenja delovnih mest iz prejšnjega člena kot svojo metodo vrednotenja. Če imajo drugačno analitično metodo vrednotenja delovnih mest, jo lahko obdržijo pod pogojem, da vrednotenje delovnih mest po njihovi metodi ne odstopa za $\pm 10\%$ od indeksnih vrednosti v tem sporazumu pri enakih ali podobnih poklicih oz. delovnih mestih v nasprotnem primeru morajo svojo analitično metodo vrednotenja delovnih mest ustrezno popraviti.

Glede na zahteve samoupravnega sporazuma je torej nujno potrebno obstoječi »savski« model nekoliko modificirati, saj so znatna odstopanja od dogovorjenih razponov zlasti pri kriterijih »odgovornosti« in manjša pri kriterijih »naporov«. Ker pa mora skupna komisija, ki kontrolira izvajanje samoupravnega sporazuma, že do konca letošnjega leta presoditi ustreznost naše metodologije, lahko spremenimo naš sedanji model le v toliko, da uskladimo našo strukturo kriterijev s strukturo, ki jo definira samoupravni sporazum v svojem 30. členu (glej citat). **(Se nadaljuje)**



Klub samoupravljalcev

Predsedstvo Občinskega sveta ZS Kranj je na svoji seji 24. septembra 1975 sprejelo priporočilo o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev. To priporočilo je posredovalo vsem organizacijam združenega dela in vsem osnovnim organizacijam ZS. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta je že imenovalo iniciativni odbor za ustanovitev kluba samoupravljalcev. Priporočilo Občinskega sveta ZS objavljamo v celoti:

1.

V sklepu 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije je v skladu s sklepi 7. kongresa Zveze sindikatov Jugoslavije med drugim rečeno, da se bomo sindikati zavzeli za ustanavljanje klubov samoupravljalcev kot posebnih skupnosti delavcev za načrtno usmerjanje družbene dejavnosti pri razvijanju samoupravljanja, pri večjem uveljavljanju neposrednih interesov delavcev na področju izobraževanja, obveščanja, svetovanja in izmenjave izkušenj samoupravne prakse.

Ustanovitev klubov samoupravljalcev je utemeljena zlasti z dejstvom, da imamo velike praznine na področju izmenjave praktičnih in konkretnih izkušenj samoupravljalске prakse in na področju obveščanja. Še posebej pa je ustanovitev klubov samoupravljalcev potrebna za bolj učinkovito družbeno akcijo na področju družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja delavcev — samoupravljalcev, od katerih v veliki meri zavisi uresničevanje ustavne vsebine samoupravljanja v združenem delu in na vseh drugih področjih našega življenja.

Klubi samoupravljalcev bodo na navedenih področjih opravljali konkretne naloge v skladu z neposrednimi interesi samoupravljalcev. Pri tem ne gre za neko novo dejavnost, temveč za bolj organizirano uresničevanje neposrednih interesov delavcev, ne da bi klubi prevzemali katerikoli naloge in odgovornosti, ki jih imajo družbenopolitične organizacije, delavska univerza in druge organizacije, organi in skupnosti. Klube moramo organizirati in usposobiti tako, da bodo dejanski in konkretni pripomoček delavcev za trajen napredek samoupravljanja.

2.

Priprave za ustanovitev klubov samoupravljalcev naj bi bile opravljene v naslednjih rokih:

— september 1975

— Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta imenuje iniciativni odbor za ustanovitev klubov samoupravljalcev.

— oktober 1975

— Organizacijski sektor RS ZS Slovenije organizira posvetovanje predsednikov iniciativnih odborov za ustanovitev klubov samoupravljalcev.

Iniciativni odbor pripravi predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju klubov samoupravljalcev in ga pošlje v razpravo organizacijam združenega dela in drugim podpisnikom. Obenem pripravi organizacijske, kadrovske, finančne in druge rešitve za ustanovitev in delovanje kluba v občini.

— november 1975

— Organizacije združenega dela in drugi podpisniki sprejmejo odločitev o podpisu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev in izvolijo delegate za skupščino kluba samoupravljalcev.

Iniciativni odbor skliče prvo sejo skupščine kluba samoupravljalcev.

— december 1975

— Skupščina kluba samoupravljalcev.

3.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta predlaga, da delavci v združenem delu povečajo že z zaključnim računom za leto 1975 sredstva sklada skupne porabe, namenjena za družbenopolitično izobraževanje, da bodo z njimi lahko krili izdatke za uresničevanje sprejetega izobraževalnega programa.

V klubih samoupravljalcev bodo delavci in njihove organizacije ter skupnosti združevali toliko sredstev za izobraževanje, kolikor jih bodo potrebovali za izvrševanje sprejetega programa.

Sredstva za drugo dejavnost kluba samoupravljalcev bodo zagotovili ustanovitelji s članarino in drugimi prispevki.

4.

Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta šteje kongresno nalogo o ustanovitvi in delovanju kluba samoupravljalcev kot zelo pomembno in odgovorno akcijo ter poziva vse sindikalne organizacije, da jo v celoti uresničijo v predvidenih rokih.

plani in razvojni programi investitorja, usklajeni z družbenimi plani.

Vlaganja v obnovo osnovnih sredstev ter investicijsko vzdr-



Silvo Mravlje

ževanje, ki ne pomenijo razširjene reprodukcije, ne štejemo med investicije.

Investicijski program je ti- sta dokumentacija, na osnovi

katere sprejema investitor odločitev o investiciji. Organ upravljanja pa mora sprejeti predhodno sklep za izvedbo potrebnih pripravljalnih del za investicijo (raziskave in študije).

Nadalje predpisuje predlog zakona tudi vsebino investicijskega programa, ki se bistveno ne razlikuje od vsebine naših dosedanjih investicijskih programov.

Po izdelavi investicijskega programa imenuje investitor strokovno komisijo, sestavljeno iz izvedencev, ki niso sodelovali pri izdelavi programa.

Investitor pa se lahko na osnovi mnenja komisije odloči o investicijskem programu tedaj, ko je predlagana investicija evidentirana pri gospodarski zbornici.

Zakon predvideva tudi denarne kazni za primere, ko investitor ni upošteval njegovih določil.

Silvo Mravlje

Družbena prehrana v Totri

V Totri že tretji mesec poteka družbena prehrana po novem. Vsak zaposleni prejme skupaj z mesečnimi prejemki še toliko bonov po 5.— din, kolikor je v naslednjem mesecu delovnih dni. S temi boni lahko plača topli obrok ali pa si v obratu družbene prehrane v našem podjetju kupi kaj drugega (npr. klobaso, konzerve, sir). Ta oblika družbene prehrane delavcev je nedvomno boljša od prejšnje, saj so sredstva za to bolj pravično razdeljena med vse člane kolektiva, medtem ko so jih prej trošili le tisti, ki so hodili na toplo malico. Kot vsaka novost, je seveda tudi ta prinesla nekaj težav in problemov. Osnovni problem še vedno predstavlja neurejena kuhinja. Ob predelavi jedilnice in kuhinje je bila s podjetjem Igo iz Ljubljane sklenjena pogodba za opremo kuhinje s potrebnimi elementi. Rok za dobavo le-teh je bil 15. 7. 1975. Na žalost moramo ugotoviti, da še sedaj (štiri mesece po dobavnem roku) nimamo v podjetju kompletne naročene opreme. Najhuje je, da nimamo hladilnega pulta. V njem bi lahko imele kuharice spravljene različne pripravljene jedi, s čimer bi popestrile izbiro za tiste člane kolektiva, ki ne jemljejo toplega obroka. Nekateri odgovorni delavci si odločno prizadevajo, da bi čimprej prejeli od dobavitelja manjkajočo opremo.

Drugi večji problem predstavlja kadrovsko vprašanje. Kdo naj vodi družbeno prehrano v podjetju? Teoretično naj bi za to skrbel kadrovski oddelek. Vendar pa trenutno ne razpolaga s človekom, ki bi samostojno vodil nabavo prehranskih artiklov, delal obračune in reševal ostalo problematiko. Vsi vemo, da še doma, v ožjem družinskem krogu štirih, petih članov pride večkrat do nesoglasja zaradi prehrane. Zato si lahko predstavljamo, kako je to pri

330-članski družini našega kolektiva. Skoraj vsakdo ima kak dopolnilni predlog, kaj vse bi še lahko imeli v kuhinji na zalogi, o možnostih uresničitve svojega predloga pa ne premišlja preveč. Pred kratkim je bil ustanovljen v tovarni odbor za prehrano. V njem so predstavniki vseh treh tozdov. Odbor bo skrbel le za načelna vprašanja, medtem ko operativce — ekonomista še nimamo.

Morda bo člane kolektiva zanimalo, da poteče pogodba, ki smo jo sklenili s podjetjem Snaga za topli obrok, 23. 3. 1976. Po tem roku bomo po vsej verjetnosti dobivali toplo malico iz obrata družbene prehrane Vevče, ki je kvalitetno boljša, vsaj tako obljublja. Kot vidite, se stvari počasi le urejajo. Zato pričakujemo od članov kolektiva, da bodo morebitne nepravilnosti in težave razumeli ter s konstruktivnimi predlogi pomagali odboru za prehrano pri njegovem delu.

Pavel Sepe

Predlog zakona o investicijski dokumentaciji

Na 8. seji republiške delegacije, razširjene z delegati zbora združenega dela občinske skupščine, so med drugim razpravljali tudi o predlogu za izdajo zakona o investicijski dokumentaciji in o osnutku tega zakona. Poročevalec za to točko dnevnega reda je bil tovariš Silvo Mravlje, ki je našim delegatom razložil pomen in vsebino zakona, ki ga bodo sprejemali na svojih sejah v mesecu novembru. Tudi za na-

še bralce je tovariš Silvo Mravlje pripravil krajši zapis o predlogu novega zakona.

Predlog zakona o investicijski dokumentaciji predvideva, da mora biti za vsako odločitev o investiranju izdelana investicijska dokumentacija. Ta dokumentacija obsega pripravljala dela za investicijo in izdelavo investicijskega programa.

Podlaga za izdelavo investicijskega programa so sprejeti

Kratka iz Schella

Sintetični materiali tudi razpadajo — strokovnjaki firme Shell na Nizozemskem so v seriji dolgotrajnih poskusov ugotovili, da termoplastični sintetični materiali pod vplivom sočnih žarkov in atmosferskega kisika postopoma izgubljajo svojo mehanično trdnost. Zaradi tega se folije in ostala embalaža, posebno pa trda pena, drobijo. Ugotovljeno je, da najhitreje razpada polistirol, polietilen in polovinil klorid.

Ekonomika politika, Beograd, 24, 1214, 7. julij 1975, 40



Priloga

V državi moramo postopoma dosegati v gospodarski razvoju...
...v letu 1975 kot najširši družbeni dogovor o skupnih nalogah...
...samoupravnih nosilcev razvoja je ustvarjanje pogojev za postopno stabi-
lizacijo gospodarskih gibanj.

Poslovno poročilo

od 1. 1. do 30. 9. 1975

Poslovanje DO Sava Kranj

Osnovna značilnost resolucije o družbeno ekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za leto 1975 kot najširši družbeni dogovor o skupnih nalogah samoupravnih nosilcev razvoja je ustvarjanje pogojev za postopno stabilizacijo gospodarskih gibanj.

Za prvo polletje 1975 smo ugotavljali odstopanje od resolucije SRS v nekaterih bistvenih postavkah zlasti na področju ekonomskih odnosov s tujino, na področju cen in življenjskih stroškov, na področju zaposlovanja ter pri obsegu in strukturi investicij.

V zvezi s tem so bili sprejeti določeni ukrepi na nivoju zveznega oziroma republiškega izvršnega sveta, usmerjeni zlasti na odpravljanje na področju ekonomskih odnosov s tujino, na področju investicij, na področju likvidnosti gospodarstva in kreditno monetarne politike, na področju osebnih dohodkov ter splošne in skupne porabe.

Medtem, ko smo za našo delovno organizacijo v prvem polletju letošnjega leta ugotavljali razmeroma zadovoljive poslovne rezultate, saj so se ti gibal v dinamiki letnega gospodarskega načrta, pa nikakor ne moremo poslovanje za tretji kvartal oceniti kot uspešno. Deloma je poslabšanje finančnih rezultatov ter s tem odstopanje od predvidevanj v letnem planu posledica že omenjenih ukrepov zveznega oziroma republiških izvršnih svetov. Predvsem moramo omeniti znižanje cen naših izdelkov, zaradi česar je bila realizacija nižja za približno 11 milijonov dinarjev.

Drugi pomembnejši vzroki, zaradi katerih beležimo poslabšanje poslovnih rezultatov, so neizpolnjevanje planov proizvodnje in predvsem realizacije. Izraziteje pa so se ti odmiki odrazili v mesecu avgustu v delovni organizaciji na lokaciji Kranj, medtem ko so skupnosti tozodov izven Kranja razen skupnosti tozodov Ruma nadaljevali z uspešnim poslovanjem iz prvega polletja. Na zmanjšanje akumulacije je nadalje vplivala tudi prekomerna poraba osnovnih surovin. Z akcijskim programom so posamezni tozd predvideli zneske in s tem povečanje finančnih rezultatov prav na račun racionalnega trošenja reprodukcijskega materiala. Podatki iz analiz pa kažejo ravno obratno. Predvsem je tukaj potrebno omeniti dosežene normative kvalitete, ki so bili realizirani iznad predvidenih, toda verjetno v nekaterih primerih prav zaradi prekomernega trošenja surovin in s tem večanja odpadka.

Izredno velika fluktuacija zaposlovanja ter relativno povečanje planske vrednosti točke zaradi porasta življenjskih stroškov, za tozde oziroma skupnosti tozodov na lokaciji Kranj je imelo tudi neposreden vpliv na stagnacijo v realizaciji ostanka dohodka. Predvsem je zanimivo dejstvo, da smo v devetih mesecih letošnjega leta povečali stanje zaposlenih za 1,8 % in smo tako izpod stopnje zaposlovanja dogovorjene na nivoju občine Kranj za letošnje leto. Ob tem pa podatek o fluktuaciji daje odgovor zakaj ob 10,4 % povečanju fizičnega obsega proizvodnje, ter 1,8 % zaposlovanju ne dosegamo željene produktivnosti dela. Če računamo produktivnost na podlagi vkalkuliranih ur na zaposlenega (koliko ton smo proizvedli na eno plačano uro) ugotovimo, da je ta v porastu v odnosu na preteklo leto samo za 1,2 %, kajti ob 6 % večji proizvodnji na delovni dan smo istočasno povečali za 4,78 % število plačanih (vkalkuliranih) ur na dan. Torej je v pretežni meri to povečanje vkalkuliranih ur povzročila fluktuacija, saj znaša

stopnja zaposlovanja na podlagi vkalkuliranih ur za proizvodne tozd oziroma skupnosti tozodov v odnosu na preteklo leto 4,78 %.

Zaloge izdelkov za katere smo že ob polletju ugotavljali, da so v znatnem porastu, so tudi v tretjem kvartalu naraščale predvsem zaradi neizpolnjevanja plana realizacije. Obseg zalog gotovih izdelkov na lokaciji Kranj od 1. 1. do 30. IX. se je povečal za 23,8 %. Zaloge materiala (osnovne surovine, pomožni material, pisarniški material in drobni inventar) pa so v odnosu na 1. jan. do vključno 30. septembra porasle na tej lokaciji za 5,25 %.

V zaključkih poslovnega poročila prvega polletja so predvsem poudarjeni ukrepi za izboljšanje likvidnosti, tj. izterjavi. Delovna organizacija kot celota ima v letošnjih devetih mesecih 34,7 milijona rezerviranega dohodka prav zaradi neizterjanih zapadlih terjatev. V kolikor želimo aktivirati že ustvarjen toda še nelikviden dohodek, moramo stanje nedospelih terjatev v naslednjih mesecih znatno zmanjšati, v nasprotnem primeru se bo znesek rezervnega sklada ob koncu leta še povečal na račun zmanjšane akumulacije. Zakonodajalec pa je za nedospele in neuskajane terjatve predpisal še ostrejšje normative tako, da se po zaključnem računu v celoti odpišejo v breme dohodka oziroma ostanka dohodka.

Podjetje kot celota je v devetih mesecih letošnjega leta prodalo za 1,37 milijarde dinarjev gotovih izdelkov in storitev, pri tem pa doseglo 410 milijonov dinarjev dohodka, kar predstavlja slabo četrtino (23,2) celotnega dohodka. Doseženi dohodek je v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta večja za 45,9 %, tako da se je v letošnjem letu bistveno izboljšala

stopnja zaposlovanja na podlagi vkalkuliranih ur za proizvodne tozd oziroma skupnosti tozodov v odnosu na preteklo leto 4,78 %.

Zaloge izdelkov za katere smo že ob polletju ugotavljali, da so v znatnem porastu, so tudi v tretjem kvartalu naraščale predvsem zaradi neizpolnjevanja plana realizacije. Obseg zalog gotovih izdelkov na lokaciji Kranj od 1. 1. do 30. IX. se je povečal za 23,8 %. Zaloge materiala (osnovne surovine, pomožni material, pisarniški material in drobni inventar) pa so v odnosu na 1. jan. do vključno 30. septembra porasle na tej lokaciji za 5,25 %.

V zaključkih poslovnega poročila prvega polletja so predvsem poudarjeni ukrepi za izboljšanje likvidnosti, tj. izterjavi. Delovna organizacija kot celota ima v letošnjih devetih mesecih 34,7 milijona rezerviranega dohodka prav zaradi neizterjanih zapadlih terjatev. V kolikor želimo aktivirati že ustvarjen toda še nelikviden dohodek, moramo stanje nedospelih terjatev v naslednjih mesecih znatno zmanjšati, v nasprotnem primeru se bo znesek rezervnega sklada ob koncu leta še povečal na račun zmanjšane akumulacije. Zakonodajalec pa je za nedospele in neuskajane terjatve predpisal še ostrejšje normative tako, da se po zaključnem računu v celoti odpišejo v breme dohodka oziroma ostanka dohodka.

Podjetje kot celota je v devetih mesecih letošnjega leta prodalo za 1,37 milijarde dinarjev gotovih izdelkov in storitev, pri tem pa doseglo 410 milijonov dinarjev dohodka, kar predstavlja slabo četrtino (23,2) celotnega dohodka. Doseženi dohodek je v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta večja za 45,9 %, tako da se je v letošnjem letu bistveno izboljšala

Struktura doseganja celotnega dohodka in dohodka ter primerjava s planom je naslednja:

	Doseženo I—IX		Index na plan	Index I—IX. 75 I—IX. 74	Struk- tura na dos. 1975
	1975	1974			
CELOTNI DOHODEK	1,701.104	1,235.386	(105,3)	137,7	100,0
— eksterna realizacija	1,370.761	971.684	103,7	141,1	80,6
— interna realizacija	303.660	248.740	(104,6)	122,1	17,9
— izredni dohodki	26.683	14.962	77,8	178,3	1,5
PORABLJENA SREDSTVA	1,290.214	953.830	(107,0)	135,3	75,8
— amortizacija predpisana	45.822	26.477	91,6	173,1	2,7
— amort. nad predp. stop.	30.737	16.561	101,2	185,6	1,8
— materialni stroški	1,213.655	910.792	(107,9)	133,3	71,3
A — B = C DOHODEK	410.890	281.556	101,1	145,9	24,2
— pogodbene obveznosti	55.853	32.150	125,7	173,7	3,3
— zakonske obveznosti	58.163	40.108	136,3	145,0	3,4
— osebni dohodki	233.422	184.935	101,1	126,2	13,7
— ostanek dohodka	63.452	24.363	71,8	260,4	3,9
rezervacija ostanka dohodka na račun zakonskega odpisa terjatev	34.711				



šala delitvena struktura. Toda še vedno, kot je ugotovljeno v uvodu tega poslovnega poročila, ne dosegamo takšne akumulacije kot je predvideno z letnim gospodarskim načrtom. Ob tem je potrebno pripomniti objektivne težave s tozid umetno usnje in skupnost tozidov Ruma, katere z gospodarskim načrtom nismo predvideli, da bodo nastopili v tolikšnem obsegu.

Da bomo dosegli željene rezultate oziroma realizirali zastavljene cilje z letnim gospodarskim načrtom, je potrebno v naslednjih mesecih letošnjega leta predvsem:

- realizirati letni plan realizacije in s tem zmanjšati zaloge gotovih izdelkov,
- pospešeno izterjevati vse terjatve, ki so dospele v plačilo,
- ekonomično gospodarjenje z vsemi vrstami materiala (surovin, potrošni material, pisarniški material itd.) na vseh nivojih,
- povečati intenzivnost dela ob izboljšanju tehnološke in delovne discipline.

Proizvodnja

V devetih mesecih letošnjega leta je delovna organizacija kot celota proizvedla 53,4 tisoč ton izdelkov, kar pomeni 99,5 % v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta. Nižji fizični obseg proizvodnje povzroča v glavnem zmanjšana proizvodnja Al. sulfata v Kemični tovarni Moste (cca. 3.715 ton), manjša proizvodnja izdelkov v Rumi (cca 900 ton) in manjša proizvodnja umetnega usnja (za 380 ton) v tozidu Umetno usnje.

Pregled po posameznih skupnostih tozidov oz. tozidih prikazuje tabela:

Skupnost tozidov — tozid	Dosežena proizvodnja v ton		Index I—IX. 1975 I—IX. 1974
	I—IX. 1975	I—IX. 1974	
TAP	15.983	13.844	115
TTI	7.858	7.147	110
UU	2.465	2.844	87
*TOTRA	3.254	1.741	187
KEMIČNA TOVARNA MOSTE	15.431	19.146	81
*RUMA	4.253	5.196	82
VULKAN	4.123	3.714	111
SKUPAJ SAVA	53.367	53.632	99,5

* podatki so deloma ocenjeni.

Kakovost proizvodnje — lokacija Kranj

Doseženi normativ kakovosti izdelkov je bil 96,75 % (optimalni normativ 96,42 %), kar je za 0,33 % nad optimalnim normativom. Glede na leto 1974 je bil optimalni normativ višji za 0,39 %. Vrednost prihranka preseženega optimalnega normativa (0,33 %) predstavlja 3.611.814 din.

Izdelkov, ki so bili klasificirani v odpadke (B), je bilo 381 ton oz. 1,6 % glede na izdelano količino izdelkov.

Odpadka materiala (A), ki je posledica tehnologije in same izdelave, ugotovljenega pri klasifikaciji osnovnih polizdelkov, polizdelkov in izdelkov, je bilo evidentiranega 586 ton. Od tega je 194 ton zmesi, ki se jim je vrednost delno ali v celoti zmanjšala.

Po posameznih skupnostih tozidov je bilo z materialnimi čeki evidentiranega odpadka, in sicer v TAP-u 1,7 %, TTI-ju 4,8 % in UU 2,1 % (odprema ni bila izvršena z materialnim čekom kot je bilo predvideno).

Upoštevajoč neevidentiran odpadke na osnovi kontrole tehtanja se ocenjuje celoten odpadke materiala, predviden kot sestavni del izdelkov, na cca 1.200 ton ali 5 % proizvodnje izdelkov. Za ilustracijo vrednosti odpadka kaže podatek, da bi lahko dodatno ustvarili 10.000.000 din (1 milijardo S din) dohodka, če bi iz 1 % odpadkov izdelali izdelke s povprečno ceno 43,00 din/kg.

Primerjava proizvodnih rezultatov s panogo

	Skupna proizvodnja			Pnevmatika		Gum. teh. izd.	
	proizv. I—IX. 75 ton	index I—IX. 75 I—IX. 74	struk- tura I—IX. 74	struk- tura I—IX. 74	index I—IX. 75 I—IX. 74	struk- tura I—IX. 74	index I—IX. 75 I—IX. 74
SAVA	26.285	27,2	117,5	33,9	116,2	18,9	120,4
BOROVO	20.077	20,8	102,9	26,9	108,6	13,3	91,0
REKORD	8.728	9,0	122,7	10,3	125,8	7,5	117,9
TIGAR	13.936	14,4	111,3	22,2	110,0	4,8	119,4
MILOJE							
ZAKIC	3.900	4,1	108,4	6,7	109,1	0,8	101,2
RIS	3.838	4,0	98,0			8,9	98,0
BALKAN	3.070	3,2	126,9			7,1	126,9
IGP							
Dimitrovgrad	1.535	1,6	112,6			3,6	112,6
ostali	15.191	15,7	256,0			35,1	256,0
SKUPAJ	96.560	100,0	122,6	100,0	113,1	100,0	136,9

V devetih mesecih poslovanja so podjetja v gumarski panogi proizvedla 96.560 ton gumenih izdelkov, od tega 53.317 ton (oz. 55 %) pnevmatike in 43.243 ton (45 %) gumeno tehničnih izdelkov. Fizični obseg pnevmatike v panogi se je tako v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 13,1 %, gumeno tehničnih izdelkov pa za 36,9 %. K visokemu relativnemu porastu gumeno tehničnih izdelkov prispevajo ostali proizvajalci (število le-teh je iz enajstih v septembru lani naraslo na 20 letos), ki so za 2,6-krat povečali proizvodnjo in v strukturi zavzemajo 35 % celotnega fizičnega obsega.

SAVA je največji proizvajalec v panogi, saj nanjo odpade 26.285 ton oz. 27,2 % panožne industrije, od tega 18.098 ton (33,9 %) pnevmatike in 8.187 ton (18,9 %) gumeno tehničnih izdelkov. V primerjavi z enakim obdobjem lani ji je poleg podjetja REKORD najbolj uspelo povečati proizvodnjo pnevmatike za 16,2 % po dvigu proizvodnje gumeno tehničnih izdelkov pa je z 20,4 % za ostalimi proizvajalci in podjetjem BALKAN.

Skupnost tozidov TAP

Proizvodnja

V tovarni avtopnevmatike je v času januar—september 1975 izdelanih 15.984 ton izdelkov in sicer v 188 1/3 (188,33) delovnih dnevih, kar pomeni 84,9 ton dnevno, oz. 15,5 % več kot v istem obdobju lani. V primerjavi z lanskim letom, ko smo izdelali povprečno na dan 77,2 ton, se je količina proizvodnja povečala za 10 %.

Od januarja do septembra je izdelano 1.149.221 kom avtoplaščev oziroma 6102 kom dnevno, kar je za 8,5 % več kot v povprečju leta 1974. Od tega je izdelano 153.972 kom tovornih avtoplaščev in 995.249 kom potniških in poltovornih avtoplaščev, od tega 394.196 kom R potniških plaščev.

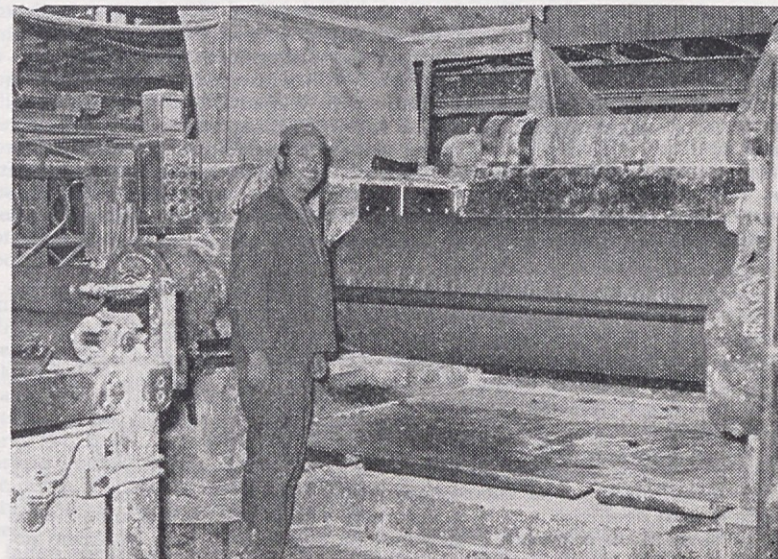
Nadalje v obdobju januar—september je izdelanih 839.009 kom avtozračnic ali 4470 kom na dan. Dnevna proizvodnja glede na lansko leto se je povečala za 5,8 %. Izdelanih je 177.272 kom tovornih avtozračnic in 661.737 kom potniških avtozračnic. Izpolnjevanje letne dinamike za obdobje januar—september prikazuje naslednja tabela:

Pokazatelji	Letna dinamika	Izvršitev	Indeksi
kol. v tonah	16.107	15.983	99,3
BPV	728.964	667.249	91,5
Ds	452.003	440.666	97,5
OD	34.476	31.147	90,3

Produktivnost, izražena s tonami na zaposlenega (na podlagi vkalkuliranih ur dela med letom), kaže, da je v devetih mesecih letošnjega leta za 1,04 % višja, kot v povprečju lanskega leta.

Kvaliteta proizvodnje

Dosežena kvaliteta izdelkov za 0,08 % boljša od normativne, kar pomeni prihranek v višini 513 tisoč din. Prihranek je bil dosežen izključno pri radialnih potniških in tovornih plaščih, kjer so tudi normativne kvalitete v povprečju najnižje (92,92 in 87 %). Ob tem pa je pomembno poudariti poročilo SKK o doseženih odpadkih osnovnih surovin v tem obdobju.



Perspektiva



Prodaja

V devetih mesecih je stozd TAP realiziral za 511 mio din izdelkov in to 330 mio din oz. 64 % preko domače prodaje, 119 mio din oz. 24 % preko prodajalnih POS in 62 mio din oz. 12 % pri izvozu. V primerjavi s planom, ki predvideva v devetih mesecih 70 % celotne prodaje oz. 465 mio din, je bila dosežena neto realizacija v celoti za 9,8 % višja. Tako ugodno prodajo pojasnjujejo naslednji vzroki:

- solidne zaloge ob koncu leta 1974,
- ker ni bil realiziran izvoz v predvidenem obsegu, smo količine namenjene v izvoz prodali na domačem trgu, kjer so cene bistveno višje od tistih, ki jih dosežemo v izvozu,
- proizvodnjo smo usmerjali v izdelavo proizvodov z višjim cenami (forsirana proizvodnja radialne potniške pnevmatike in pnevmatike z naylonsko karkaso).

Po posameznih prodajnih poteh sta plan preseгла domača prodaja za 23,7 % in POS za 9,2 %, medtem ko je izvoz 30,6 % pod planom.

Kvaliteta prodaje

Doseženo kvaliteto prodaje prikazuje naslednji pregled:

	Doseženi rabati v 000 din	Razlika pri rabatih v primerjavi s planom	
		v %	v 000 din
domača prodaja	72.969,5	+ 0,35	+ 1.410,0
POS	23.741,1	— 0,11	— 158,4
IZVOZ	49.246,9	+ 0,68	+ 747,5
Skupaj:	145.957,5	+ 0,28	+ 1.999,1

Iz pregleda je razvidno, da je bil dosežen prihranek pri rabatih v višini 1.999 tisoč din, in to na račun kvalitetnejše domače prodaje in izvoza, medtem ko prodaja preko POS dosega v povprečju za 0,11 % višje rabatne stopnje in tako zmanjšuje planirano neto realizacijo za 158 tisoč din.

Cene

Ze zaradi znanih vzrokov smo v marcu 1975 dvignili cene avtopnevmatike za 18 %. S prvim avgustom pa so proizvajalci pnevmatike kot doprinos stabilizacijskemu programu ZIS gospodarstvu in usklajevanju politike cen za 1975. leto znižali cene pnevmatike za ca. 7 %, kar pa ne bo imelo bistvenega vpliva na uspeh prodaje.

Izvoz

V devetih mesecih je stozd TAP izvozil za 3.416.261 \$ izdelkov, kar pomeni 50 % v primerjavi z letnim planom izvoza v odnosu na enako razdobje preteklega leta pa z indeksom 97.

Vzrokov za nedoseganje plana izvoza je več. Glede na potrebe konvertibilnih sredstev je bil plan izvoza v TAP v letu 1975 v primerjavi z letom 1974 povečan za 58 % in analogno temu so bili povečani tudi mesečni plani, vendar pa smo se med letom z operativnimi mesečnimi plani prilagajali dejanskim naročilom.

Kot posledica krize avtomobilske industrije in splošne recesije, se je na tržišču pnevmatike, predvsem v zahodni Evropi, kjer je zaradi nujnosti ustvarjanja čvrstih konvertibilnih deviz tržišče našega izvoza, tržna situacija močno zaostri. Ta gibanja, ki so se pojavila že sredi lanskega leta, so se v ostrejši obliki nadaljevala tudi v tem letu.

Pri uvajanju proizvodnje potniške in tovarne radialne jeklene pnevmatike smo bili v zaostanku in je zato izpadla večina dobav 1. opremi, ki predstavlja eno bistvenih postavk našega izvoza.

Zaloge gotovih izdelkov

Stanje zalog na dan 30. 9. 1975 in dneve vezave po osnovnih skupinah izdelkov prikazuje tabela:

	Stanje zalog 30. 9. 1975 (v 000 din VS)	Dnevi vezave
avtoplašči tovarni	14.590,8	19
avtoplašči poltovorni	1.708,7	11
avtoplašči potniški	24.740,4	43
plašči za ind. vozila	401,6	36
avtozračnice tovarne	1.599,2	31
avtozračnice potniške	2.430,1	34
ščitniki	461,4	35
Skupaj:	45.932,2	26

Stanje zalog gotovih izdelkov znaša na dan 46 mio din (vrednoteno po variabilnih stroških) oz. 73 mio din (po BPV) in tako znašajo dnevi vezave 28 dni, medtem ko znašajo povprečne zaloge 48 mio din in tako predstavljajo 30-dnevno vezavo. Dnevi vezave zalog so v devetih mesecih letošnjega leta v primerjavi z letom 1974 višje za 89 % oz. za 14 dni.

Zaposlovanje

Pregled stanja in gibanja zaposlenih po tozdih prikazuje tabela

	Stanje 1. 1. 1975	Gibanje devetih mesecih		Stanje 30. 9. 1975	Povečanje	
		prišlo	odšlo		št.	%
TAP	917	186	145	955	+ 38	104,1

Iz pregleda je razvidno, da je letos na novo združilo delo 186 delavcev, medtem ko je 145 delavcem prenehala lastnost delavca. Fluktuacija znaša tako 4,1 % in je najvišja v tozd Vulkanizacija (12,1) in v tozd Polizdelki (7,2).

Osební dohodki

V obdobju od 1. 1. do 30. 9. je bilo v TAP izplačanih 44.518.762 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano letno maso 72,8 %.

Povprečni neto OD na zaposlenega se je v obdobju od I.—IX. povečal za 18,3 % (od 3080 din na 3644 din) v primerjavi z istim obdobjem lani. Na povečanje je vplivalo:

— povečanje PVT v februarju od 0,175 din na uro na 0,180 din na uro, to je za 2,86 % in v avgustu od 0,180 din na uro na 0,190 din na uro, to je za 5,56 %,

— povečala se je masa OD za oceno kvalitete dela od 4,5 % na 8,5 % od mase OD in povečanje OD za kvaliteto izdelkov, ki omogoča nagrajevanje po kvaliteti od —10,0 % do +20,0 % od OD za ure na delu (prej —10 % do +10,0 %),

— prehod od analitskih ocen na obračunske osnove v marcu,

— usklajevanje analitskih ocen delovnih mest.

Največji porast OD je opaziti v mesecu marcu, potem pa OD padejo zaradi slabših delovnih rezultatov, v juniju je odpadel en delovni dan, nato pa OD nekoliko rastejo zaradi povišanja planske vrednosti točke in boljših poslovnih rezultatov.

Analiza splošnih stroškov

Prilagojeni stroški stozd TAP so 4 % manjši od planiranih. Dejanski stroški v prvih 9 mesecih so za 2 % večji od prilagojenih.

Poglavitna negativna odstopanja so pri naslednjih stroških:

— porabljena energija — negativni odmik je nastal pri porabljeni pari in električni energiji. Dejanska poraba po števcu je še vedno večja od predvidene,

— dejansko je bilo porabljenega pisarniškega materiala na vseh stroškovnih mestih več kot je bilo dovoljenega, kar kaže neupoštevanje akcijskega programa in je bilo razvidno že v prvih 6 mesecih,

— tudi pri potrošnem materialu je razviden negativni odmik zaradi že omenjenih nepravilnosti pri pisarniškem materialu, večji odmik porabljenega materiala so v tozd Vulkanizacija 45 %, Konfekcija 83 % in Polizdelki 43 %,

— dejanski stroški proizvodnih storitev so večji zaradi več zaračunanih storitev med stozd, kot se je predvidevalo v letnem planu,

— večji odmiki pri tekočih popravilih so v tozd Vulkanizacija (15 %),

— dejanski stroški transporta gotovih izdelkov so večji zaradi več zaračunanih transportnih storitev, kot se je predvidevalo v letnem planu,

— dejanski stroški ambaliranja so večji zaradi uvedbe novega ambaliranja avtozračnic.

Poslovni uspeh

V devetih mesecih je stozd TAP dosegel celotni dohodek v višini 519 mio din, v kolikor ne upoštevamo interne realizacije in tako presegel plansko dinamiko za 4,3 %. Porabljena sredstva predstavljajo 77 % doseženi dohodek pa 23 % celotnega dohodka in sta prav tako za 4 % iznad plana.

V primerjavi s planom so v strukturi doseženega dohodka najbolj porasle zakonske in pogodbene obveznosti, medtem ko ostanek dohodka za 20 % ni dosežen v planskih okvirih. Nekaj tega gre tudi na račun znižanja prodajnih cen v mesecu avgustu (ca. 9,3 mio din) nekaj pa zaradi nižje količinske prodaje ter rezervacije dohodka iz naslova zakonskega odpisa terjatev.



	Doseženo v I.—IX. 1975		Indeks na plan (73,62)
	v 000 din	strukt. v %	
A			
CELOTNI DOHODEK	548.228	100,0	(104,3)
Eksterna realizacija	512.873	93,6	103,5
interna realizacija	29.685	5,4	—
izredni dohodki	5.670	1,0	330,6
B			
PORABLJENA SREDSTVA	421.949	77,0	(104,2)
amortizacija predpisana	22.633	4,1	100,4
amort. nad predp. stopnjo	6.271	1,2	110,9
materialni stroški	393.045	71,7	(104,4)
A — B = C			
DOHODEK	126.279	23,0	100,0
pogodbene obveznosti	23.073	4,2	18,3
zakonske obveznosti	19.762	3,6	15,6
osebni dohodki	44.282	8,1	35,1
ostanek dohodka	39.162	7,1	31,0

Skupnost tozdov TTI

Proizvodnja

V devetih mesecih je TTI proizvedla 7.858,2 tone izdelkov, kar predstavlja vrednost po variabilnih stroških 236.831,2 tisoč dinarjev. S to realizacijo količinski plan v primerjavi z letno dinamiko ni dosežen (98,1), vrednostno po variabilnih stroških pa je dosežen (101,6).

Dosežena proizvodnja po posameznih TOZD je naslednja:

TOZD	Realizacija		Index	
	ton	VS (000 din)	ton	po VS
Valjarna	95,9	599,8	216,0	268,4
Velopnevmatika	2.203,9	62.515,0	92,8	94,5
Stiskani izdelki	2.072,9	71.178,9	95,8	105,6
Cevarna	1.404,0	33.138,6	103,7	107,5
Kemični izdelki	1.715,2	46.296,1	98,0	100,1
Ročna konfekcija Vrhnika	151,6	12.440,8	97,3	100,4
Prevleka valjev	214,8	10.661,8	127,0	108,3
SKUPAJ	7.858,2	236.831,0	98,1	101,6

TOZD Valjarna je proizvedla v treh kvartalih več izdelkov kot je bilo predvideno z letno dinamiko, ker so se povečale potrebe trga po surovi gumi in so bile na voljo proste kapacitete.

TOZD Velopnevmatika letnega plana za tri kvartale ne izpolnjuje zaradi več vzrokov. Pri izdelavi velozračnic je bila v mesecu juliju nižja proizvodnja velozračnic od dinamike, zaradi priprave na prehod na novo tehnologijo izdelave prostovulkaniziranih velozračnic. Nižja proizvodnja je bila tudi v mesecu avgustu, in je šele koncem septembra dosegla tisti nivo (17.000 kom/dan), kot ga je dosegla v I. polletju. Na še slabše izpolnjevanje letnega plana pa vpliva povečana letna proizvodnja velozračnic po kolektivnem dopustu na 20.000 kom/dan, kar pa z novo tehnologijo ni izvedljivo in je maksimalna kapaciteta le 17.000 kom/dan. Pri izdelavi veloplaščev je bila ukinjena proizvodnja žičnih plaščev na 9 kalupih v času 23. 6. do 17. 7. zaradi visokih zalog teh izdelkov. Na nižjo realizacijo so vplivali tudi problemi, zaradi prehoda proizvodnje od žičnih plaščev na maksimalno možno proizvodnjo žmula plaščev, pri tem pa konfekcija ni dohajala kapacitet vulkanizacije, dokler niso dospeli novi konfekcijski stroji. V septembru mesecu je proizvodnja veloplaščev še padla zaradi tehnoloških težav pri prehodu na proizvodnjo veloplaščev iz domačih kordov. K neizpolnjevanju plana so prispevali tudi zastoji (neusklajenost kapacitet, dopusti, bolezni, pomanjkanje pare in remont vulkanizacije stiskalnice).

TOZD Stiskalni izdelki letnega plana ne izpolnjujejo v celoti. Na slabše rezultate izpolnjevanja plana vpliva delna ukinitev proizvodnje pnevmatike 14 × 4 za katere ni plasmaja, pomanjkanje naročil izdelkov za velike preše, težave pri proizvodnji keltne in pomanjkanje RP-tkanin za transportne trake. Na neizpolnjevanje plana so vplivali tudi zastoji, katerih je ravno v stiskanih izdelkih bilo največ (bolezni, dopusti, strojelomi, pomanjkanje naročil in pomanjkanje surovin).

TOZD Cevarna izpolnjuje letni plan, vendar kumulativno doseganje od kolektivnega dopusta dalje hitro pada, ker nova kapaciteta za proizvodnjo profilov in cevi brez vložka še ne obratuje, z letnim planom pa je bilo predvideno obratovanje že v avgustu. Tako je v vsakem mesecu kumulativno izpolnjevanje plana za 40 ton nižje, poleg tega pa se opaža že nekaj mesecev pomanjkanje naročil brizganih izdelkov za že obratovalne kapacitete.

TOZD Kemični izdelki kumulativni plan v celoti ne izpolnjuje. Neizpolnjevanje plana je pri izdelavi lepil, zaradi spremembe asortimana izdelkov (več je izdelanega SPN lepila, katerega je izdelavni čas večji, kot pri lepilnih OH) in zastojev, zaradi bolezni in dopustov.

Premazovalnica tudi ne izpolnjuje letnega plana v celoti, zaradi zastojev, ki so nastali vsled pomanjkanja tekstila za gumiranje in odsotnosti delavcev z dela. Pri raznih tehničnih izdelkih obrat IV količinski plani ni izpolnjen, ker se ni proizvajalo kuponskih obrobov v taki količini, kot je bilo predvideno z letnim planom.

TOZD Ročna konfekcija obrat III Vrhnika kumulativni plan v celoti ne izpolnjuje. V letošnjem letu je bilo predvideno, da bodo v proizvodnjo uvedene tehnološke izboljšave z novimi napravami, vendar se to še ni uveljavilo. Na neizpolnjevanje plana so vplivali tudi zastoji zaradi odsotnosti delavcev z dela.

TOZD Prevleka valjev plan v celoti izpolnjuje.

V primerjavi z enakim obdobjem lani je skupnost tozdov TTI proizvedel 711 ton o.z. 10 % več. Najbolj se je povečala proizvodnja lepil (312,5 ton), moped plaščev (282,3 ton), cevi (154,6 ton), prešanih izdelkov (139,9 ton) in moped zračnice (130,9 ton), zmanjšala se je proizvodnja posebnih tehničnih plošč, čevljarskih pomožnih sredstev, izdelkov za obutev in konfekcioniranih izdelkov.

Kvaliteta proizvodnje

V obdobju januar—september 1975 je bila po posameznih TOZD dosežena naslednja kvaliteta izdelkov:

TOZD	Dosežena kvaliteta	Odstopanje od normativa	Prihranek - izguba glede na normativ BVP
Velopnevmatika	96,75	+ 0,89	+ 1.021.404
Stiskani izdelki	96,98	+ 1,06	+ 1.288.491
Cevarna	96,91	+ 0,92	+ 516.664
Ročna konf. in kem. izdelki	95,24	+ 1,13	+ 259.992
Ročna konfekcija Vrhnika	99,43	+ 1,09	+ 146.283
Prevleka valjev	98,47	— 0,63	— 17.640
SKUPAJ TTI	96,88	+ 0,97	+ 3.215.194

Kvaliteta izdelkov v prvih devetih mesecih leta 1975 se je gibal zadovoljivo. Planirana kvaliteta skupnosti tozdov TTI, ki je bila v tem obdobju 95,91 % je bila presežena za 0,97 % s čemer je bilo ustvarjenih 3.215.194 din prihranka na BPV, ob tem da ne upoštevamo izgub zaradi prekomernega odpadka.

Stroški reklamacij v obdobju januar—september 1975 znašajo 870.485 dinarjev, kar je za 0,22 % glede na bruto realizacijo. V strukturi stroškov reklamacij izrazito izstopajo gumeni profili. Reklamacije teh izdelkov so povzročila dimenzijska odstopanja in deformacije povzročene z nepravilnim embalaranjem in skladiščenjem.

Prodaja

Skupnost tozdov TTI je v devetih mesecih prodala za 318 mio din izdelkov in sicer preko momače prodaje za 220 mio din oz. 69 %, preko POS za 77 mio din oz. 24 % in 7 % oz. 22 mio din pri izvozu. Plan prodaje za devet mesecev je bil s tem v celoti izpolnjen (indeks 100,7). Domača prodaja presega plan za 7,8 %, POS za 5,7 %, medtem ko je bil izvoz za 45 odstotkov manjši od plana.

Kvaliteta prodaje

Dosežena poprečna stopnja rabata v devetih mesecih letošnjega leta znaša 16,38 % in je v primerjavi s planom nižja za 0,33 % točke, kar vrednostno pomeni prihranek na račun rabatov v višini 1,3 mio din. Prihranek dosega prodajna pot — domača prodaja (2,08 %) in s tem je tudi realiziran akcijski cilj gospodarskega načrta, ki predvideva zmanjšanje rabatne stopnje pri domači prodaji za 1 %.

Cene

S 1. avgustom 1975 smo znižali cene velo in moped pnevmatik ter gumeno-tehničnemu blagu. Pri prvi opremi se znižanje ni bistveno poznalo (1 %), pri industrijski pnevmatiki smo z namenom večje prodaje šli celo na staro ceno, sicer pa so cene velo in moped pnevmatik nižje za ca. 8 %. V poprečju 9 % nižje cene občutno vplivajo na vrednost mesečne realizacije skupin transportnih trakov in klinasti jermeni.

Cene ostalega gumeno tehničnega blaga so s 1. avgustom 1975 nižje za približno 1 %. Nespremenjene (zamrznjene) pa so cene čevljarskih pomožnih sredstev ter lepil. Od konfekcijskih izdelkov so ostale nespremenjene cene blazin.

Kljub znižanju so mnogi artikli pri tehničnih ploščah, lepilih, profilih in prešanih izdelkih še vedno dražji od konkurence. Dražji od uvoženih (od 20,00 do 80,00 din) so tudi naše blazine.



Izvoz

V devetih mesecih je skupnost tozdv TTI pri izvozu izdelkov iztržila 1.220.816,90 \$, kar pomeni 60 % v primerjavi z letnim planom, oziroma 88 % v odnosu na enako obdobje lani.

Zaloge gotovih izdelkov

Zaloge gotovih izdelkov so se po večmesečnem upadanju (od aprila do julija) zadnja dva meseca po vrednosti zopet porasle. Konec septembra znašajo zaloge 64,2 mio din in so glede na stanje 1. I. 1975 večje za 13 % oziroma 7,3 mio din.

Zaloge povečuje predvsem izvozna pnevmatika. Pričakujemo pa, da se bodo zaloge le-te do konca leta skrčile, če se bodo izvršila vsa naročila, ki jih imajo v izvozu. Na zalogi so blazine, ker je sezona za prodajo minila ter gumirano platno, ki se je pretekli mesec slabo prodajal. Pri stiskanih izdelkih predstavljajo povečane zaloge termoforji. Porasle so tudi zaloge velozračnic, glede na to, da so povečali kapaciteto od 12.000 na 17.000 komadov dnevno. Pri posebnih tehničnih ploščah so zaloge večje zaradi prodaje v zadnjih dveh mesecih.

Pri ostalih skupinah je porast zalog trenutnega značaja.

Zaposlovanje

Pregled stanja in gibanja zaposlenih prikazuje tabela:

TOZD	Stanje 1. I. 1975	Gibanje I.—IX. 1975				Stanje 30. IX. 75	Povečanje	
		prišlo	odšlo	razlika pri interni fluktuaciji			število	%
SKUPAJ	1.419	95	106	+ 7		1.415	— 4	99,7

Iz pregleda je razvidno, da je na dan 30. IX. 1975 stanje zaposlenih v skupnosti tozdv TTI za 4 manjše od stanja 1. I. 1975. Največji odhod oziroma novo zaposlovanje, če izvajamo interne premike, se pojavlja v tozdu Cevarna (39—32 = + 7), v tozdu Stiskalni izdelki (21—23 = — 2) in Velopnevmatiki (13—20 = — 7).

Osebnih dohodki

V obdobju 1. I. do 30. IX. 1975 je bilo v skupnosti tozdv TTI izplačanih 61.176.395 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano letno maso 74,8 % (normativni odstotek delovnih dni je 73,6 %).

Poprečni neto osebni dohodek na zaposlenega se je v obdobju od I.—IX. povečal za 17,7 % (od 2830 din na 3331 din) v primerjavi z istim obdobjem lani. Na povečanje je vplivalo:

1. Povečanje PVT v februarju od 0,175 din/uro na 0,180 din/uro in v avgustu od 0,180 din/uro, to je za 8,4 %.
2. Povečanje mase OD za oceno kvalitete dela od 4,5 % na 8,5 % od OD na ure in povečanje OD za kvaliteto izdelkov, ki omogoča nagrajevanje po kvaliteti od — 10 % do + 20 % od OD na ure za delo.
3. Prehod od analitskih ocen na obračunske osnove v mesecu marcu.
4. Vsklajevanje analitskih ocen delovnih mest.

Največji porast OD je opaziti v marcu, potem pa OD padajo zaradi slabših delovnih rezultatov, v juniju je odpadel en delovni dan, nato pa OD nekoliko naraščajo zaradi boljših poslovnih rezultatov in povešanja planske vrednosti točke.

Analiza stroškov

- Odmiki pri porabljenem materialu so nastali iz naslednjih vzrokov:
- zaradi večjega obsega proizvodnje (vrednostni indeks na plan je 101,6) ter sprememb asortimana v odnosu na plan,
 - zaradi odmikov torej dražjih surovin kot je bilo predvideno v letni materialni bilanci in sicer v znesku 4.038 tisoč din,
 - za preko 6 milijonov din za izkazuje obračun proizvodnje večjo porabo materiala kot jo dovoljujejo normativi. Slednje je razvidno tudi iz poročila o odpadku saj se giblje v letošnjih devetih mesecih med 4 in 5 %.

Pregled nekaterih vrst poslovnih stroškov in primerjavo s planom prikazuje tabela:

Vrsta stroškov	Doseženo I.—IX. v 000 din	Index na plan	Odmiki	
			plan	— dejansko + — (v 000 din)
porabljeni material	214.351	107,7	—	15.234
proizvodne storitve	13.170	98,2	+	246
neproizvodne storitve	21.718	92,2	+	1.839
dnevne, izdatki za reklamo				
in reprezentančni stroški	975	101,2	—	12
drugi materialni stroški	7.632	115,3	—	1.014

Poslovni uspeh

	Doseženo I.—IX. 1975		Index na plan
	v 000 din	struktura v %	
A.			
CELOTNI DOHODEK	362.875	100,0	(102,8)
eksterna realizacija	323.361	89,1	100,8
interna realizacija	33.199	9,1	—
izredni dohodki	6.315	1,7	—
B.			
PORABLJENA SREDSTVA	277.776	76,5	(103,1)
amortizacija predpisana	7.090	1,9	91,7
amortizacija nad predpis. stopnjo	12.589	3,5	91,7
materialni stroški	258.097	71,1	(104,2)
A — B = C			
DOHODEK	85.099	23,5	100,0
pogodbene obveznosti	5.734	1,6	6,7
zakonske obveznosti	14.247	3,9	16,7
osebni dohodki	59.183	16,3	69,6
ostanek dohodka	5.935	1,7	7,0

V devetih mesecih letošnjega leta je skupnost tozdv TTI dosegel celotni dohodek v višini 363 mio din in je v primerjavi s planom večji za 2,8 %. Povedati je potrebno, da je primerjava celotnega dohodka in porabljenih sredstev s planom mogoča le, če izločimo interno realizacijo, ker le-ta z gospodarskim načrtom ni bila določena (realno primerjavo prikazujejo indeksi v oklepaju).

Porabljena sredstva rastejo hitreje kot eksterna realizacija kar vpliva na relativno zaostajanje doseženega dohodka. Delež doseženega dohodka v strukturi celotnega dohodka znaša 23,5 % medtem ko je v prvem polletju znašal 26 % oz. 33,6 % v prvem kvartalu, delež materialnih stroškov pa je znaraščal iz 66,4 % v prvem, 68,5 % v polletju na 71,1 % v devetih mesecih.

Relativno zaostajanje dohodka za planirano dinamiko in preseganje planske dinamike zakonskih in pogodbenih obveznosti je vplivalo na zniževanje ostanka dohodka. Ostanek dohodka za devet mesecev znaša 5,935 tisoč dinarjev.

Tozd UU

Proizvodnja

TOZD UU je v devetih mesecih letošnjega leta proizvedla 2.464,7 ton izdelkov, vrednotenih po VS v višini 87 mio din. Z doseženimi rezultati je realizirala 73,7 % količinskega in 74 % vrednostnega plana. Na neizvršitev planskih obveznosti so vplivali naslednji vzroki:

- pomanjkanje uvoženega PVC-ja,
- pomanjkanje trikoja v prvih mesecih letošnjega leta,
- desortirane zaloge deseniranega papirja,
- uvajanje tehnologije in delavcev na novih strojih,
- ozka grla v dodelavi.

Sprememba režima uvoza PVC se je poznala vse do meseca avgusta. Stanje se je izboljšalo v mesecu septembru, ko smo dobili več uvoženega PVC-ja in zato tudi mesečni plan dosegli s 104,9 %.

Sprememba režima uvoza tekstila se je pokazala zlasti pri trikojih. Uvoženi triko smo zamenjali z domačim, toda količine, ki so jih bili sposobni dati domači proizvajalci zlasti v prvem polletju niso pokrivala naših potreb. Tudi na tem področju se je situacija nekoliko izboljšala.

Zastoje v proizvodnji je povzročalo tudi uvajanje tehnologije na novih strojih in postopno uvajanje delavcev na novih strojih.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta še niso bili montirani za dodelavo umetnega usnja novi lakirni in vtiskovalni stroji, zato je bilo potrebno vse izdelke, ki so nanašeni, dnevno transportirati na dodelavo v obrat IV. Kapacitete na teh strojih pa so premajhne, zato je potrebno delo v nadurah, zaradi transporta pa prihaja tudi do zastojev.

Kvaliteta proizvodnje

Dosežena kvaliteta proizvodnje je v devetih mesecih za 0,11 odstotne točke nižja od normativne, kar pomeni izgubo pri kvaliteti v višini 104.503 dinarjev. Največjo izgubo opazamo v II. kvartalu, kar je predvsem posledica prehoda na domače surovine, napak nanašalnega stroja in nerešene tehnologije nekaterih izdelkov.

Prodaja

Tozd UU je v devetih mesecih letos prodala za 102 mio din izdelkov, in to 93 % na domačem, 7 % pa na tujem tržišču. Planske obveznosti je tozd izpolnila 74-odstotno, po prodajnih poteh pa:

— domača prodaja	70 %
— poslovne organizacije Save	112 %
— izvoz	72 %



Vzrokov, zakaj se delež Save na jugoslovanskem tržišču ni povečal, je več, nekateri najvažnejši pa so:

1. Neurejeni uvozni režimi za uvoz surovin z ozirom na uvoz gotovih izdelkov oziroma polizdelkov (surovina na GDK — izdelek za LB),
2. Pomanjkanje nekaterih ključnih surovin (predvsem razne vrste tekstilov) zaradi neusklajenosti kontingentnega uvoza in možnosti domače industrije),
3. Dumpinški uvoz umetnega usnja in plastificiranih tkanin iz držav članic SEV.
4. Stalno zmanjševanje kupne moči končnih potrošnikov.
5. Uvoz iz zahodnoevropskih držav tistih vrst umetnega usnja, katerih do leta 1975 nismo proizvajali in so predvsem izrazito modnega karakterja.
6. Delni razkorak oz. zaostajanje za modnimi sezonami in novostmi.
7. Z vsakim dnem večja nelikvidnost industrije in trgovine.
8. Katastrofalen padec izvoza umetnega usnja v letu 1975.
9. Preslabotna strokovna, predvsem tehnično-svetovalno specializirana potniška služba.

Kvaliteta prodaje

Zaradi nižjih dejanskih rabatov je bilo iz tega naslova doseženo 1.032.000 din prihranka, in to izključno na račun kvalitetnejše domače prodaje, medtem pa prodaja prek POS in izvoz presega planirane rabate.

Izvoz

Gibanje izvoza umetnega usnja za leto 1973, 1974 in 1975 prikazuje tabela:

1973	Indeks	1974	Ver. ind.	1975	Ver. ind.
1. 1. 73—30. 9. 73		1. 1. 74—30. 9. 74		1. 1. 75—30. 9. 75	
188.264 \$	100	538.002 \$	286	387.402 \$	72

Tako drastičen padec izvoza od leta 1974 na leto 1975 so povzročili naslednji vzroki:

- a) Dosedanja kupca Audi in Peugeot sta prešla na nove tipe umetnega usnja z novimi TNP, katerih zaradi pomanjkanja ustreznih surovin (tekstil) še do danes nismo uspeli razviti oz. homilogirati.
- b) Prodajne cene našega umetnega usnja na zunanjem trgu so nekonkurenčne. Vzrokov za to je več:
 - nakup tekstila, ki je na zunanjem trgu znatno cenejši in kvalitetnejši, je zaradi znanih restriktivnih mer preusmerjen na domače dobavitelje,
 - izvozna stimulacija (8,5 %) pa je prenizka za pokrivanje vseh nastalih anomalij.

Zaloge gotovih izdelkov

Zaloge gotovih izdelkov, vrednotene po stalnih cenah, znašajo na dan 30. 9. 1975 30,5 mio din, in so se v primerjavi s stanjem 1. januarja povečale za 9,5 %. Glede na stanje 30. 9. se obrnejo v 94 dneh. Poprečne zaloge v devetih mesecih so 29,5 mio din, dnevi vezave iz poprečnih zalog pa znašajo 91 dni, kar je za 44 % ali za 28 dni več, kot znašajo dnevi vezave v letu 1974:

Pregled stanja in gibanja zalog gotovih izdelkov prikazuje tabela:

	stanje zalog 30. 9. 75 (v 000 din — VS)	dnevi vezave
— Umetno usnje	30.333,1	97
— čevljarska pomožna sredstva	155,1	12
— skupaj	30.488,2	94

Zaposlovanje

Tozd UU zaposluje na dan 30. 9. 156 delavcev. V teku leta je združilo delo 15 delavcev, 14. pa je prenehala satnost delavca. Fluktuacija je 9,8 %. Pregled stanja in gibanja zaposlenih je prikazan v tabeli:

Gibanje I.—IX. 75							
Stanje 1. 1. 75				Stanje 30. 9. 75	Povećanje %		
	prišlo	odšlo	razlika pri interni fluktuaciji				
UU	143	15	14	+ 12	156	+ 13	109,1

Osebnih dohodki

V obdobju od 1. 1. do 30. 9. je bilo v UU izplačanih 7.199.367 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano letno maso 72,8 %.

Poprečni neto OD na zaposlenega se je v obdobju od I.—IX. povečal za 12,3 % (od 3.244 din na 3.657 din) v primerjavi z istim obdobjem lani. Na povečanje je vplivalo:

1. Povečanje planske vrednosti točke od 0,175 din/uro na 0,180 din/uro to je za 2,86 % in povečanje od 0,180 din/uro na 0,190 din/uro v avgustu, to je 5,56 %.
 2. Povečanje mase OD za oceno kvalitete dela od poprečno 4,5 % na poprečno 8,5 % od mase OD za ure na delu.
 3. Prehod od analitskih ocen na obračunske osnove v marcu.
 4. Poskusna proizvodnja v novi tovarni umetnega usnja, zaradi tega imajo delavci cca 10 % višji OD kot normalno.
 5. Usklajevanje analitskih ocen delovnih mest.
- Najvišji porast OD je opaziti v prvih štirih mesecih, nato pa poprečni OD pade zaradi slabih delovnih uspehov in pa, ker je v juniju en delovni dan manj kot običajno. Nato je čutili porast OD zaradi zvišanja planske vrednosti točke in nekoliko boljših rezultatov poslovanja.

Poslovni uspeh

	Doseženo I.—IX. 1975		Indeks na plan I.—IX.
	v 000 din	struktura	
A. — CELOTNI DOHODEK	102.959	100,0	(72,3)
— eksterna realizacija	102.032	99,1	71,7
— interna realizacija	125	0,1	—
— izredni dohodki	802	0,8	—
B. — PORABLJENA SREDSTVA	107.270	104,2	(85,2)
— amortizacija — predpisana	1.816	1,2	70,4
— amortizacija — nadpredpisana	2.511	2,4	50,9
— materialni stroški	102.943	100,0	(86,9)
C. (A — B) — DOHODEK	4.311	4,2	—
— pogodbene obveznosti	4.784	4,6	126,3
— zakonske obveznosti	1.083	1,1	72,9
— osebni dohodki	6.937	6,7	95,3
— ostanek dohodka	17.115	16,6	—

Iz poslovnega uspeha za obdobje 1. 1.—30. 9. 1975 je razvidno, da je tozd UU poslovala z negativnim finančnim rezultatom v višini 17.115 mio din.

Pri analizi poslovnega uspeha je bilo ugotovljeno, da so na tako slab rezultat vplivali naslednji vzroki:

- Odmiki od stalnih cen surovin, ki niso bili predvideni v GN za leto 1975 v višini — 5.290.871,56 din.
- Del teh odmkov se nanaša na zalogo 1. 1. 75 (3.320.036 din) ostali del pa na podražitev tekstila v letošnjem letu za cca 20—25 %.
- Izpad pokritja zaradi nedosežene realizacije v višini — 4.863.921,93 din.
- Izredni izdatki, ki se nanašajo na superrabate iz preteklega leta, ter v GN za leto 1975 niso bili predvideni — 2.082.602,49 din.
- Odpisi terjatev po zakonu zaradi prehoda na plačano realizacijo — 2.626.973,65 din.
- Prekoračitev materialnih stroškov v višini — 2.543.236,36 din.
- Ti stroški so prekoračeni zaradi:
 - težav pri uvajanju nove proizvodnje v obratu II;
 - prehod na domače surovine, ki so kvalitetno slabše od uvoženih, in je odpadek zaradi tega višji;
 - negotovost pri planiranju zaradi nejasne tržne situacije ter v zvezi s tem naročanje neustreznih količin (pod 1000 m²), kar pogojuje večji odpadek.

Skupnost tozdov KET

Prodaja

Skupnost tozda KET je prodala v 9 mesecih letos za 111,9 mio din storitev in izdelkov, kolikor je tudi predvidevala s planom v letnem gospodarskem načrtu.

Iz prikaza je razvidno, da tozdi lovski material, energetika in skupne službe (direktna prodaja materiala iz skladišč) presegajo planske obveznosti, ostali tozdi pa zaostajajo za planom.

Pregled realizacije in doseganje planske dinamike po posameznih tozdih prikazuje tabela:

tozd	bruto prodajna vrednost	rabat znesek	%	v 000 din	
				neto prodajna vrednost	Indeks na plan
vzdrževanje	18.458			18.458	97
orodjarna	5.427	54	0,99	5.373	75
lovski mat.	12.588	295	2,34	12.293	112
energetika	61.284			61.284	104
transport	13.752			13.752	99
skupne službe (ost. realiz.)	708			708	176
Skupaj	112.217	349	0,31	111.868	101



Zaposlovanje

V 9 mesecih letos je v skupnosti tozdiv KET združilo delo 51 delavcev, 52 pa je prenehala lastnost delavca združenega dela, tako da se število zaposlenih v primerjavi z začetkom leta ni spremenilo.

Pregled stanja in gibanja zaposlenih je prikazan v tabeli:

	Stanje 1. 1. 75	Gibanje I.—IX. 1975			Stanje 30. 9. 75	Povečanje število	%
		prišlo	odšlo	razl. pri int. flukt.			
KET	450	51	52	1	450	—	100,0

Največji promet delovne sile zasledimo v tozdu transport, ki je obnem številno najmočnejši.

Osební dohodek

V obdobju od 1. 1. do 30. 9. je bilo v KET izplačanih 21.060.975 bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano letno maso 65,8 %.

Poprečni neto OD na zaposlenega se je v obdobju od I.—IX. povečal za 14,8 % (od 3125 din na 3587 din) v primerjavi z istim obdobjem lani. Na povečanje je vplivalo:

1. Povečanje planske vrednosti točke od 0,175 din/uro na 0,180 din/uro, to je za 2,86 % in povečanje OD 0,180 din/uro na 0,190 din/uro v avgustu, to je 5,56 %.

2. Povečanje mase OD za oceno kvalitete dela od poprečno 4,5 % na 8,5 % od mase OD za ure na delu.

3. Prehod od analitskih ocen na obračunske osnove v marcu.

4. Usklajevanje analitskih ocen delovnih mest.

Zaradi priključitve dveh novih tozdiv: orodjarne ter embalaže in lovskega materiala, OD letošnjega in lanskega leta skoro niso primerljivi. Prav tako je bil tudi plan za KET previsoko postavljen.

Najvišji OD je opaziti v marcu in septembru, ko so bile dokončno usklajene analitske ocene. Padec OD je viden v juniju, ko je bilo le 176 plačanih ur.

Julija je OD najnižji zaradi manjšega števila plačanih ur.

Analiza stroškov

Skupnost tozda KET je imela v obdobju januar — september 1975 115.247.804.— din stroškov, od tega jih je pokrila direktno s finančnim rezultatom 86.283.949.— din, ostali stroški pa so bili ali bodo pokriti preko realizacije delovnih nalogov.

Dejanska proizvodnja merjena v številu efektivno opravljenih delovnih ur po nalogih in proizvedeni količini energije je za skupnost tozda KET za 1 % manjša od planirane, gibanje po posameznih tozdiv pa je naslednje:

tozd	% — pod + nad planirano proizvodnjo
— vzdrževanje	— 10
— orodjarna	— 16
— lovski material in embalaža	— 5
— energetika	+ 4
— transport	— 6

Gibanje stroškov po posameznih tozdiv je pozitivno, kar pomeni, da so dejanski stroški manjši od prilagojenih. Negativni vplivi na poslovanje se kažejo edino pri kalkulativnih stroških (pogodbene in zakonske obveznosti).

tozd	odmiki v % (— pomeni, da so dejanski stroški manjši od prilagojenih)
— skupne službe	—
— vzdrževanje	— 6
— orodjarna	— 1
— lovski material in embalaža	— 2
— energetika	— 1
— transport	— 6
— kalkulativni stroški	+ 13

Prihranki pri splošnih stroških, določeni na začetku leta z akcijskim načrtom, so bili v 9 mesecih realizirani 42 %, kar je izraženo v dinarjih 532.924.— din.

Poslovni uspeh

	v 000 din		
	Doseženo v 000 din	I.—IX. 75 struktura	Indeks na plan I.—IX.
A. CELOTNI DOHODEK	112.259	100,0	101,6
— eksterna realizacija	18.722	16,7	128,4
— interna realizacija	93.146	83,0	97,1
— izredni dohodki	391	0,3	—
B. PORABLJENA SREDSTVA	77.888	69,4	103,7
— amortizacija — predpisana	2.883	2,6	118,2
— amortizacija — nadpredpisana	3.391	3,0	86,0
— materialni stroški	71.614	63,8	104,2
C. (A — B) DOHODEK	34.371	30,6	97,1
— pogodbene obveznosti	8.145	7,3	115,8
— zakonske obveznosti	5.302	4,7	128,4
— osebni dohodki	21.271	18,9	90,3
— ostanek dohodka	348	0,3	—

Skupnost tozda KET je v 9 mesecih letos ustvarila 112 mio din celotnega dohodka in s tem izpolnila plansko obveznost, celotni dohodek v enakem razdobju lani pa dosegla za 71 % oz. 46,6 mio din.

V celotnem dohodku zavzemajo porabljena sredstva 69 % oz. 79 mio din in preraščajo dinamiko celotnega dohodka. Doseženi dohodek je zato za 2,9 % pod planirano vrednostjo, kar s hkratnim porastom obveznosti iz dohodka v odnosu na plan (zakonskih za 28,4 %, pogodbenih za 15,8 %) povzroča izpad dohodka v višini 348 tisoč din.

V primerjavi s polletjem, ko je skupnost tozda izkazoval ostanek dohodka, se je poslovni uspeh v III. kvartalu močno poslabšal (v polletju so bila dinamična razmerja v korist dohodka in relativno nižje obveznosti do družbene in delovne skupnosti). Temu primerno se je dosežena akumulacija znižala in je za 16 % pod planom (v polletju je za 51 % preseгла načrtovano).

Skupnost tozdiv Totra

Nabava

V teku 9-mesečnega poslovanja je stozd Totra nabavila 3.372 ton reprov materiala v vrednosti 43,9 mio din, od tega 2.788 ton (81 %) v vrednosti 36,8 mio din (38,7 %) na domačem trgu, ostalo pa je uvozila.

V III. tromesečju je bila kritična preskrba z naslednjimi surovinami: — kord Kablom od Viskoze Loznice, ker le-ta ni dobavljala po pogodbi, sklenjeni za leto 1975;

— visokotlačnim polietilenom za cevi in okitenoni za cevi in vrvico, od OKI Zagreb, ki je zaradi rekonstrukcije zmanjšal dobave soglasje za uvoz 50 ton visokotlačnega polietilena (od odobrenih 188 ton na začetku leta) pa je prispelo z eno in pol mesečno zakasnitvijo;

— nizkotlačnim polietilenom za cevi iz uvoza (ni domačega proizvajalca). Proizvodnja cevi iz te surovine je popolnoma zaustavljena, zaloge izdelkov pa razprodane.

Nezadostna preskrba s surovinami zaradi omejevanja nujnega uvoza zavira poslovno dejavnost in zmanjšuje finančni rezultat stozda.

V III. kvartalu so cene ostale na ravni polletnih, vnaprej pa se predvideva rast cen surovinam iz umetnih mas (nizkotlačnemu in visokotlačnemu polietilenu za 12—15 %).

Proizvodnja

Stozd Totra je v 9 mesecih letos proizvedla 3.254 ton izdelkov, vrednotenih po VS v višini 71,9 mio din in s temi preseгла planirano letno dinamiko po tonaži za 20,4 % (oz. za 551,9 ton), po vrednosti pa za 18 % (oz. za 11 mio din).

Tozd pozamenterija po tonaži ne izpolnjuje planskih obveznosti. Proizvodnja vezalk je po fizičnem obsegu pod planom in tudi nižja od obsega v enakem obdobju lani. Vzrok za nizko proizvodnjo vezalk je v nepopolnem izkoriščanju kapacitet (na 70 %), ker je proizvodnja tekla v glavnem v dveh izmenah in šestih pregrupacij zaposlenih po zahtevah proizvodnje.

Tozd Izdelki iz plastičnih mas je presegl količinski plan proizvodnje za 21 %, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa za 91 %. Na tak porast vpliva predvsem nemotena proizvodnja (PVC-cevi za izvoz), ki je bila v lanskem letu zelo nizka. Prav tako pa se je zaradi večjih tržnih potreb povečala proizvodnja cevi iz visokotlačnega in nizkotlačnega polietilena.



Prodaja

Stozd Totra je s 107 mio din realizacije za 18 % oz. 19,9 mio din presešla letno plansko dinamiko.

Tozd Pozamenterija je realizirala 90 % planirane prodaje, z upoštevanjem odškodnine zaradi požara pa je plan dosežen z indeksom 121. Primerjava z enakim obdobjem lani pokaže, da je letošnja realizacija (brez odškodnine) ne dosega. Vzroki za upadanje prodaje pozamenterijskih izdelkov so v zmanjšanju tržnega povpraševanja, deloma pa tudi v sami delovni organizaciji.

Tozd Izdelki iz plastičnih mas je v celotni prodaji Totre udeležen z 79 %. Planske obveznosti je z upoštevanjem odškodnine zaradi požara realiziral s 117 %, brez odškodnine pa s 96 %. V kolikor bi bil tozd sposoben pokrivati tržne potrebe oz. izpolniti vsaj pogodbene obveznosti (mrežice za kolesa, pripenjači), bi bila prodaja še ugodnejša.

Izvoz

Stozd Totra je v 9 mesecih izvozila 1.309 ton izdelkov (PVC-cevi in TPE-cevi) in iztržila 1.484,158 \$. Letni plan po dolarski vrednosti pa je presešla za 47,6 % oz. za 478.864 \$.

Zaposlovanje

Ob koncu meseca septembra je število zaposlenih v stozdu enako stanju v začetku leta, ko je Totra zaposlovala 321 delavcev.

Gibanje delovne sile je sledeče:

	Gibanje I.—IX.			razlika pri interni fluktuaciji	Stanje 30. 9. 75	Povečanje	
	Stanje 1. 1. 75	prišlo	odšlo			%	št.
stozd	321	33	33	—	321	—	100

Iz tabele je razvidno, da je bila največja fluktuacija v tozdu Izdelovanje plastičnih mas in skupnih službah, medtem ko je stabilnost delovne sile največja v tozdu pozamenterija.

Osební dohodki

V 9 mesecih letos je bilo izplačanih 14.136,716 din bruto OD, kar je za 2 % več od planske dinamike oz. 76,8 % letne planirane mase.

Mesečni neto OD so v primerjavi z enakim obdobjem lani porasli v povprečju za 35 % (od 2.357 din na 3.414), v letošnjem letu pa se gibljejo na višini 3.300—3.400 din, izjemi sta mesec april in september, ko le-ti dosežejo znesek nad 3.500 din.

Poslovni uspeh

	Doseženo v 000 din	I.—IX. 75 strukt. %	indeks na plan
A. — CELOTNI DOHODEK	109.229	100,0	108,9
— eksterna realizacija	107.628	98,5	127,1
— interna realizacija	—	—	—
— izredni dohodki	1.601	1,5	—
B. — PORABLJENA SREDSTVA	79.457	72,7	132,2
— amortizacija — predpisana	1.806	1,7	119,1
— amortizacija — nadpredpisana	1.250	1,1	65,0
— materialni stroški	76.401	69,9	134,9
C. (A — B) — DOHODEK	29.772	27,3	120,9
— pogodbene obveznosti	1.037	1,0	107,3
— zakonske obveznosti	3.725	3,4	106,1
— osebni dohodek	15.484	14,2	107,0
— ostanek dohodka	9.526	8,7	167,7

V 9-mesečnem poslovanju je stozd Totra dosegla ugoden poslovni rezultat, ki pa se je v primerjavi s polletnim nekoliko poslabšal.

Stozd Totra je dosegla celotni dohodek v višini 109 mio din, kar je za 29 % oz. 24,5 mio din več kot ga je predvideval gospodarski načrt. Večji celotni dohodek rezultira predvsem iz dosežene prodaje, ki je za 18 % nad načrtovano ter 121 % izpolnjevanjem količinskega plana proizvodnje.

Porabljena sredstva zavzemajo 72,7 % celote oz. 79 mio din in beležijo 32,2 % porast glede na plan. Dohodek je dosežen v višini 30 mio din, kar je 120,9 % vrednosti plana.

Skupnost tozdov KTM — Protektor

Proizvodnja

Stozd KTM je v devetih mesecih poslovanja proizvedla 15.431 ton gotovih izdelkov v bruto prodajni vrednosti 57,7 mio din in tako izpolnila 104,2 % količinsko oz. 94 % vrednostno plansko dinamiko.

Pregled proizvodnje po posameznih tozdih prikazuje tabela:

tozd	Doseženo I.—IX. 75		Indeks na plan		Doseženo I.—IX. 74	ton Količ. na
	ton	000 BPV	kol.	vredn.		
protektiranje	1.589	20.565	75,9	75,9	1.381	115,0
gum.-tehn. izd.	122	12.067	105,1	107,5	105	116,2
Al-sulf.	13.720	25.037	108,9	109,1	17.660	77,7
stozd	15.431	57.669	104,2	94,1	19.146	80,6

Iz pregledov je razvidno, da je tozd Protektiranje, ki proizvaja potniške in tovarne avtoplašče, za 24,1 % pod količinsko in vrednostno plansko dinamiko. Vzroki za neizpolnitev planskih obveznosti so v pomanjkanju surovin, zastojih v proizvodnji in organizacijskih pomanjkljivostih v proizvodnem procesu.

Tozda Gumeno-tehnični izdelki in Al-sulfat sta z doseženo proizvodnjo nad plansko dinamiko, kljub temu pa je tozd Al-sulfat proizvedel le 77,7 % količinskega obsega enakega razdobja lani.

Zaposlovanje

Pregled stanja in gibanje delovne sile prikazuje tabela:

tozdi	Stanje 1. 1. 75	Gibanje I.—IX. 75		Stanje 30. 9. 75	Povečanje, zmanjšanje	
		Odšli	Prišli		%	št.
protektiranje	41	4	8	37	—4	90,2
gum.-tehn. izdelki	62	20	13	69	+7	111,3
Al-sulfat	34	1	1	33	—1	97,1
skupne službe	146	17	22	142	—4	97,3
skupaj	283	42	44	261	—2	99,0

Stozd KTM zaposluje ob koncu tretjega kvartala 281 delavcev. V devetmesečnem razdobju je opaziti močno fluktuacijo, kar je onemogočilo povečati število zaposlenih tako kot predvideva gospodarski načrt. Letni plan kadra načrtuje povečanje števila v tozdu protektiranje na 50 in skupnih službah na 164 delavcev. Nasprotno pa je koncem septembra prav v teh dveh tozdih opaziti nazadovanje števila zaposlenih v primerjavi z začetkom leta.

Poslovni uspeh

	Doseženo I.—IX. 75		Indeks na plan
	v 000 din	strukture	
A. — CELOTNI DOHODEK	70.266	100,0	110,3
— eksterna realizacija	59.803	85,1	94,9
— interna realizacija	9.568	13,6	2.112,1
— izredni dohodek	895	1,3	374,5
B. — PORABLJENA SREDSTVA	48.556	69,1	114,9
— amortizacija — predpisana	1.235	1,8	52,4
— amortizacija — nadpredpisana	782	1,1	—
— materialni stroški	46.539	66,2	116,7
C. (A — B) — DOHODEK	21.710	30,9	101,3
— pogodbene obveznosti	771	1,1	69,3
— zakonske obveznosti	2.151	3,1	99,3
— osebni dohodek	12.327	17,5	102,4
— ostanek dohodka	6.461	9,2	105,6

Stozd KTM je v razdobju I.—IX. dosegla celotni dohodek v višini 70,3 mio din, kar je za 10,3 % oz. 6,6 mio din iznad planske dinamike, v odnosu na celotni dohodek v enakem razdobju lani pa je letošnji za 64,4 % višji.

V strukturi celotnega dohodka predstavljajo porabljena sredstva 69 %, dohodek pa 31 % vrednosti. Vse tri veličini presega plansko dinamiko, v ospredju pa so porabljena sredstva, kar povzroča, da je doseženi dohodek pod dinamiko celotnega dohodka.

Poslovni rezultat je pozitiven — ostanek dohodka zavzema 9,2 % vrednost OD, vendar pa je v relativnem upadanju, v polletju je bil delež 13,4 %. Vzrok za padec je v povečanju materialnih stroškov (v polletju so le-ti zavzemali 88,8 % planirane višine), delno pa tudi v porastu samih obveznosti z dohodka.



Skupnost tozdv RUMA

Nabava

Skupnost tozda Ruma je v devetih mesecih nabavila na domačem trgu za 8.213 mio din repromateriala, medtem ko nabava uvoženih surovin poteka preko skupnih služb Sava (nabavna služba).

Proizvodnja

V devetih mesecih je bilo v celoti proizvedenih za 25.999 tisoč din izdelkov (BVP), kar pomeni 93,5 %-no izvršitev planske dinamike. Proizvodnja regenerata je količinsko 8 % izpod plana, kar je v največji meri posledica izpada proizvodnje regenerata RMP-1.

Proizvodnja zmesi po količini za 44 % zaostaja za planom oziroma vrednostno za 12 %. Na negativno izpolnjevanje fizičnega obsega proizvodnje je vplivala proizvodnja granulata, ki je bil s planom določen v višini 59 ton, dejanska proizvodnja pa je znašala le 4 tone oziroma 8 % planirane proizvodnje.

Proizvodnja akumulatorskih posod pa je za 9 % preseгла planirano količinsko dinamiko.

Doseženi fizični obseg proizvodnje in primerjavo s planom prikazuje naslednja tabela:

		Doseženo I—IX/75	Indeks na	
			plan (I—IX)	enako obdobje lani
regenerat	ton	3.844	91,6	82,4
zmesi	ton	82	56,3	34,6
akum. posode	(v 000 kom)	204	108,9	110,4

Kvaliteta proizvodnje

Tozdv Regenerat je na področju kvalitete izdelkov planiral v letu 75 v povprečju 20 % izdelkov druge kvalitete, medtem ko je doseženi odstotek v devetih mesecih znašal 19,68. Prihranek glede na planirani odstotek druge kvalitete znaša 0,32 % oz. vrednostno v bruto prodajni vrednosti 58.909 din.

Tozdv Ebonit je planiral kvaliteto izdelkov z dovoljenim odstotkom odpadka, ki znaša 4 % (normativna).

Doseženi % odpadka v devetih mesecih je znašal pri akumulatorskih posodah 3,51 % in pri poklopcih 2,17 %. Prihranek glede na manjši odpadke od normativnega znaša 81.576 din vrednoteno po planskih cenah.

Prodaja

Skupnost tozda Ruma je v devetih mesecih realizirala za 31.164 tisoč din izdelkov, in sicer 99,3 % na domačem trgu in 0,7 % pri izvozu. Plan prodaje je bil po vrednosti tako v celoti dosežen z indeksom 80.

Doseganje devetmesečne dinamike prikazuje tabela:

		Doseženo I—IX 75		Indeks na plan I—IX	
		ME	v 000 din NPV	ME	din
regenerat	ton	3.965	17.777	88,1	78,1
zmesi	ton	82	1.940	56,3	50,5
alu posode	kom	175	11.447	93,4	95,4

Izvoz

Plan za leto 1975 ni predvideval realizacije izvoza, vendar je skupnost tozda Ruma izvozila 4 tone regenerata in 3.050 akumulatorskih posod v vrednosti 229 tisoč din oz. 13.337 \$. V primerjavi z doseženim izvozom v devetih mesecih 1974 (171.881 \$) pomeni letošnji izvoz le 8 % lanske realizacije izvoza. Izvoz po posameznih skupinah izdelkov prikazuje tabela:

		Doseženi izvoz v \$		Indeks	
		I—IX 75	I—IX 74	I—IX	75 74
regenerat		1.100	171.881	0,64	
akum. posode		12.237	—	—	
S k u p a j		13.337	171.881	7,76	

Zaloge gotovih izdelkov

Podatki izraženi v količinah kažejo na znaten porast zalog akumulatorskih posod in poklopcov.

Pregled zalog po skupinah izdelkov prikazuje tabela:

		stanje zalog na dan v ME		Indeks 30. 9. 75 1. 1. 75
		30. 9. 75	31. 1. 75	
regenerat	v ton	790	550	69,6
akum. posode	v 000 kom	55	84	152,7
akum. poklopec	v 000 kom	262	382	145,8

Zaposlovanje

Stanje zaposlenih na dan 30. IX. 75 znaša 345 delavcev in je tako za 2,1 % višje v primerjavi s stanjem 1. 1. 1975. Gibanje zaposlenih za skupnost tozdv Ruma je razvidna iz pregleda:

Stanje na dan 1. 1. 75	Gibanje od 1. 1.—30. 9. prišlo	odšlo	Stanje 30. 9. 75
338	26	19	345

Osební dohodki

V devetih mesecih je bilo izplačanih 9.893.442,06 din bruto osebnih dohodkov, kar pomeni 100,2 %-no doseganje planirane mase bruto osebnih dohodkov za to obdobje.

Poprečni neto OD so v mesecu septembru večji za 53,5 % od januar-skih (od 1908 din na 2929 din).

Poslovni uspeh

	Doseženo I—IX 75		Indeks na	
	v 000 din	struktura v %	plan	enako obdobje
A. CELOTNI DOHODEK	35.358	100,0	(89,6)	110,7
eksterna realizacija	32.139	90,9	87,8	108,3
Interna realizacija	2.553	7,2	—	250,5
Izredni dohodki	666	1,9	—	53,4
B. PORABLJENA SREDSTVA	25.079	70,9	(92,2)	116,5
amortizacija-predpis.	2.519	7,1	101,4	98,1
amortiz. nad predp. stop.	—	—	—	—
materialni stroški	22.560	63,8	(91,2)	119,0
A — B = C DOHODEK	10.279	29,1	84,4	98,6
pogodbene obveznosti	1.485	4,2	138,5	109,5
zakonske obveznosti	1.035	2,9	170,5	151,8
osebni dohodki	9.393	26,6	96,7	108,7
ostanek dohodka	1.634	4,6	—	643,3

Skupnost tozda Ruma dosega v devetih mesecih 35,4 mio din celotnega oziroma 32,8 mio din, če ne upoštevamo interne realizacije in tako je CD v primerjavi s planom nižji za 10 %. Manjši celotni dohodek v primerjavi s planom je v prvi vrsti posledica manjših količin prodanega regenerata RMP-1 v tozdv Regenerat (prodaja v devetih mesecih je bila za 531 ton manjša od planirane — v povprečju za 9 % nižja dosežena prodajna cena — planirana je 6,0 din za kg, dosežena pa 5,5 din za kg) in zelo majhno količino proizvodnega granulata v primerjavi s planom (samo 7,7 % načrtovane količine).

Relativno hitrejša rast materialnih stroškov v primerjavi s celotnim dohodkom, se je odrazila v nižjem dohodku, ki je za 15 % izpod predvidenjanj v letnem gospodarskem načrtu.

Močan porast zakonskih in pogodbenih obveznosti v strukturi doseženega dohodka pa je že pri tako zmanjšanem dohodku povzročila dodatna obremenitev tako, da so obveznosti iz dohodka večje od doseženega dohodka za 1,6 milijona din. Pri tem je potrebno poudariti, da je imel velik vpliv na omenjene poslovne rezultate tudi zakonski odpis terjatev v znesku 1.054 tisoč din.

Skupnost tozdv Vulkan

Proizvodnja

V devetih mesecih je skupnost tozda Vulkan proizvedel 4.123 ton izdelkov v vrednosti 131 mio din (po neto prodajni ceni). Fizični obseg proizvodnje zaostaja za 6 % za planirano dinamiko oz. je za 11 % večji kot v istem obdobju preteklega leta.



Pregled izpolnjevanja planirane dinamike:

TOZD	po tozdh		INDEKS	
	dosežena	proizvodnja I—IX 75	NA PLAN I—IX	
	tone	v 000 din NPV	ton	din
ELTASTOMER	470	3.206	83	62
GUMOTEHNA	2.579	91.901	88	91
VULKOB	1.074	35.986	119	116
Skupaj	4.123	131.093	94	95

Elastomer: Nedoseganje plana je posledica sprememb v asortimanu izdelkov (planirani protektor; proizvedene zmesi).

Gumotehna: Nedoseganje plana pogojuje v največji meri zmanjšana proizvodnja »mikrodžana«, (mочки artikel) zaradi zmanjšane povpraševanja in velik izpad zaradi boleznin (izpad 54.000 ur oz. cca 30 delavcev odsotnih devet mesecev), neplačane odsotnosti in zastojev.

Prodaja

V devetih mesecih je skupnost tozdv Vulkan prodala za 128,7 mio din izdelkov, in sicer preko prodajne poti domače prodaje 77,8 mio din (61 %) preko tozda Gumakomerc 18,5 mio din (14 %) in 32,4 mio din oz. 25 % pri izvozu. Dosežena bruto prodaja v višini (142,8 mio din) je za 2 % izpod predvidevanja, v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta pa za 63 % višja.

Kvaliteta prodaje

Dosežena stopnja rabatov je 10 % in je enaka planirani oz. je za 0,1 % boljša, kar pomeni prihranek pri rabatih v primerjavi s planom v višini 145 tisoč din. V primerjavi z lanskim letom je kvaliteta prodaje znatno boljša (lani je znašala povprečna rabatna stopnja 19 %, letos 10 %).

Izvoz

Na tujem trgu je Vulkan prodal za 32.366 tisoč din izdelkov, in sicer tozdv Gumotehna za 24.700 tisoč din (76 %) in tozdv Vulkob za 7.666 tisoč din (24 %). Izraženo v dolarski vrednosti (1 \$ = 17 din) pomeni vrednost izvoza 1.903.900 \$, kar predstavlja 66 % predvidenega letnega izvoza.

Zaloge gotovih izdelkov

Stanje in gibanje zalog gotovih izdelkov po tozdh prikazuje tabela:

	Stanje zalog na dan		INDEKS
	1. 1. 75	30. 9. 75	
	v 000 din		1. 1. 75
ELASTOMER	780	478	61
GUMOTEHNA	12.924	19.849	154
VULKOB	11.862	15.001	126
Skupaj	25.566	35.328	138

Vrednostno znaša stanje zalog na dan 30. 9. 1975 35,3 mio din in predstavljajo 38 % povečanje v primerjavi s stanjem 1. 1. 75. Fizičnega porasta zalog ni mogoče primerjati z vrednostnim, ker se je lastna cena zalog spreminjala (ponekod je porasla za 40 %).

Osebnih dohodki

V obdobju januar—september je bilo izplačanih 25.561 tisoč din neto OD, kar pomeni za 60 % več kot v enakem obdobju lani. Poprečni mesečni NOD na zaposlenega znašajo 2.500 din in so v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta višji za 38 % (poprečni mesečni NOD v obdobju I—IX 74 je bil 1.813 din).

Poslovni uspeh

Skupnost tozda Vulkan skupno s tozdom Gumakomerc je v 9 mesecih letos ustvaril celotni dohodek v višini 170 mio din (interna realizacija v celotnem dohodku ni všteta, ker ni bila predvidena z letnim gospodarskim načrtom), kar je za 17,6 % oz. za 25,5 mio din več od planiranega in 41 % več od doseženega v enakem razdobju lani.

Porabljen sredstva zavzemajo 64,6 % celote in so za 11 % nad planom, hkrati pa pod dinamiko celotnega dohodka. To se odraža na porastu dohodka, ki je s 60 mio din za 32 % višji od načrtovanega in na ostanku dohodka, ki zaradi relativno nižjega porasta obveznosti iz dohodka dvakratno presega plansko zadolžitev.

	Doseženo I—IX. 75	Indeks na plan I—IX. 75	Struktura OD
4. CELOTNI DOHODEK	257.936	(117,6)	(100,0)
eksterna realiz.	166.467	115,0	97,8
interna realiz.	87.682	—	—
izredni dohodki	3.787	—	2,2
B. PORABLJENA SREDSTVA	197.735	(111,0)	(64,6)
amortizacija (predp.)	4.755	71,5	2,8
amortizacija (nad predp.)	2.921	—	1,7
materialni stroški	190.059	(110,7)	(60,1)
A — B = C DOHODEK	60.201	132,1	35,4
pogodbene obveznosti	5.662	108,4	3,3
zakonske obveznosti	4.965	180,5	2,9
osebni dohodki	33.005	112,1	19,4
ostanek dohodka	16.569	203,0	9,8

V strukturi dohodka zavzemajo obveznosti do družbene skupnosti 17,7 %, od tega 5,7 mio din (oz. 9,4 %) pogodbene obveznosti in so v razmerju do plana 108,4-odstotne, zakonske obveznosti v višini 5 mio din (8,3 % dohodka) pa glede na plan izkazujejo 80,5 % porast. Osebnih dohodki zavzemajo 54,8 % vrednosti dohodka, kar je za 12,1 % nad plansko dinamiko. Ostanek dohodka v višini 16,6 mio din je v dohodku udeležen s 27,5 %, v celotnem dohodku pa z 9,8 %.

Tozdv POS

Prodaja

Realizacija plana dobav

Pregled realizacije plana dobav blaga od skupnosti tozdv TAP, TTI in tozda UU ter tujega blaga je razviden iz naslednje tabele:

Tozdv	Plan neto	Realizacija neto*	Indeks
TAP	115.713.582	119.139.927	103,0
TTI	71.657.298	75.976.545	106,0
UU	12.049.758	13.285.556	110,3
tuje blago	5.022.000	21.576.160	429,6
SKUPAJ	204.442.638	229.978.188	112,5

Opomba:

* Gornja realizacija se ne ujema z realizacijo tozdv preko prodajne poti POS, ker so že odšteti rabati, ki jih POS odobrava svojim kupcem.

Plan dobav skupnosti tozdv TAP je realiziran z indeksom 103. Dobava se je odvijala po planu. Še vedno pa primanjkuje tovarne, poltovorne in potniške pnevmatike. Prodaja tovarne radialne pnevmatike se je dobro vpeljala.

Plan dobav skupnosti tozdv TTI smo realizirali z indeksom 106. V skladišču je bilo predvsem v tretjem kvartalu dovolj vsega blaga. Povpraševanje po nekaterih artiklih je začelo upadati (predvsem ležalne blazine, gumirani tekstil za HTZ opremo). Predvidevamo, da se bo za gumirano platno situacija popravila v mesecu oktobru.

Plan dobav tozdv UU smo realizirali z indeksom 110,3. Kot je bilo navedeno v poročilu za prvo polletje, se situacija v lesni industriji še ni popravila.

Povpraševanje po novih vrstah vista je zelo dobro.

Z realizacijo plana prodaje ter z doseganjem drugih poslovnih rezultatov smo najbolj zadovoljni s prodajalnami: Maribor, Kranj, Zrenjanin in Ruma. Preko prodajaln: Sarajevo, Titograd, Niš dosežemo veliko realizacijo, vendar slabe druge poslovne rezultate, ker te prodajalne večji del grosirajo. Predvsem smo zadovoljni s prodajo in poslovnim rezultatom novo odprtih prodajal Zrenjanin in Ruma.

Zaloge

Zaloge v prodajalnah so zelo porasle. Stanje zalog na dan 30. IX. 1975 je razvidno iz naslednje tabele:

Zaloge	Indeks
31. IX. 1974	30. IX. 1975
36.445.000	47.323.000
	130

Zaloge so se povečale za 30 %. Vrednostno pa za 10.878.000 din. Zato smo takoj naredili akcijski program zniževanja zalog na višino, ki nam bo omogočila, da bomo v letu 1976 investicijsko sposobni. Zaloge so porasle delno zaradi zvišanja cen in delno zaradi kopičenja sezonskega blaga. Eventuelne zaloge, ki naj bi bile na terenu izven akcijskega programa z namenom, da se blago približa kupcu, pa naj bi bilo v interesu Save — proizvodnih tozdv. Sedanji obseg poslovanja POS ne omogoča večjih zalog.



Problematika prodajnih cen

Cene v prodajalnah so bile usklajene z novimi cenami, ki so bile spremenjene 1. VII. 1975.

Zaposlovanje in osebni dohodki

Stanje zaposlenih na dan 30. IX. 1975 znaša 149 delavcev in je v primerjavi s stanjem 1. I. 1975 večje za 19 delavcev, oz. za 14,6 %.

V obdobju od 1. I. do 30. IX. 1975 je bilo v POS izplačanih 7.149.643 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja na odnosu na planirano letno maso 89,2 %. Vzrok za prekračeno planiranje mase OD je preseganje plana prodaje in neustrezni promili za obračun gibljivega dela OD v prvem tromesečju.

Poprečni neto OD na zaposlenega se je v obdobju od I. do IX. povečal za 12,1 % v primerjavi z istim obdobjem lani (od 3500 din na 3923 din).

Najvišje povečanje OD je opaziti v januarju, ko je bila izplačana razlika OD za leto 1974 in avgusta, ko smo povečali plansko vrednost točke od 0,180 din/uro na 0,190 din/uro. Julija je OD najnižji zaradi manjšega števila plačanih ur.

Poslovni uspeh

	Doseženo I-IX. 1975		Index na	
	v 000din	struktura v %	plan	enako obdobje lani
A. CELOTNI DOHODEK	27.078	100,0	(122,4)	142,5
eksterna realizacija	24.964	92,2	123,8	143,6
interna realizacija	600	2,2	—	—
izredni dohodki	1.514	5,6	102,9	94,1
B. PORABLJENA SREDSTVA	11.574	42,7	(168,1)	216,0
amortizacija — predpisana	496	1,8	107,4	286,7
amortizacija — nad predpisano stopnjo	273	1,0	147,6	177,3
materialni stroški	10.805	39,8	(173,5)	214,8
A — B = C DOHODEK	15.504	57,3	102,6	113,7
pogodbene obveznosti	1.459	5,4	164,1	231,2
zakonske obveznosti	2.559	9,5	163,0	149,3
osebni dohodki	7.181	26,5	121,7	140,4
ostanek dohodka	4.305	15,9	63,8	73,6

Celotni dohodek je dosežen v višini 26,5 mio din (če ne upoštevamo interne realizacije) in je tako za 22,4 % višji od plana za to razdobje. Hitrejša rast materialnih stroškov v primerjavi s celotnim dohodkom, značilna že za prvo polletje, se je v tretjem kvartalu še stopnjevala in vzporedno z naraščanjem pogodbenih in zakonskih obveznosti povzročila relativno zaostajanje dohodka. Ostanek dohodka tako, kljub 43 % povečanju celotnega dohodka v primerjavi z istim obdobjem lani, dosega le 75 % lanske letošnje višine. Temu je vzrok tudi izredno visok odpis zakonskih terjatev, kateri so izkazani kot materialni stroški in tako občutno znižujejo poslovne rezultate.

Samoupravna delovna skupnost OSS

Nabava

A. PREGLED NABAVLJENIH SUROVIN

1. V razdobju I—IX 1975 smo nabavili skupno 30.816 ton surovin v vrednosti 504.398.890 din (fco tovarna), od tega 38 % od domačih in 62 % od tujih dobaviteljev. Gibanje razmerja med domačimi in uvoznimi surovinami je ugodno, saj delež uvoza konstantno pada.

Delež nabave po oddelkih (vrednostno):

Kavčuk, PVC	31,0 %
Kemikalije	27,1 %
Tekstil, armature	41,9 %

B. PRIMERJAVA PLANIRANE IN DEJANSKE NABAVE SUROVIN V RAZDOBJU I—IX 1975

V prvih devetih mesecih leta 1975 smo nabavili za ca. 3 % večjo količino surovin kot je bilo predvideno z letnim načrtom, vendar je kljub temu vrednostni indeks 99, ker je bilo gibanje cen surovin v tem razdobju ugodno.

Pri NK opazimo veliko odstopanje dejanskih količin od planiranih (indeks 136), kar je posledica večje porabe od planirane, medtem ko vrednostni plan ni bistveno presežen zaradi realiziranih nižjih nakupnih cen. Poraba regenerata ni dosegla planirane, zato so tudi nakupi manjši, vrednostno pa nakupi v tej skupini presegajo plan za 14 %, ker so se povišale nabavne cene. V skupini kemikalij je količinski indeks 104, vrednostni pa

98. Manjša vrednostna realizacija je posledica realiziranih nižjih cen v grupi vulkacitov, ohranjevalcev in mehčal. Na večjo skupno vrednost saj je vplivala občutna podražitev domačega dobavitelja (INA).

V grupi tekstila in armatur je vrednostni plan nabave presežen za 3 %. Večji del tega odstopanja je posledica preseženih nakupov preje, korda in armatur, delno pa tudi zaradi preorientacije na domače materiale, ki so dražji od uvoženih (triko, ventili).

Problematika zalog

V prvem polletju so imele zaloge surovin tendenco upadanja, po kolektivnem dopustu so močno narasle in dosegle 31. 8. svoj maksimum, potem pa spet opazamo tendenco zniževanja nivoja zalog. Iz priložene tabele so razvidna samo gibanja zalog od 1. 5. naprej, ker so bile pred tem datumom druge stalne cene in ni možna ustrezna primerjava.

Glavni razlogi za visoki nivo zalog konec avgusta:

1. poraba surovin je bila manjša od predvidene zaradi nedoseganja plana proizvodnje (predvsem tozd UU)

2. velik delež surovin, katerih poraba stagnira oz. se sploh ne rabijo (12 %)

3. prehod na vzhodno evropske surovine, za katere so značilne neredne dostave in daljši dobavni roki, kar zahteva večje rezervne zaloge

4. pogodbeno vezanost z domačimi dobavitelji na determinirane mesečne dobave (tekstil)

Z normalizacijo proizvodnje v septembru in z zavestno politiko manjših nakupov v primerih, kjer je to mogoče, so zaloge surovin začele padati in dosegle 31. 9. 1975 vrednost 97.570.000 din. Začeli smo tudi z akcijo za zmanjšanje deleža nekurantnih surovin in za preudarno naročanje vzorcev. Zato menimo, da se bodo zaloge do konca leta normalizirale.

V poprečju so bile zaloge vezane 28 delovnih dni.

Kljub temu, da je naša delovna organizacija poslovala v dokaj neugodnih pogojih, ki so jih ustvarjali restrikcije uvoza, administrativno urejevanje uvoza s soglasji, vezava izvoz-uvoz, smo vendar uspešno prebrodili vse občasne težave pri preskrbi in ni prišlo do večjih (težav) zastojev v proizvodnji. V skladu s sprejeto splošno ekonomsko politiko, smo maksimalno izkoristili vse domače izvore surovin (kord, ventili, saje), kar predstavlja že 38 % vseh nakupov, pri uvozu pa smo občutno povečali delež vzhoda povsod tam, kjer so bile možne tehnološke zamenjave (sintetični kavčuki SBR-tipi).

Razveseljivo je dejstvo, da smo v poprečju dosegli nižje nabavne cene od planiranih, čeprav so se sami stroški poslovanje povečali na račun stalno spreminjajočih se predpisov na področju uvoza in s tem v zvezi administrativnega urejevanja uvoznih poslov.

Zaposlovanje

Pregled stanja in gibanja zaposlenih v devetih mesecih prikazuje tabela: Sektor

stanje na dan 1. 1. 75	Gibanje od I—IX 75			Stanje na dan 30. 9. 75	Povečanje	
	prišlo	odšlo	razlika po int.		štev.	indeks
485	59	36	— 28	480	— 5	99,0

Iz pregleda je razvidno, da se je stanje zaposlenih v OSS zmanjšalo za 5 delavcev, kar je posledica internih premikov, predvsem v SKZ in RTI, medtem ko je rezultat eksterne zaposlovanja povečanje za 23 delavcev oz. 4,7 %.

Osebni dohodki

V obdobju od 1. 1. do 30. 9. je bilo v OSS izplačanih 21.842.709 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano maso 75,5 %.

Poprečni neto OD na zaposlenega se je v obdobju od I.—IX. povečal za 14,2 % (od 3.157 din na 3.605 din) v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Vzroki so v povečani planski vrednosti točke, povečanjem % OD za kvaliteto dela, v prehodu na obračunske osnove in v vsklajevanju analitskih ocen delovnih mest. Najvišje povečanje so dosegli v marcu, ko se je povečala planska vrednost točke in v septembru zaradi boljšega delovnega uspeha. V juliju je poprečni OD najnižji, ker je v tem mesecu en delovni dan manj kot navadno, nato pa raste, ker smo ponovno povečali plansko vrednost točke.

Analiza stroškov

V prvih devetih mesecih je imela SDS-OSS za 43.845.173,59 din stroškov, ki so jih pokrile skupnosti tozdov. Planski stroški za isto razdobje so 44.115.675,00, prilagojeni pa 42.011.555. Dejanski stroški so od planskih za 1 % manjši, od prilagojenih pa za 4 % večji. Razlog za preseganje glede na prilagojene stroške so večji stroški pri pogodbenih in zakonskih obveznostih. Po stroškovnih mestih so dejanski stroški manjši od prilagojenih za 1 %.

Manjši stroški v juliju so delno posledica kolektivnega dopusta, delno pa nepopolnega obračuna. Del obračuna stroškov za julij je bil narejen v mesecu avgustu. V septembru je opazno splošno zvišanje stroškov vključno z osebni dohodki (5,5 %).



Pregled stopenj odmkov dejanskih stroškov od prilagojenih po mesecih je razvidno iz pregleda:

	odmiki
dejansko stanje — prilagojeno stanje	
januar—marec	— 1 %
april	— 3 %
maj	— 3 %
junij	+ 4 %
julij	— 22 %
avgust	+ 8 %
september	+ 17 %

Gibanje stroškov po sektorjih ne kaže bistvenih odmkov od prilagojenih stroškov, razen pri SKZ:

Vodstvo del. org. SAVA	— 2 %
Splošno kadrovski sektor	+ 0,5 %
Nabavni sektor	+ 0,7 %
Tehnični sektor	+ 0,4 %
Marketing sektor	—
RTI	— 2 %
SKZ	+ 7,9 %

Poraba pisarniškega materiala se v celoti giblje v dogovorjenih mejah. Bistveno večji stroški od planiranih so nastali na kontu časopisi, revije. Predstavništvo Beograd (za koriščenje bezzanskih usluga — 30.000 din), INDOK — presega za 63.218 din.

Poraba potrošnega materiala je v celoti za 86 % večja od planirane. Večje odstopanje je pri zavarovanju podjetja — 54.136 din ali 35 %, in skladišče gotovih izdelkov 368.619 din ali 18-krat večja. V skladišču povzročajo preseganje garancijski listi, navodila za uporabo avtoplaščev in druga dokumentacija, ki se priloži izdelkom pri odpremi.

Pod proizvodnimi storitvami so prikazana popravila tujih izvajalcev, ki pa so planirana na kontu popravil.

Vzrok za odmik pri neproizvodnih storitvah so delno stroški tiskanja časopisa in drugi stroški razmnoževanja na stroškovnem mestu informiranje in DPO, delno pa najemnine za skladišča v nabavnem sektorju. V kadrovskem sektorju je odmik zaradi stroškov vratarske službe, ki ni bila planirana.

Stroški popravil so v celoti za 59 % večji od planiranih, kar kaže, da je bilo opravljenih več popravil kot je bilo planiranih. Plan vzdrževanja sestavlja KET.

Ostali stroški so v dovoljenih mejah. Posebno ugodno je gibanje pri potnih stroških in dnevnica.

Pri primerjanju odmkov je treba vodstvo podjetja in kadrovski sektor obravnavati skupno, ker je prišlo med letom do organizacijskih sprememb in ni bilo mogoče korigirati planov.

Tozd IC

Poročilo o delu

Uvajanje delavcev

Za nove delavce je bilo v 9 mesecih letošnjega leta organiziranih 16 uvajalnih seminarjev, ki se jih je udeležilo 426 novih delavcev. Za delavce, ki so želeli pred združitvijo dela spoznati delovna mesta, za katera so kandidirali, smo organizirali 260 ogledov delovnih mest.

Pripravnisko dobo je v tem obdobju zaključilo 21 pripravnikov od skupnega števila 41. Organizirali smo tudi usposabljanje za 206 delavcev, ki so bili prerazporejeni na druga delovna mesta.

Solanje ob delu za gumarske poklice

Gumarsko delovodsko šolo obiskuje 27 delavcev, z novim šolskim letom smo prilagodili metodiko in organizacijo pouka z namenom, da bi delavci, ki se šolajo ob delu lažje prišli do potrebnega znanja. Z novim šolskim letom smo odprli tudi poklicno gumarsko šolo za zaposlovanje delavcev. Vanjo je vključenih 29 delavcev, katerim se bo pri strokovnih predmetih priključilo še 8 delavcev, ki žele opraviti prekvalifikacijo.

Solanje ob delu izven delovne organizacije

V letošnjem letu je bilo 95 delavcev vključenih v študij ob delu, in sicer: 17 na tretji stopnji, 11 na drugi stopnji, 41 na prvi stopnji in 26 na srednjih šolah. V prvem polletju je študij zaključilo 12 delavcev, na novo pa smo v šolskem letu 1975/76 sklenili pogodbe s 26 delavci na višjih in visokih šolah in z 19 na srednjih šolah.

Solanje učencev

Šolo za gumarske delavce je zaključilo 23 učencev, praktični pouk učencev drugih strok (elektrikarji, kovinarji, prodajalci) 21 učencev. V novem šolskem letu obiskuje poklicno gumarsko šolo 43 učencev. Na praktični pouk je bilo sprejetih 5 učencev drugih strok.

Družbeno izobraževanje

Seminarja za člane DS tozdov, skupnosti tozdov in delovne organizacije se je udeležilo 179 delavcev, seminarja za člane samoupravne delavske kontrole 136 delavcev, seminarja za člane svetov za medsebojna razmerja in sveta za izobraževanje in socialno varstvo pa 133 delavcev,

seminarja za sekretarje ZK 44 udeležencev, za člane svetov ZK 37 članov.

Funkcionalno izobraževanje

Na tečajih, seminarjih, posvetih in simpozijih izven delovne organizacije je bilo v devetih mesecih letos 43 delavcev, tečaj za skladiščno poslovanje 4 delavci, tečaj za voznike motornih vozil 4 delavci, tečaj za kurjače kotlov 2 delavci, tečaj za voznike viličarjev pa 9 delavcev. Izpit iz zunanjetrgovinske registracije je opravila 1 delavka, 6 pa jih je zaključilo jezikovne tečaje.

Izobraževanje iz varstva pri delu

Za elektrovzdrževalce sta bila organizirana dva seminarja iz področja tehničnega in zdravstvenega varstva ter o raznih novitah v elektro stroki. Seminarja se je udeležilo 45 elektricarjev, ki so uspešno opravili preizkus znanja v skladu z zahtevami zakona o varstvu pri delu in pravilnika o varstvu pri delu. Za ostale vzdrževalce, ki so prav tako morali opraviti preizkus znanja iz varstva pri delu smo pripravili ustrezna skripta in teste. Preizkus znanja je opravilo 82 vzdrževalcev. Iz tozda ročna konfekcija in kemični izdelki je opravilo 6 delavcev preizkuse iz varstva pri delu.

Štipendije

V šolskem letu 1974/75 smo imeli 71 štipendistov in sicer: 34 na drugi stopnji, 7 na prvi stopnji in 30 na srednjih šolah. V prvem polletju je šolanje zaključilo 14 štipendistov. V novem šolskem letu 1975/76 smo sklenili pogodbe o štipendiranju s 14 študenti na višjih in visokih šolah in 12 dijaki srednjih šol.

Na počitniški praksi je bilo 72 dijakov in študentov, preko mednarodne organizacije IAESTE pa je prakso opravljala pri nas tudi tuja študentka iz Švedske.

Ostale oblike izobraževanja

V tem obdobju smo organizirali 29 ekskurzij, več specializacij in posvetovanj, dopolnilno izobraževanje tehnologov iz pripojenih skupnosti tozdov in drugo.

V tem obdobju smo sodelovali pri izdelavi samoupravnih aktov iz področja izobraževanja (statut Izobraževalnega centra, samoupravni sporazum o izobraževanju).

Analiza stroškov

Skupni stroški tozd izobraževalnih centrov so v prvih devetih mesecih 1975. leta znašali 2.581.309,16 din, medtem ko so prilagojeni stroški za isto obdobje 2.861.289,00 din. Razlika je — 280.279,86 din ali — 10 %.

Stroški tozd IC in razdelitev (v 000 din)

planski stroški	dejanski stroški	odmiki	indeks	stroški za razbremenitev
2.861	2.581	— 280	— 10	2.581
TAP	UU	TTI	KET	POS
plan. dejan.	plan. dejan.	plan. dejan.	plan. dejan.	plan. dejan.
916 826	143 129	1.287 1.162	401 361	114 103
32 %	45 %	5 %	14 %	4 %

Zaposleni in osebni dohodki

Stanje zaposlenih na dan 30. 9. znaša 15 delavcev in je za 2 delavca večje od stanja 1. 1. 1975 oziroma 30. 6. 1975.

V obdobju 1. 1. do 30. 9. je bilo v IC izplačanih 723.909 din bruto osebnih dohodkov, kar predstavlja v odnosu na planirano letno maso 76,7 odstotka.

Poprečni mesečni NOD v devetih mesecih letošnjega leta so za 23 % višji v primerjavi z enakim obdobjem lani (od 3.578 din nad 4.410 din), vendar pa je potrebno povedati, da je v lanskem poprečju upoštevan OD stažistov in zato ni povsem primerljiv z letošnjim.

Poslovni uspeh

	Doseženo I.—IX 75	Plan I.—IX 75	Indeks na plan	Struktura dosežena v %
	v 000 din			
A. — CELOTNI DOHODEK	3.172	2.809	112,9	100,0
— eksterna realizacija	310	—	—	9,8
— interna realizacija	2.862	2.809	101,9	90,2
— izredni dohodki	—	—	—	—
B. — PORABLJENA SREDSTVA	319	443	72,0	10,1
— amortizacija — predpisana	5	14	35,7	9,2
— amortizacija — nadpredpisana	3	—	—	—
— materialni stroški	311	429	72,5	9,8
C. (A — B) — DOHODEK	2.853	2.366	120,6	89,9
— pogodbene obveznosti	45	166	27,1	1,4
— zakonske obveznosti	119	102	116,7	3,8
— osebni dohodki	2.098	2.063	101,7	66,1
— ostanek dohodka	591	35	(1689)	18,6

Tozd IC je v devetih mesecih ustvaril za 3.172 tisoč din celotnega dohodka, ki ga tvorijo prilagojeni stroški, po katerih tozd zaračunava svoje storitve proizvodnim tozdom (2.826 tisoč din) — interna realizacija in dotacija izobraževalne skupnosti (310 tisoč din) — eksterna realizacija. Ker so dejansko stroški manjši od prilagojenih, predstavlja ta razlika skupno z omenjeno dotacijo ostanek dohodka v višini 591 tisoč din.



Vesti iz Vulkana

Pojasnilo

Spoštovani urednik!

Da bi pojasnili trditev iz savskega glasila številka 20 (str. 3), v članku z naslovom »Kdaj bo zaživel sodelovanje...«, vas prosim, da v naslednji številki objavite naslednje:

Strokovni sektor skupnosti tozdog Totra iz Ljubljane je poslal odgovornemu sektorju skupnosti tozdog Vulkan iz Niša ponudbo za prodajo njihovih vezalk, ki bi jih Vulkan uporabil za opremo svojih proizvodov — športne obutve. Ponudba je bila poslana 24. 10. 1975. Odgovorna služba v Vulkanu je na to ponudbo odgovorila pritrdilno, in sicer že 28. 10. 1975. Ker pa je bil članek objavljen v savskem glasilu 30. 10. 1975, je razumljivo, da avtor sestavka ni imel možnosti popraviti predhodno oddan prispevek. Torej, samo majhen nesporazum.

Upam, da bo objava tega pojasnila hkrati tudi opozorilo, da bi do podobnih nesporazumov ne prišlo tudi v bodoče.

S tovariškimi pozdravi
Nikola Djordjević

Sklepi 17. seje DS sveta skupnosti TOZD Vulkan

17. seja delavskega sveta skupnosti tozdog Vulkan je bila 30. oktobra 1975 v novi tovarni v Mramorju. Na seji so obravnavali enajst točk dnevnega reda in sprejeli naslednje sklepe:

— Člani DS potrdijo poročilo o poslovanju skupnosti tozdog Vulkan Niš za prvih devet mesecev tega leta.

— Za namestnika direktorja skupnosti tozdog Vulkan Niš so imenovali Slobodana Antića, diplomirane ekonomista. Imenovani mora pričeti z delom v petnajstih dneh od prejema odločbe o imenovanju oziroma od 14. novembra 1975, mandat pa mu traja do 14. julija 1979. Namestnik direktorja izpolnjuje naloge, ki so mu zaupane z aktom o sistematizaciji delovnih mest. Poleg tega mora po nalogu delavskega sveta poskrbeti, da se sprejme predlog statuta skupnosti tozdog Vulkan — tovarne gumeno-tehničnih izdelkov, semeringov in gumene obutve Niš, ki se nato posreduje zborom delovnih ljudi v dokončno potrditev, in da se sprejme pravilnik o organiziranosti samoupravne delavske kontrole skupnosti tozdog Vulkan.

— Sporazum številka 5408 z dne 4. 6. 1975 o kupoprodaji upravne stavbe pomožnega obrata v Nišu, Doničičeva ulica 11, sklenjen med skupnostjo tozdog Vulkan Niš in proizvodno trgovinsko organizacijo Kuna Niš se razveljavi.

— Odobri se podpis pogodbe številka 9785 z dne 22. 10. 1975 o prodaji rezervnih delov in malega in-

ventarja industrijskemu kombinatu Zlatar iz Nove Varoši.

— Odobri se podpis pogodbe številka 7406 z dne 13. 8. 1975 o prodaji rezervnih delov in malega inventarja industrijskemu kombinatu Zlatar iz Nove Varoši po predlogu.

— Dispanzer lahke industrije Vulkan naj nabavi vakcino proti gripi za vse zaposlene. Cepiti se morajo vsi delavci Vulkanu. Delavcem, ki se ne bodo cepili, ne bo priznana nadomestilo za boleznino, če bodo zboleli za gripo. Seznam cepljenih delavcev bo posredovan vsakemu tozdu zaradi delitve stroškov.

— Člani DS so potrdili pogodbo, sklenjeno med samoupravno skupnostjo za upravljanje z zemljišči in za urbanistična dela iz Niša in skupnostjo tozdog Vulkan Niš, o plačanju stroškov, ki so nastali ob urejanju gradbenega zemljišča tovarne in skladišča v Mramoru.

— Ustanovi se odbor samozaščite, ki ga sestavljajo:

1. Vomislav Vučković,
2. Ljubiša Milenković,
3. Miodrag Djurdanović,
4. Gordana Štefanović,
5. Slobodan Milenković,
6. Srbobran Dinić,
7. Lazar Čović,
8. Milisav Ivković.

— Za delegata skupščine kulturno-prosvetne skupnosti Niš se imenuje Sadih Saitović, faktorni referent.

— Spremeni se ime tovarniškega glasila Vulkanove novine, glasilu delovne organizacije tovarne gume in obutve »Vulkan« Niš, in sicer: Sava Kranj, Vulkanove novine, glasilu skupnosti tozdog Vulkan Niš.

— Za člana redakcijskega odbora glasila se namesto Milomirke Brkanović, ki je zapustila delovno organizacijo, imenuje Ljubinka Trajković, diplomirani ekonomist.

Na zboru delovnih ljudi TOZD Gumotehna

NEKATERI PROIZVODNI
PROBLEMI, PROBLEMI
NABAVE, PRODAJE IN
VZDRŽEVANJA
SPREJETIH VELIKO SKLEPOV
ZA IZBOLJŠANJE DELA

Izvršni odbor OOS v tozdu Gumotehna je 15. oktobra sklical konferenco in obenem tudi zbor delovnih ljudi. Na zboru so obravnavali samoupravne sporazume, družbeno-ekonomske odnose in probleme proizvodnje, nabave materiala in delov, prodaje in vzdrževanje obrata.

Uvodne misli je podal predsednik OOS Slavoljub Popović.

O uresničevanju ustavnih načel v tozdu je govoril direktor sektorja splošne in kadrovske službe Dušan Bujičić. Njegovo izvajanje je bilo sprejeto soglasno, brez vsake razprave.

Predlog samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za doseganje in delitev dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke je razlagala Ljubinka Trajković.

Na seji je bila zanimiva razprava delavcev iz neposredne proizvodnje. Postavljeno je bilo vprašanje: Kateri strokovni tim bo izvršil analitično oceno delovnih mest? »Mislilim,« je dejal delavec, ki je postavil to vprašanje, »da bi ta strokovni tim moral pravilno oceniti vsa tista delovna mesta, na katerih se zahteva velik fizični napor za doseganje postavljenih norm. Delavka, ki je govorila o izplačevanju minimalnega osebnega dohodka, je dejala: »Moramo se potruditi pri uresničevanju izplačevanja minimalnega osebnega dohodka in to samo tistim delavcem, ki so s svojimi rezultati normiranega dela to tudi zaslužili.«

Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu skupnosti tozdog Vulkan Niš je bil sprejet brez pripomb. Poročevalec je bil Jakob Veličković, vodja oddelka za kadre.

O vprašanju problemov proizvodnje, o nabavi reprodukcijskega materiala in o vzdrževanju je tudi govorilo nekaj razpravljalcev.

Božidar Budić je opozoril na problem prevoza delavcev na delo. Dejal je, da se prihod avtobusov na avtobusno postajo pred našo tovarno ne skladajo z delovnim časom in da morajo odgovorni storiti vse, da se ta problem uredi. Grajal je tudi izdelavo slabih zmesi, ki jih delajo v tozdu Elastomer.

Vera Mračević je kritizirala tiste delavce, ki ne prihajajo na konference, sestanke in zборе, sicer pa radi neodgovorno izjavljajo, da so o mnogih vprašanjih slabo informirani.

Razpravljali so tudi o nedisciplini, ki jo povzročata pomanjkanje surovin za delo in neodgovoren odnos do materiala, o neusklajeni nabavi reprodukcijskega materiala, o slabem vzdrževanju strojev in orodij, o izboljšanju organiziranja proizvodnje in o večjih zahtevah skupnosti strokovnih služb za določene usluge.

Vodstvu vzdrževanja kljub njegovi pripravljenosti, da delo v redu poteka, zamerijo, da je med delavci veliko takih, ki ne pazijo na stroje in orodje, kar zahteva vedno več popravil. Posledice namerno ali neodgovorno poškodovanih strojev so velike in mnogokrat nepredvidene.

Glede na obsežno razpravo o številnih problemih je bilo na tem zboru sprejetih nekaj sklepov z namenom, da se povsod izboljša odnos do dela. Sklepi so naslednji:

1. Nabavna služba mora v bodoče še konkretnije sodelovati s službo priprave, vzdrževanja in proizvodnje. Nabavna služba je potrebno organizirati in prilagoditi potrebam proizvodnje. Rok za uresničitev tega sklepa je 15. november 1975, za kar sta odgovorna Ljubiša Savić in Božidar Djordjević.

2. Gotove izdelke je treba takoj po izdelavi prevzeti v proizvodnji in jih pravilno uskladiščiti. Rok 15. november 1975. Odgovorna za to sta Bogoljub Petrović in Ljubiša Milenković.

3. Uskladiti moramo operativne plane z letnimi in z obstoječimi kapacitetami. Probleme kadrov moramo rešiti s skupnimi močmi, ne pa jih prepuščati delovodjem. Izboljšati moramo sodelovanje službe priprave s tehnološko pripravo proizvodnje in bolje organizirati ti službi. Rok 15. november 1975. Odgovorna Dobrivoje Lazarević in Ljubiša Savić.

4. Tehnološki tim je kadrovsko zelo oslabiljen in neorganiziran. Pri

uvajanju novih tehnologij je sodelovanje slabo in neučinkovito. Rok za izboljšanje dela te službe je 1. 12. 1975. Odgovorna Obrad Lužanin in Dušan Bojičić.

5. Kvaliteta polizdelkov je slaba. Oskrbovanje je nepravčasno. To vprašanje moramo rešiti. Odgovorne so Gordana Živković, Ružica Trajković in Radojica Cvetković.

6. Obrat za vzdrževanje v zadnjem času svojih nalog ne izpolnjuje pravočasno. Stroji so slabo vzdrževani. Tudi to moramo urediti. Odgovorna sta Miomir Stojanović in Brana Kostić.

Omenjene sklepe jet reba hitro in pravočasno rešiti, s tem pa odpraviti tudi vse proizvodne probleme.

Predstavljamo vam

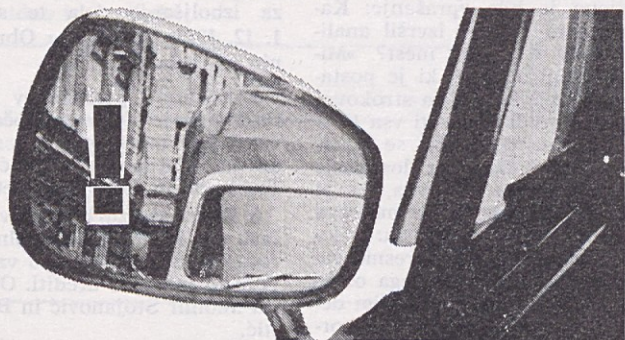
V začetku novembra sem opazil dva delavca, ki sta na dvorišču stare tovarne urejevala zelenico. Ker le-teh že več let niso urejali, je to delo vzbudilo pri delavcih precejšnje zanimanje. Tudi pri meni. Referent za skrb in urejevanje tovarniškega dvorišča je zadolžil delavce, da uredijo okolje starega obrata. Zaradi nemarnega odnosa delavcev je bil ves zelen iprostor zelo zapuščen.

Na »sceni« sta se pojavila Dobrivoje Stojanović in Tihomir Mišić, ki bosta z okopavanjem in čiščenjem prehodov uredila ta prepotrebni zeleni pas. Moramo priznati, da svoje delo temeljito opravljata. Zato sem jima tudi postavil vprašanje, zakaj urejata tovarniško dvorišče, ko vem, da sta poklicna gumarja.

DOBRIVOJE STOJANOVIĆ: »V Vulkanu delam že več kot 27 let, star pa sem 52 let. Živim tu v bližini Niša, v vasi Lalinci. Kot poklicni gumarski delavec sem celih 25 let delal pri izdelavi gumene obutve. Zaradi let in zdravstvenega stanja nisem bil več kos normi in delu v proizvodnji. Zato sem se pred dvema letoma po nasvetu zdravnika obrnil na kadrovske službe s prošnjo, da me premestijo na kakšno lažje delovno mesto. Dodelili so mi delo pri urejanju tovarniškega okolja. Z delom sem zadovoljen in ga z veseljem tudi opravljam. Tudi osebni dohodek se mi s tem ni zmanjšal. Posebno pa sem zadovoljen, ker vidim, da naš kolektiv skrbi za počutje starejših in slabotnejših delavcev, ki lahko kljub svojim zmanjšanim delovnim sposobnostim koristimo naši družbi.

TIHOMIR MIŠIĆ: »Sem iz vasi Kamenice. Že več kot 15 let delam v Vulkanu. Do lanskega leta sem delal v oddelku stiskanih škornjev. Nekega dne, med delom, me je strahovito zbolela glava in izgubil sem zavest. Prepeljali so me v bolnišnico, kjer so me zdravili skoraj celo leto. Ko sem ozdravel, mi je zdravnik svetoval, naj zamenjam delovno mesto in da moram delati na čistem zraku. Težko je v naši tovarni najti tako mesto in tako sem prispel med pomožne delavce. Delam pri urejanju zelenega pasu okoli tovarne. Zadovoljen sem. Osebni dohodek je tolikšen kot v proizvodnji, pa tudi na zraku sem. Tudi moje zdravstveno stanje je boljše.«

Nikola Djordjević



VOZNIKI POZOR!

Poletni meseci so minili in nam voznikom se zopet obetajo slabi časi, za katere moramo biti posebno dobro pripravljeni. Vem, da bo marsikdo zdajle pomislil: Vsako leto govorite o raznih priporočilih in prometnih akcijah, a stanje na cestah se skoraj nič ne spremeni. Res je, veliko pišemo in govorimo o resnih ukrepih za izboljšanje prometa, vendar kljub temu ne moremo mimo že znanih dejstev, ki nam narekujejo vso previdnost pri vožnji in tehnično urejenost vozila. Zato mislim, da ne bo odveč, če ponovimo nekaj že znanih ukrepov in si primerno pripravimo avtomobil za vožnjo v tem letnem času.

Zavore in zaviranje

V tem letnem času je enakomerno delovanje zavor posebnega pomena, saj v večini primerov vozimo po mokrem cestišču, ki nam zavrno pot posebno podaljša. Razumljivo je, da moramo imeti tudi ustrezne gume, kajti pri slabih in obrabljenih gumah nam dobro urejene zavore v kritičnih situacijah ne pomagajo dosti. Zavirati moramo nalahko in tako preprečiti blokiranje koles, ki lahko povzroči zanašanje vozila; če pa se kljub temu dogodi, da kolesa zablokirajo, moramo zavoro popustiti, naravnata vozilo in ponovno zavirati.

Luči in rezervne žarnice

Luči moramo imeti pravilno nastavljene, da pri srečevanju ne oslepimo nasproti vozeče voznike. Kontrola za to moramo opraviti z optično napravo. Komplet rezervnih žarnic je predpisan in ga mora imeti vsak voznik vedno v avtomobilu. Naša naloga je samo ta, da pregledamo ta komplet in ga po potrebi dopolnimo. Miličnik nas lahko pri pregledu kaznuje zaradi nepopolnega kompleta žarnic, ker bomo zelo težko dokazali, da smo žarnico pravkar zamenjali. Izredno pozorni moramo biti tudi na čistočo prednjih in zadnjih luči, ki jih moramo večkrat očistiti. Še posebno pomembno je to za vožnjo v megli, saj nas bodo ob očiščenih lučeh ostali vozniki hitreje in pravočasno opazili. Luči očistimo pred vsako vožnjo, če pa je potrebno, storimo to tudi večkrat med vožnjo.

Brisalke in naprava za pranje vetrobrana

Brisalke in naprave za pranje vetrobrana morajo biti brezhibne, s čimer si omogočimo dobro vidljivost v dežju in megli ali kadar nas druga vozila obrizgajo z blatno vodo. Če gumijaste metlice puščajo za seboj na steklu raze, je to znak, da jih moramo zamenjati. V rezervuarju za pranje vetrobrana naj bo vedno polno tekočine. Na črpalkah prodajajo posebno tekočino za pranje stekla, ki vsebuje sredstvo za čiščenje in proti zmrzovanju.

Zarosena ali zamrznjena stekla

Avtomobile, parkirane na prostem, najdemo zjutraj z zarosenimi v zimskem času celo z zamrznjenimi stekli. Pravočasno si nabavimo sredstvo za odmrzovanje stekel in strgalo za led, ki ima na drugi strani gumijasto metlico za otiranje orosenih stekel. Nikoli ne smemo očistiti samo del zamrznjenega stekla, vedno je treba očistiti celo steklo. Preglejte tudi delovanje sistema za gretje in dovod zraka na vetrobransko steklo, da bo odmrzovanje čimbolj učinkovito.

Nega akumulatorja

Akumulator je v zimskem času bolj občutljiv in obremenjen, zato zahteva boljše nego, da nas ne bo pustil na cedilu. Novejšega naj v delavnici pregledajo in napolnijo, pri starejših pa bo treba misliti na zamenjavo. Vsekakor pa moramo dobro očistiti pole in sponke z žično krtačo, jih čvrsto pritrditi in namazati z mastjo.

Sredstva proti zmrzovanju

Lastniki avtomobilov, ki imajo zaprt hladilni sistem, v katerem je hladilna tekočina stalno odporna proti mrazu, nimajo teh skrbi, dobro pa je, da še preberejo navodila za vzdrževanje vozila, v katerih piše, koliko časa je hladilna tekočina učinkovita. Tudi pri zaprtih hladilnih sistemih je treba hladilno tekočino ojačati ali zamenjati, kar bodo vedeli delavci na servisu. Ostali vozniki pa si pravočasno pripravimo za hladilni sistem tekočino proti zmrzovanju. V trgovinah z avtomobilskimi potrebščinami se dobijo sredstva za pranje hladilnika, s katerimi moramo hladilni sistem dobro očistiti, šele nato lahko nalijemo ustrezno hladilno tekočino.

Nega laka in kromiranih delov

Lakirani in kromirani deli avtomobilov so v zimskem času izpostavljeni različnim neugodnim vplivom, ki zmanjšujejo njihov obstoj. Tudi pranje avtomobila se v tem času lotimo redkeje kot poleti, čeprav se umaže hitreje in je bolj potreben čiščenje. Opozoril bi vas samo na to, da je zaradi soljenja cest izredno pomembno, da avto po vsaki uporabi temeljito operemo.

Umazanija je v tem času bolj škodljiva in karoseriji nam hitreje rjavi. Danes, ko imamo na razpolago že večje število pralnic avtomobilov, ne bo odveč, če bomo avto večkrat zapeljali na pranje. Kromirane dele zaščitimo z raznimi obstojnimi premazi, lak pa po vsakem pranju zaščitimo s plastjo zaščitnega voska. Spomladi, ko bomo avto temeljito očistili in spolirali, se nam bo ta malenkostna skrb med zimo bogato obrestovala.

Zaščita karoserije

Danes poznamo več sistemov zaščite karoserije, ki so bolj ali manj učinkoviti. Kdor bere revijo Avto, se verjetno spomni članka »Rja je prezgodnji odpad« v katerem je avtor lepo napisal »da začne avto rjaveti tisti hip, ko pločevino, iz kate-

re ga bodo naredili, odpeljejo iz valjarne. Kljub tovarniški zaščiti — fasfektiranju in večkratnem lakiranju karoserije so ostala v pločevini, posebno v votlih delih. Majhna žarišča rje, ki se počasi spreminjajo v rjaste madeže, se prebijejo skozi pločevino in nato še skozi lak. Tak »pozdrav« ni posebno vesel in prijeten, zato mislimo na zaščito že pri nakupu novega avtomobila. Strokovnjaki revije Avto svetujejo, naj vsak nov avto, ki ga proizvajalec ni zaščitil z dinikrolom, odpeljemo na servis, kjer nam ga bodo zaščiti z omenjenim sredstvom. Za nov avtomobil, ki ga zaščitimo z dinitrolom, dobite triletno garancijo, če pa pripeljete rabljen avto, vam ga bodo strokovnjaki pregledali in vam svetovali, ali se ga s tako dragim sredstvom sploh splača zaščititi. To metodo zaščite so razvili na Švedskem in se imenuje ML metoda. Rjo so začeli odstranjevati od znotraj in tako imajo na servisu, kjer se ukvarjajo s to vrsto zaščite, posebne načrte, kjer so prikazani vsi kočljivi sklopi karoserije; te prevrtajo in s posebnimi črpalkami obrizgajo z dinitrolom. Prav tako zaščitimo tudi spodnji zunanji del karoserije. Ta zaščita se nam bo zlasti obrestovala, ko bomo avto prodajali, še posebno, če bomo redno kontrolirali uspešnost in sproti odstranjevali napake.

S temi kratkimi napotki sem vas hotel opozoriti na zimski čas, v katerem je potrebno, da imamo svoja pločevinasta konjička izredno dobro pripravljena za vožnjo.

d. k.

Jesen, zima, vozilo in še kaj

Letna časa jesen in zima sta za voznike, ki so veliko za volanom svojih jeklenih prijateljev, najbolj zoprna. Vreme in pogoji vožnje se spreminjajo. Nikoli ne veš, za katerim ovinkom te čaka prva poldica, potem pa še megla, dež in sneg. Vse to zahteva pozornega voznika in tehnično brezhibno vozilo. Ker smo se namenili, da vas na nekatere stvari v zvezi z vožnjo v teh letnih časih opozorimo, začnimo kar z »obutvijo« vozila.

Zimski plašči

Poleti in na suhih cestah je obraba plaščev večja kot pozimi ali na mokrih cestah.

Za vožnjo v zimskih pogojih so na razpolago zimski plašči (M + S M 21, M + S M 22 ali D 741), ki običajno nadomestijo verige. V nobenem primeru pa ne smemo voziti z verigami po cestah brez snega (slaba vprijemljivost). Zimskih plaščev ne uporabljamo poleti, ker so konstruirani za zimsko vožnjo.

Zimski plašči izgubijo prednosti za vožnjo v zimskih pogojih, brž ko se globina kanalov zmanjša pod 4 mm.

Zimske plašče najbolje izkoristimo, če jih montiramo na vsa štiri kolesa, naj bodo to radialni ali diagonalni. Na isto os smemo montirati zimske plašče enakega profila in približno enake globine profila.

Če na vozilo montiramo samo dva zimski plašča, veljajo naslednja pravila:

a) če sta na zadnji osi montirana diagonalna zimska plašča, jih je treba montirati tudi na prvi dve kolesi.

b) če so diagonalni zimski plašči montirani na prednji osi pri prednjem pogonu, na zadnja kolesa lahko montiramo diagonalne ali radialne plašče (letne, zimske).



c) če so na zadnjih pogonskih kolesih montirani zimski radialni plašči, so lahko na prednjih kolesih montirani radialni ali diagonalni (letni, zimski).

d) če so na sprednjih pogonskih kolesih montirani zimski radialni plašči, moramo na zadnja kolesa prav tako montirati radialne plašče (letne, zimske).

(Nadaljevanje na 11. str.)



Nekaj za naše mlade gasilce

Gotovo bo naše mlade gasilce zanimalo, kako je potekalo delo gasilcev pred 50 leti. Takoj na začetku naj vam povem, da je bilo vse zelo enostavno, a kljub temu precej težavno. Res je, da so bila ustanovljena prostovoljna gasilska društva v mestih in po nekod na deželi. Vsa ta društva pa so se morala vzdrževati kar sama. Sredstva so nabirali predvsem z organizacijo raznih veselí, posebno v poletnem času. Na veselícih so organizirali srečolove. Dobitke za srečolove so darovali obrtniki, denarne prispevke pa kmetje in državni uslužbenci.

V takratnih privatnih podjetjih niso vzdrževali gasilskih vrst tako kot danes, ko ima vsako podjetje gasilsko ekipo, opremljeno z modernim gasilskim orodjem in napravami. Motorne brizgalne so imeli samo po večjih mestih, drugod pa le brizgalne na ročni pogon, tako da so v primeru požara ob taki brizgalni zaposlovali po 5 ali 6, včasih pa celo enkrat toliko gasilcev. Vse ostalo orodje pa so bila vedra, zložljive oziroma raztegljive lestve, sekire, krampi in lopate. V primeru požara siren še niso uporabljali, bili

so plat zvana ali pa je gasilski trobentač s hitrimi znaki naznanjal požar po vasi. Na taka znamenja so se morali gasilci hitro zbrati v gasilskem domu. Najbližji posestnik, ki je imel doma konje in lojtrski voz, je moral le-to dati na razpolago. Ko so opremo naložili na voz, so v galopu oddirjali na kraj požara. Ker takrat po vaseh še ni bilo hidrantov, da vodovoda ne omenjamo, so vodo črpali iz vodnjakov ali potoka (če je bil v bližini). Ob požarih so ponavadi presahnili tudi vodnjaki.

Pri gašenju požarov so gasilec pomagali tudi vaščani. Na povelje gasilskega častnika so se postavili v kolono od vodnega izvira (vodnjak, potok) do mesta požara. Iz roke v roko so si podajali polna vedra vode, v nasprotno smer pa so vračali prazna vedra. To so delali toliko časa, dokler vodnjak ni presahnil ali dokler niso k sreči pogasili ognja.

Upam, da sem vam vsaj deloma opisal, kako je bilo včasih, ko je vsak požar predstavljal pravo »garnje«, vendar pa smo svoje delo kljub temu opravljali z veseljem in

zanosom. Bili smo veseli vsakega, še tako majhnega uspeha. Vse to pa sem napisal tudi zato, da bi spodbudil čimveč mladih za vključitev v to človekoljubno organizacijo.

Z gasilskim pozdravom:

Na pomoč!

A. ZUPANČIČ



Že leta 1966 smo imeli žensko gasilsko skupino

Ženska gasilska desetina v Savi

Člani upravnega odbora industrijskega gasilskega društva v Savi so v letu 1975 ustanovili žensko gasilsko desetino. Tovariša poveljnika Pavleta Vovka so zadolžili, da jih izuri za nastope na tekmovanjih v Kranju. Pridna dekleta so dosegla prvo mesto.

Tudi v starem podjetju je bilo precej gasilk, ki so tekmovalle ne le v Kranju, ampak tudi izven mesta in dosegale lepe uspehe. Takratni poveljnik Ciril Zavrl jih je pridno vadil.

Naj omenim še letošnji republiški zlet gasilk v Ormožu od 28. do 29. julija, na katerem se je zbralo nad 2000 članic. To je bila velika manifestacija, ki je bila namenjena širšemu vključevanju žensk v gasilsko organizacijo.

Potrebno bi bilo, da bi se savske gasilke izveščale za prvo pomoč, saj so ženske roke spretnejše od moških.

Brhkim dekletom želimo, da bi bil let udi v bodoče uspešne na vseh tekmovanjih.

Oglašam se

Čeprav so nekateri mislili, da so me »likvidirali«, naj povem, da so delali račune brez krčmarja.

Sem še živ in zopet bom napisal kakšno krepko, tako da ne bo nikomur škodovalo.

Včasih sem kar precej pisal v glasilo Sava o gasilcih in njihovem delu v podjetju. Menim, da bi bilo lahko več takih člankov tudi v letu 1975, saj so bili gasilci v tem času delavni.

Predvsem pogrešam informacij o njihovih tekmovanjih in uspehih zunaj Save.

Skoraj nič ni bilo napisanega o ženski desetini, ki je tudi dosegla prvo mesto. Iz srca jim želim, da bi tudi v prihodnjem letu tako lepo napredovale, pa naj si bo to v preventivi ali na tekmovanjih.

Ob novem letu želim vsem nekdanjim sodelavcem veliko sreče, zdravlja in uspehov pri delu, gasilcem v njihovi dejavnosti pa kličem z gasilskim pozdravom

Na pomoč!

Ivan Petrič
Kranj, Cirče 14.

OBVESTILO

Obveščamo vse prijatelje kolesarstva, da bo redna letna skupščina kolesarskega kluba Sava 12. decembra 1975 ob 16. uri v kulturnem domu na Kokrici.

Prijatelji kolesarstva vabljeni.



Ce bi bila fotografija barvna, bi lahko videli, da so dekleta z vodnimi curki sestavile slovensko zastavo.

Jesen zima...

(Nadaljevanje z 10. str.)

Zimski plašči z lednimi bodicami (spikes)

V različnih deželah so v zadnjem času stopili v veljavo različni predpisi in zakoni glede uporabe zimskih plaščev z lednimi bodicami, vendar lahko svetujemo naslednje:

— Opozorjamo voznike, da je vprijem plaščev z lednimi bodicami na cestah brez snega ali ledu bistveno slabši kot vprijem normalnih plaščev (letnih, zimskih), zato v takih pogojih ne priporočamo hitrejšje vožnje od 130 km/h. Večina držav ima še hujše omejitve hitrosti.

— Izogibajmo se pogostega močnega in hitrega pospeševanja in zaviranja.

— Če že hočemo vozilo opremiti s plašči z lednimi bodicami (spikes), opremimo obvezno vse štiri plašče! Samo delna oprema s pla-

šči z lednimi bodicami zmanjša vprijem s cesto. To lahko privede do kritičnih situacij na zaledenelih cestah pri vožnjah s prednjim pogonom, če montiramo plašče z lednimi bodicami samo na prednja kolesa. Ko vozilo pospešimo ali zavremo, lahko zadnja kolesa odnese v stran. Pri vožnjah s pogonom na zadnjih kolesih, pri katerih montiramo plašče z lednimi bodicami samo na zadnja kolesa, lahko voznik pri vožnji skozi ovinek izgubi oblast nad vozilom, ker prednja kolesa ne sledijo zasuku volana.

— Priporočljivo je, da z novimi plašči z lednimi bodicami kakih 300 km vozimo zmerno, da se bodice uležajo (normalno pospeševanje in zaviranje).

— Plašče z lednimi bodicami je pri vsaki naslednji montaži treba tako obrniti, da se bodo vrteli v isto smer kot prej, zato pred demontažo na vsak plašč označimo smer vrtenja ali pozicijo na vozilu.

L. M.



Končano državno prvenstvo v rally vožnjah

S petim rallyjem Beograd-Bar se je zaključila letošnja borba za najvišja mesta v najbolj napornem avtomobilskem športu.

Zaradi prepovedi tekmovalcev v avto-moto športu na cestah v SR Sloveniji smo Slovenci zelo prikrajšani.

Valjevo—Divčibore—Valjevo, na cesti, ki ne zasluži tega imena, pri poprečni hitrosti 60 km/h zgodilo, da sta dva tekmovalca v razredu do 780 cm³ prišla pravočasno in obadva sta vozila z radialnimi Savi-nimi avtoplačči. Z uspehom Jožeta

dotacij. Avtomobilski rallyji so draga tekmovanja, ki zahtevajo specialna vozila s kvaliteto opremo. Reklamni stroški se hitro povrnejo, kajti na teh tekmovanjih ni slučajnosti, zmaga lahko samo najboljši. S tem pa je narejen tudi reklamni

korak! Prodaja določenega artikla, ki je pripomogel k zmagi, se občutno poveča. Tako je dosežen tudi cilj in upravičen obstoj tovarniških ekip, ki sodelujejo na rally tekmovanjih.

A. P.

Sprejem za kolesarje

V petek, 14. novembra 1975, je bila majhna svečanost, namenjena našim kolesarjem, ki so v letošnjem letu dosegli vrsto pomembnih uspehov.

Sprejema so se udeležili glavni direktor Save in predsednik odbora KK Sava tovariš Filip Majcen, predsednik delavskega sveta tovariš Tone Bajuk, sekretar OZK tovariš Franci Prisljan, predsednik OZSM v Savi Milan Čufer ter predstavnika sindikata tovariš Vule Cicmil in Alojz Veselič.

Navzoče kolesarje Hvastija, Jelovčana, Rakuša, Krakerja, Revna, Ropreta, Koželja, Udoviča, Zagarja, predsednika ŠD Sava tovariša Miha Kramarja in predstavnika TKS občine Kranj tovariša Polaka je ugodoma pozdravil predsednik delavskega sveta tovariš Tone Bajuk, ki je v svojem nagovoru poudaril uspeh savskih kolesarjev, jim čestital in jih pozval, da tudi v bodoče ohranijo ugled, ki so si ga priborili. »S svojim športnim odnosom

športne aktivnosti. »Vendar upamo, da za tako dobro naložena sredstva ne bo problemov. Zato bo potrebna tudi širša družbena pomoč takim dejavnostim, ki vzgajajo mladino in prispevajo k množičnosti v športnem udejstvovanju delovnih ljudi.«

Tovariš Filip Majcen je besedam tovariša Bajuka dodal, da se je v vseh problemih potrebno temeljito pogovoriti s TKS občine Kranj in omogočiti ŠD Sava normalno dejavnost vseh sekcij.

Tovariš Polak, predstavnik TKS, je čestital kolesarjem za njihove izredne uspehe in predal Franciju Hvastiju priznanje temeljne telesno-kulturne skupnosti za dosežene tekmovalne uspehe KK Sava v letu 1975. V nadaljevanju srečanja so se pogovarjali o uspehih in načrtih, pa tudi o težavah, ki so predvsem finančnega značaja.

V imenu KK Sava se je za plodno sodelovanje in pomoč zahvalil Fran-



Eno od vozil Zastavine družine in voznik Janez Milavec

Vsa tekmovanja so zunaj Slovenije, na cestah, ki so nam manj poznane.

Od slovenskih avto-moto društev so letos tekmovala tri, in sicer AMD Slovenija avto iz Ljubljane, AMD Škofja Loka in AMD Solt iz Ljubljane.

AMD Škofja Loka in AMD Solt iz Ljubljane sta ob pomoči Save iz Kranja (tozd avtopnevmatika) osnovali rally ekipo Sava Kranj, ki se je vso tekmovalno sezono zagrizeno borila na vseh tekmovanjih. Največ uspehov v tej ekipi sta dosegla Janez Milavec z avtom Zastava 101 in Jože Prusnik z avtom Zastava 750.

Sava (tozd avtopnevmatika) je dala v uporabo tudi preizkusno vozilo, ki je služilo kot potujoči servis za prevoz rezervnih pnevmatik, ki so se uporabljale na tekmovanjih.

Kvaliteta naših avtomobilov se je najbolj pokazala prav na zadnjem tekmovanju, saj se je na etapi

Prusnika (2. mesto v razredu do 780 cm³) in Janeza Milavca (3. mesto v razredu do 1150 cm³) je rally ekipa Save dosegla 2. mesto med tovarniškimi ekipami. S tem se je bolje uvrstila kot ekipa Crvene Zastave iz Kragujevca.

Omeniti je potrebno, da je naš znani avtomobilski dirkač Aleš Pušnik, ki tekmuje za AMD Škofja Loka in vozi avto Renault Gordini 17, ponovno absolutni zmagovalec. Dokazal je, da je pravi mojster volana, čeprav na zadnjem tekmovanju ni vozil s svojim sovoznikom, ki je zamudil start zaradi motenj v letalskem prometu, in kljub temu zmagal.

Tekmovalna sezona je končana, tekmovalci bodo mesec ali dva počivali, vendar samo navidezno, kajti preskrbeti si morajo nova vozila ali jih obnoviti ter najti za novo sezono pokrovitelje in vire finančnih



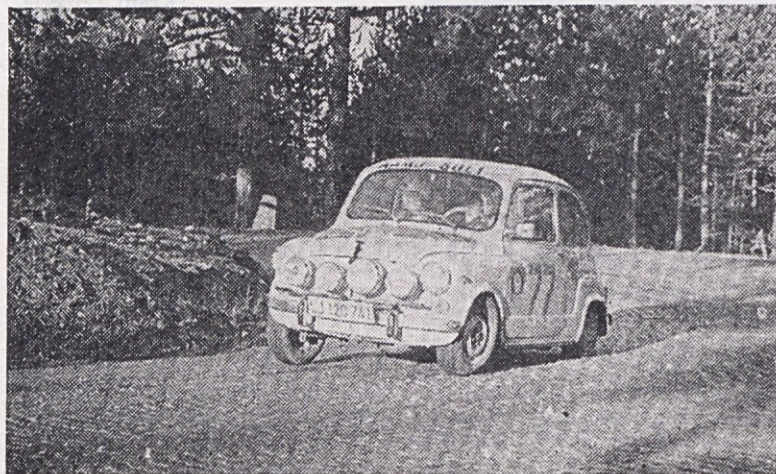
Z letošnje dirke v Metliki

in delom ste si pridobili simpatije vseh delovnih ljudi v Savi in s tem opravičili zaupanje,« je dejal tovariš Bajuk. Zatem je orisal gospodarsko situacijo, ki ni ravno rožnata in ki bo naš kolektiv prisilila k varčevanju na vseh področjih, tako tudi pri odmerjanju dotacij za razne

ci Hvasti ter obljubil, da dobrih rezultatov tudi v naslednji sezoni ne bo manjkalo.

Čestitkam in dobrim željam se pridružuje še naše uredništvo, ki bo tudi v bodoče na svoj način pomagalo kolesarjem pri njihovem delu.

L. M.



Jože Prusnik za volanom svojega »fičeta«

Novost na sejnih

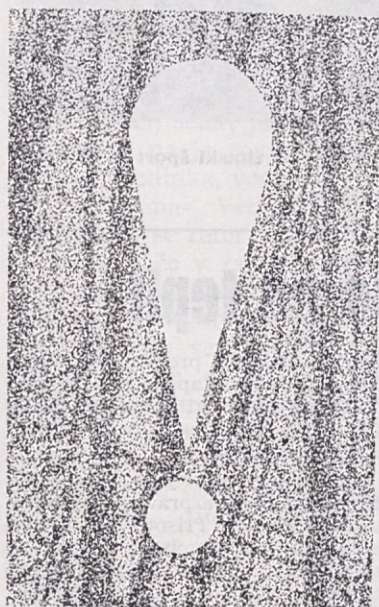
Bayer-AG, Leverkusen je za obiskovalce sejma »Kunststoffe 75« pripravil takojmenovano filmoteko. V manjšem prostoru so monitorji, hostesa prinese obiskovalcu seznam 25 kratkih filmov in lahko si izbere film, ki ga zanima. Kaseto filma vloži v monitor in se v 6 — 8 minu-

tah seznani s kratkimi informacijami o umetnih masah, lakih in poliuretanih. Izkušnje so pokazale, da je to najprimernejši medij za posredovanje podatkov in zanimivosti iz podjetja.

Kunststoffherater, 20, 10, ok. 75, 541

Strokovnjak

»Tovariši, kot ste videli iz priloženega materiala, mi nujno potrebujemo citiranega strokovnjaka. Mi imamo velike notranje rezerve prav na tem področju, ki noben ne dela. Prihranki bi šli v milijarde. Zakaj potrebujemo prav tega strokovnjaka? Vse smo vam že napisali, zato bi jaz samo še ponovil. Naši delovni ljudje, za katerih blagostanje edino gremo v to akcijo, ki ne bo poceni, hodijo domov iz službe vedno ob koncu službe. Pa naj bo vreme tako ali pa tako. No, in ko smo se ubadali s tem problemom in poskušali ugotavljati, koliko svoje energije bi naši delovni ljudje prihranili, če bi hodili domov ob lepem vremenu, poseben takrat, ko ni vetra, ali pa, ko



bi veter pihal njim v hrbet, ne pa u obraz, pravim, bi mi prihranili ogromno denarja. Poudariti moram, da smo mi dolžni naresti to za našega delovnega človeka. Koliko bolj spočit bi prišel domov, če ga bo veter poganjal v hrbet, kot pa, če ga bo oviral. Pa še ena pomembna stvar je v tem. Če našemu delovnemu človeku piha veter v obraz, je nevarno, da mu v oko zanese smet (saj veste, da veter dviga smeti s cest in jih nosi po zraku). Citirani strokovnjak, seveda bo moral okrog sebe zbrati dobro ekipo sodelavcev, bi svoje delo pričel jutraj. Ob petih so poročila in vremenska napoved. V tistem trenutku, se pravi, ko napovedovalka bere vremensko napoved, bi naš strokovnjak vključil magnetofon. Posnel bi vremensko napoved, jo odnesel s seboj v podjetje in jo dopoldne nekajkrat zavrtil sebi in sodelavcem. Le-ti bi potem odšli na vse štiri nebesne strani podjetja, na točno določena mesta, kjer bi bile v zemljo zasajene zastavice. Po tem, v katero smer bi plapolale zastavice, bi tudi videli, kam piha veter. Če bi bil veter pre slab, bi lahko prižgali cigareto in jo držali pred seboj in ugotavljali, kam piha veter. Potem bi pa to sporočali — čez prenosni voki toki radio — v svojo centralo, kjer bi strokovnjak vse podatke beležil, primerjal, poenotil. Tako ugotavljanje bi naredili večkrat na dan in do dveh bi bile že izdelane ugotovitve.

Spiker bi jih prebral po ozvočenju hkrati s priporočilom strokovnjaka, ali naj gredo naši delovni ljudje domov ob dveh ali ob treh. Seveda se bo ob tem pojavil manjši problem — zatočišče. Zatočišče, kjer bi se naši delovni ljudje zadrževali tisti čas, ko bi čakali na ugodni veter. No, pravim, to je manjši problem, ki bi ga prepustili drugim strokovnim sektorjem.

Člani komisije so nemo poslušali razlago, saj tudi ves čas niso mogli do besede. Potem je predsednik dejal: »Ideja ni slaba. Toda nekaj vprašanj se le pojavlja: Kakšen profil strokovnjaka naj bi to bil? Prvo. Drugo. Koliko ljudi naj bi bilo v tem oddelku? Tretje. Nabava aparatur. Koliko bi to stalo?

Člani komisije so hvaležno pogledali predsednika.

»Prvo. To bi moral biti najmanj magister ali pa doktor znanosti. Tule, prav tule moram povedati nekaj posebnega. Imamo enkratno priložnost. Da dobimo prav takega človeka. Takorekoč loterija. Strokovnjak, za katerega se pulijo podjetja, občine. Zato smo mu tudi obljubili nekoliko višjo plačo. V Ljubljani bi dobival samo star milijon, mi pa mu bomo dali petsto več. Drugo. Po mnenju citiranega strokovnjaka naj bi bilo v začetku v oddelku petnajst ljudi. Pet inženirjev, deset tehnikov. Veste, uporabljali bi drage aparature, uvožene, ki jih ne moremo zaupati komurkoli. Tretje. No, rekel sem že, da bi bile potrebne drage aparature. Strokovnjak je dejal, da priporoča, da kupimo tudi seizmograf. Tudi za primere potresov moramo biti pripravljeni. Investicija — dve stari milijardi — zgleda res velika, a vedeti morate, da bo ta denar res dobro naložen.«

Člani komisije so gledali v tla. Hudiča, investicija dve milijardi ni hec. Če bi šlo za dvesto jurjev, bi se že pogovarjali. »Kaj menite ostali?« je blago vprašal predsednik. »Prepričan sem, da imamo veliko najnujnejših stvari, ki bi jih bilo treba rešiti. Pa še z manjšimi stroški,« je dejal Janez.

»Ja, na primer streho nad kolezarnico, zamenjati bi morali polomljene stole v jedilnici, pa urediti ventilacijo v proizvodnji,« je opozoril Miha. V pisarni, kjer je sedela komisija, je postalo živahno. Prisotni so naštevati probleme in potrebe...

»Tovariši samoupravljalci! Vaša stališča so proti delovnim ljudem. Ali upate stopiti prednje in jim povedati, da ste bili proti predlogu. Mi umikamo roke od tega. Če boste predlog odklonili, prevzemate tudi vso odgovornost. Ali se sploh zavedate, da ste proti napredku, da je predlog o ustanovitvi oddelka za ugotavljanje možnosti izkoriščanja vetra na poti domov naših delovnih ljudi ali s kratko OUMIVPDNDL revolucija? Prvi na svetu bi bili.«

»Jaz sem proti,« je dejal Janez. Pa še eden se mu je pridružil.

»Prosim, da poimensko zapišete, kdo je proti. Kajti kasneje, ko se bo nedvomno pokazalo, kako nalezljiva je bilo njihovo stališče, jih bodo delovni ljudje poklicali na odgovornost.«

Potem so glasovali. Stirje za, trije proti.

Zdaj imamo v našem podjetju OUMIVPDNDL. Časopisi pišejo o naprednosti podjetja.

Tudi če bi se kdaj pokazalo, kar pa je malo verjetno, da je O... nesmisel, ne bi mogli nikogar več

poklicati na odgovornost. Da se bo pokazala odločitev kot PRAVILNA ali NEPRAVILNA, bo potrebnih vsaj osemdeset let.

Jože Štular



Detajl iz Totre

Člani delavskega sveta dvigajo roke

koristnosti izplačevanja osebnih dohodkov preko banke. Zanima me le osnovno vprašanje: čigavo mnenje zastopajo člani samoupravnih organov?

Josip

Na vsaki seji delavskega sveta in tudi na sejah drugih samoupravnih organov sprejemajo člani z dviganjem rok najrazličnejše sklepe. Sprašujem brez slabih namenov (upam, da bo kdo na moje vprašanje tudi odgovoril), v čigavem imenu glasujejo. Ali glasujejo v svojem imenu, po svojem prepričanju, ali zato, ker ne želijo nasprotovati avtoritetam? Ali glasujejo avtomatično, ne da bi kaj mislili, ali pa glasujejo zato, ker vedo, da s tem glasovanjem zastopajo mnenje ostalih članov kolektiva?

O tem se sprašujem ob konkretnem primeru na zadnjem zasedanju našega delavskega sveta. Na dnevnem redu je bilo vprašanje izplačevanja osebnih dohodkov preko banke. Znano je, da je bila v Totri že spomladi izvedena anketa, s katero se je Kolektiv izrekel proti takemu načinu. Od spomladi do danes se je razmerje povečalo kvačjemu v korist tistih, ki so bili proti izplačilu preko banke. Ne glede na to je bil predlog na seji delavskega sveta izglasovan. Proti predlogu je bil samo en član. Ne želim razglabljati o



Končno so na Laborah postavili novo tablo. Samo še staro je treba odstraniti.

Fotografav klicaj

Nova tehnika

Firma Steigerwald Strahltechnik GmbH 4 je razvila tehniko perforacije umetnega usnja za zgornje dele obutve s pomočjo elektronskega žarčenja. Tako dobijo »dihajoče« umetno usnje s porami v premeru 0,10 — 0,15 mm in gostoto por 25 — 50 por na cm².



Smučarski tek - najboljša aerobna vaja v zimskem času

Morda bi začeli z ugotovitvijo strokovnjakov, da je bil včasih šport stvar mladih, danes pa se uveljavlja spoznanje, da mora biti človek športno aktiven v vseh obdobjih življenja, tudi v letih staranja.

V zadnjih dveh letih se tudi pri nas, verjetno po vzgledu skandinavskih dežel, pojavlja vse več pripadnikov smučarskega teka, ki ga nekateri strokovnjaki uvrščajo med najbolj učinkovite aerobne športno-rekreacijske aktivnosti (aerobna je, ki potrebuje za življenje kisik).



Smučine za hojo in tek so spelane po ravnem in valovitem svetu, hitrost je odvisna od smučarja samega, in nevarnost padcev in poškodb je veliko manjša kot pri alpskem smučarju, zato je zlasti primeren za starejše osebe, ki se ne počutijo več varno pri spuščanju po strminah navzdol.

Prednost hoje in teka

Naj navedemo še nekaj prednosti hoje in teka na smučeh:

— Vsakdo si lahko sam odmerja dolžino proge, kakor tudi intenzivnost in obremenitev, lahko hodi, podrsava ali teče.

— Kontrola za obremenitev je frekvenca srčnega utripa, ki mora pri mlajših doseči do 150 utripov na minuto, pri starejših pa do 120 utripov na minuto.

Tehnika gibanja ni zahtevna, osnovno znanje dobi smučar že v nekaj urah.

Občani - starši - mladina

Obveščamo vas, da bomo v zimski sezoni 1975/76 organizirali začetniške in nadaljevalne smučarske tečaje za mladino in odrasle.

Tečaji bodo ob sobotah in nedeljah (s povratkom domov), trajali pa bodo 7 dni oz. 25 ur praktičnega učenja.

CENA ZA POUK: 200,— dinarjev.

KDAJ

Prvi tečaj se bo začel že sredi decembra, če bodo za to primerni vremenski pogoji. Naslednji tečaji bodo v januarju, februarju in marcu prihodnjega leta.

— Tudi z vidika »telovadbe za mišice« je tek na smučeh zelo učinkovita in vsestranska športna aktivnost. Smučar tekač je praktično četveronožec, ki si pri gibanju prav tako pomaga z rokami kot z nogami. Noge uporablja za hojo, odpravljanje, drsenje in vzpenjanje, pa tudi za vožnjo navzdol in za prestopanje pri spreminjanju smeri. Nenehno si krepi tudi mišice lahti in ramenskega obroča, ko se odrija s palicami in se nanje opira. Narava gibanja zahteva vse večjo amplitudo gibov z nogami in rokami, kar je pomembno za ohranjanje in povečanje gibljivosti v kolkih in v ramenih.

Kakšna oprema?

Uporabljamo navadne **potovalne** smučiče, ki so namenjene ljubiteljem lažjega načina smučanja. **Tekalne** smučiče za široko rabo so za spoznanje ožje; namenjene so tistim, ki se kolikor toliko ukvarjajo z aerobnimi vajami, v letnem času s hojo in tekom, pozimi s tekom na smučeh. Najlažje in najozkeje pa so smučiči za tekmovalce.

Kakor vidimo, gre v vseh treh primerih za ozke, lahke tekalne smučiče. Tudi vezi so praviloma take, da držijo čevlji samo spredaj in omogočajo neovirano dvigovanje pet (rotafela). Čevlji so lahki in segajo le do gležnjev, palice pa so daljše kakor za smučanje ob žičnicah.

Potovalne, tekalne in tekmovalne smučiče izdeluje tudi tovarna Elan, in sicer v naslednjih štirih variantah:

- variant 180—210 cm,
- TM fibreglas 160—220 cm,
- racing red — ozke 180—210 cm,
- racing red — široke 160—220 centimetrov.

Zlasti smučiči tipa variant in racing red — široke so najbolj primerne za rekreacijski tek, cena pa je med 650 in 850 dinarji.

Edo Modic

KJE

Pouk smučanja bo na najbližjih, najdostopnejših in najcenejših smučiščih, seveda sporazumno z vami.

KAKO

Pouk smučanja bo trajal 3 do 4 ure dnevno s kratkimi vmesnimi odmori. Poučevali bodo kvalificirani vaditelji in učitelji smučanja po najnovejših tehničnih in metodičnih načelih.

Izkoristite to izjemno priložnost in izpopolnite svoje smučarsko znanje na Kokrici vsako sredo od 17. do 19. ure.

nje na cenen način, ki vam ga nudimo!

Prijave z vplačilom tečajnine 200,— din sprejemamo od 20. 11. do 3. 12. v klubski sobi Kulturnega do-

ma na Kokrici vsako sredo od 17. do 19. ure.

SPORTNO DRUŠTVO
KOKRICA
Smučarska sekcija



Na kokrškem sejmu rabljenih smučič in opreme za zimski šport je bilo tudi nekaj Savčanov

Zdaj se bomo pa topli

Dne 15. novembra je dvajset minut pred koncem izmene hotel iz podjetja delavec I. iz obrata stiskalnih izdelkov v TTI. Zaustavil ga je Š. L., ga poprašal, kam in zakaj. Ogovorjeni mu ni hotel odgovoriti, pa tudi savske izkaznice ni hotel pokazati. Bil je že zunaj vrat, ko ga je vratar M. na lep način »pobasal« in spravil nazaj na »ozemlje Save«. Pri vsem tem bi skoraj prišlo do pretepa, pa tudi po drugi uri so še štirje korenjaki obstopili Š. L. in mu grozili.

Dogodek kot mnogo podobnih. Nediscipliniran pri izhodih pred koncem dela ter pričetkom službe. Vrtar-

jem ni mogoče preprečevati predčasnih izhodov. Zapisovati? Množico dvestotih ljudi, ki navali na vrata pet, deset minut pred drugo, deseto uro? Nemogoče!

O tem problemu je v ponedeljek, 17. novembra razpravljala centralni strokovni svet. Prisotni so si bili edini, da je potrebno ukrepati v enotah. Odslej bodo vodje enot ali za to zadolženi delavci zapisali vsakogar, ki bo predčasno odšel k vratarju. Pri izplačilu osebnih dohodkov bo nediscipliniranim odtegnjen tolikšen znesek, da se bo morsikdo zamislil. Druge rešitve ni!

J. Š.

Savčani na valu 202



Vsi smo slišali, danes pa lahko tudi spoznamo naše sodelavce, ki so sodelovali v nekajminutni oddaji na valu 202 RTV Ljubljana.

Klepet s Savčanko

Pripraviti moram razgovor, pripraviti moram... mi še odzvanja v ušesih, ko hitim po hodniku in razmišljam: kam naj se napotim, koga bom danes nadlegoval s svojimi vprašanji. Se vedno hitim, odprem vrata pisarne in se zaletim, da zaletel sem se in odločil. Vse obenem. To bo moj sogovornik.

Marica Hace. Poznamo jo skoraj vsi Savčani. Je domačinka, Kranjčanka, še točneje doma je iz Stražišča, lahko bi rekel, da je »Mačkovka«. Pa ni, njeni starši so se doselili v Stražišče in tako o pravi »Mačkovki« ne moremo govoriti. Oče je bil vseskozi zaposlen pri železnici, sedaj je že v pokojju, mati pa je gospodinjala. Marica je edinka, vendar prav nič »scrkljana«. Vedno je nasmejana in se rada pošali. Pošalila se je že v začetku najinega pogovora. »Veš, v Savi sem že od otroka naprej. Osnovno šolo sem končala v Kranju in že takrat so mi rekli, da imam 'oster, žleht' jezik. No, potem sem se izučila za trgovko. Sicer pa sem prišla za vsako delo, 'vse sorte' sem delala, tudi 'mojškro' sem se šla in kruh sem prodajala, kar se mi še danes pozna,« doda v šali in oba se nasmejeva. In že nadaljuje: »Marsikomu sem že prišla kakšen gumb.« Ne vem od kod Gorenjcem toliko humorja, zdi se mi, da na vsako vprašanje znajo odgovoriti s šalo. No, še nekaj mi je všeč pri Gorenjcih: nikomur ne ostanejo nič dolžni, hitro ti vrnejo milo za drago, pa naj bo to v šali ali če gre zares. Taka, čisto gorenjska je tudi Marica.

Ko je prišla v Savo, se je zaposlila kot obračunovalka osebnega dohodka. Celih šest let je delala na tem delovnem mestu, kasneje pa je v kadrovskem oddelku obračunavala nadomestila osebnega dohodka za čas bolezni. Na tem delovnem mestu je ostala, razširilo se je samo delovno področje, obračunavanje pokojnin, otroški dodatek itd. Delo ji je všeč in pravi, da na tem delovnem mestu želi ostati tudi v bodoče. Marica se je ob delu tudi izobraževala, končala je administrativno šolo, ki je bila organizirana v okviru naše delovne organizacije. Kasneje si je pridobila še srednješolsko izobrazbo. Tako je danes, čeprav sama pravi, da gre lahko tudi

brez zvenceh naslovov (referent za socialno zavarovanje).

Poleg vseh teh delovnih dolžnosti, ki jih Marica zelo vestno opravlja, pa se v njej skriva velik humanist, rada ima ljudi, posebno pozorna zna biti do bolnikov. Sama pravi: »Rada obiskujem bolnike, čutim, da so zadovoljni, ko pridem k njim. Malo pokramljamo o tem in onem, pa se vsi kar bolje počutimo. Raje obiščem bolnega, kot kakšnega zdravega, ki ne ve kam bi s svojo 'sitnobo'.«

Prepričan sem, da so taki obiski utrudljivi in naporni, vem pa tudi, da bo Marica rada šla na obisk k bolnemu sodelavcu, dokler bo to zmogla. Najin razgovor se suče okoli ljudi, kot da ne najdeva drugačnega področja. To pa zato, ker je Marica dober poznavalec ljudi. Človeka spregleda hitro, zna ga oceniti, zna pa mu tudi svetovati in to je del njenega bistva. O odnosih med ljudmi nasploh in sodelavci pravi: »Odnosi bi bili lahko boljši. Velikokrat izpadeš, 'bedak', če pomisliš na stare čase. Čeprav smo takrat težje živeli in smo morali bolj paziti na vsak dinar, smo se bolje razumeli. Nismo bili tako 'prostaški' in nevzgojeni. Vsak si ni upal reči svojemu nadrejenemu, kar se mu je zahotelo. Ne, oziroma, ne morem, pa si ni upal reči nihče. Če je bilo potrebno, smo delali tudi ponoči, samo da je bilo vse narejeno. Danes pa se skoraj vsak drži samo tistega dela, ki ga ima v opisu delovnega mesta in konec, niti pikice več. Pa smo bili zadovoljni bolj kot danes. Zdi se mi, kot da ne bi imeli več nobenega motiva za delo. Pa bi se tudi danes lahko veliko naredilo. Včasih smo imeli navaden 'mlinček', danes pa nam niso dosti miti elektronski stroji. Ja, navadili smo se, pa tudi malo pokvarili. Pokvarili, ja nikar me tako ne glej. Samo v menzi pogledj, kako se dela s hrano. Še malo pa se bomo obmetavali s hrenovkami in klobasami, kruh pa že tako leži povsod. Res je, moramo priznati, da je v Savi dobro in predobro poskrbljeno za vse zaposlene. Pri takem številu zaposlenih pa na žalost ni moč poskrbeti za vse okuse. V glavnem pa smo lahko vsi zadovoljni. Pogledj, vsak ima pravico do hladnega ali toplega obroka, toda nikogar ne kontroliramo kolikokrat gre

po malico. Zato sem včasih kar jezna, ko vidim, kako mečejo v odpadke hrenovke, klobase, ribe itd.«

Ja, taka je Marica. Včasih jo kaj hudo razjezi in prav ima. Malo bolj človeški odnos do nekaterih stvari bi res lahko imeli.

Ko sem jo vprašal, kaj misli o naši mladini, mi je dejala: »Mladih ljudi je 'vse sorte'. Velikokrat mi očitajo, da pogrevam staro, kako smo mi včasih in tako naprej. Vendar se mi zdi, da ni v tem nič slabega. Kako se bodo mladi česa na-



učili, če jim mi 'ta stari' ne bomo povedali, da je potrebno 'šparati' že pri papirju, svinčniku. Saj je vendar vse naše. Res, lahko bi imeli boljši odnos do družbene lastnine. Jezi me, ker se dostikrat namenoma dela škoda. Ali res nihče noče pomisliti, da gre vse iz našega denarja. Že pri majhnih rečeh se lahko veliko prihrani. Ne pa, da gremo fotokopirati vsako malenkost, ki bi jo lahko mimogrede pretipkali.

Če pa govorimo o mladih zunaj dela, zunaj delovne organizacije, se mi zdi, da nimajo veliko možnosti, tako za kakršnokoli udejstvovanje ali zabavo. Saj med mlado generacijo prej in danes ni dosti razlike, takšni so kot smo bili mi. Mladega človeka kaj hitro pritegne družba pa naj bo dobra ali slaba. Tu pa bi lahko veliko naredili, če bi malo bolj po-

skrbeli za organizirano življenje mladih.«

»V 20. letih v Savi sem veliko doživela, bilo je veliko prijetnih trenutkov, najde pa se tudi kakšen grenak. Za prijetne trenutke je dosti že malo dobre volje. Če te pa nekdo spravi v slabo voljo navsezgodaj, si ponavadi 'zamorjen' ves dan. Spet se moram vrniti malo nazaj. Velikokrat smo organizirali izlete, bili smo veseli, zapeli smo si in že je bila prava 'štima'. Danes je to že kar težko, ko pa v glavnem mislimo vsak samo nase.

V teh dvajsetih letih me je marsikaj tudi pretreslo, tako požar v stiskarni, ko sem mislila, da se bo svet podrl. Pretreslo me je, ko je ubilo tovariša Leharnarja, malo pred nesrečo sem bila še pri njem. Dolgo se nisem mogla znebiti tistih strašnih občutkov. Bilo je še nekaj takih primerov, o katerih ne bi rada govorila.«

Najin klepet se je iztekal, vendar mi ni dalo miru, da je kot sodelavko vprašam še po mnenju o našem delu v oddelku za informiranje. Saj nisem pričakoval take hvale, po tistem sem sicer upal, da bo potešila mojo radovednost.

»Savsko glasilo se mi zdi prav v redu. Verjetno imate dosti dela, da spravite skupaj tako obsežen časopis. So bili časi, ko časopisa še pogledala nisem. Danes pa precej preberem, morda kakšna poročila le bolj preletim, vendar sem zelo zadovoljna. Morda bi bilo dobro, če bi v glasilu od časa do časa objavili kakšen koristen nasvet za mlade gospodinje, pa tudi o modi bi lahko kaj napisali.«

Takšen je bil najin klepet. Vsega si nisva mogla niti povedati, vendar sem dobil vtis, da nisem zgrešil, ko sem se »zaletel« v Marico in jo povabil na klepet; veliko mi je povedala. Malo o delu, malo o pogledih, željah. Ujel sem njeno podobo in prepričan sem, da se boste strinjali z menoj. Marica je Savčanka, cela, kolikor jo je, pa ne zato, ker se ji to pozna, »zaradi pojedene kruha«, ne. Savčanka zato, ker zna tako v kolektivu kot v vsakem posamezniku poiskati vse dobre in slabe strani. Pa ni »kritizer«. Pove tisto, kar čuti in ne da ji miru, dokler tega komu ne zaupa.

L. M.



Karel Grabeljšek

Balada o starem Korenu in njegovem sinu

NADALJEVANJE

Domobranec je dvignil zaporo in Korenu je bilo tako čudno pri duši, kakor da je od domobrančevega vprašanja minila cela večnost. Pa je minilo komaj dobre pol minute. In ves čas se mu je dozdevalo, kakor da se je vanj preselila sinova duša: zdaj je napetost popustila in se počuti, kakor da je vse odpadlo od njega, poln sreče je in veselja.

Ko je Koren pripeljal domov, je bil sosed na vrtu in se je oziral na njegovo dvorišče. »Ali si šel po hosto?« mu je zaklical čez plot.

»Po hosto«, je zagodrnjal Koren. Zdelo se mu je, da je bilo sosedovo vprašanje nekam prežeče in namigujoče, dasi je oni govoril z vsakdanjim in nepomembnim glasom. »Prav treba mu je oprezovati, hudiču«, se je jezil nad njim. Dvignil je nogo na oje, da bi oni dobro videl, in si začel obvezovati rano s platnom, ki mu je ostalo od rjuhe in si ga je v gozdu stlačil v žep. Nato je spregel krave in jih gnal v hlev.

»Zvečer bom zložil hosto z voza, zdaj ne utegnem«, se je glasno pogovarjal sam s sabo, ko se je vrnil iz hleva. Zraven pa je neprenehoma

mislil na nekoga, ki ga posluša. Stopil je v hišo. Od včeraj mu je ostalo nekaj fiziola. Vzel ga je iz omare in si še odrezal kos kruha. Toda jed mu še nikdar ni tako malo dišala kakor sedaj. Kar naprej je mislil na sina, ki je lačen in žejen, rane ga skele, pa mora ležati nepremično in čakati. Ne more si utešiti lakote ne žeje, niti bolečin.

Po kosilu je odprl jamo pod podom, jo osnažil, naredil posteljo in pripravil še druge stvari. In ko je vse to opravil, je bila ura šele dve. Komaj dve uri sta minili, odkar je prišel domov. Zdelo se mu je, da čas še nikoli ni tako počasi polzel naprej. Do teme pa je bilo še dolgih, dolgih sedem ur. Kadar se je tega spomnil, se mu je zdelo, da ne bo nikoli konca tega dne. Zakaj ves čas je moral misliti, da nekdo leži na vozu pod hosto, ranjen in žejen, da ga bolečine trpinčijo, pa se ne more niti ganiti. In od vseh strani ga tišče in bodejo trde in bodeče veje. In ve, da ne sme zastokati, da bi ga kdo ne slišal, ki bi po naključju prišel mimo.

Šel je na dvorišče in potem na vrt. In zopet v hišo in zopet na dvorišče. Tu je potem dolgo postajal, kakor

da ne ve, kaj bi. Potem se je nenadoma prestrašil misli, da bi ga kdo videl in vprašal: »Koren, zakaj pa ne zložiš z voza, ko tako zapravljáš čas?« Ta strah ga je pregnal spet v hišo. Usedel se je za mizo: zdelo se mu je, da je dolgo tam sedel, nepremično in brez misli.

Tedaj je prišla polsestra: »A tukaj si,« je dejala. »Zakaj pa ne zložiš z voza?«

Koren je nekaj zagodrnjal, da se je usekal v nogo, da bo že pozneje zložil, in ji hitel kazati krvavo obvezo. Ona pa je rekla: »Bom pa jaz zložila, da ti rana ne začne znova krvaveti.«

Tedaj jo je surovo zavrnil: »Kar pusti, kaj hudiča se vtikaš v moje stvari!« Bil je strašno razburjen.

Polsestra ga je začudeno pogledala. Toda ker ga je poznala, ni rekla nič. On pa je odšel spet na dvorišče. Tam je nekaj šaril, kakor da pospravlja, se povzpela na podstrešje, natlačil v lij sena, šel v hlev in zopet na dvorišče. Lotil se je zdaj tega zdaj onega dela, toda ni se upal preveč oddaljiti od voza, ker se je bal, da ga polsestra le ne bi začela razkladati.

Naposled je prišla noč. Po deveti, ko je bila že trda tema in je bilo že po policijski uri, je začel metati hosto z voza. Zraven je bil strašno vznemirjen in je venomer prisluškoval v noč, ali bodo od kod udarile sumljive stopinje. V poldrugi minuti je zmetal vso hosto s sina, toda ta poldruga minuta se je vlekla kakor večnost. Zopet si je dopove-

doval, kakor dopoldne, ko je vozil: »Tudi tega bo konec, nekoč bo konec tudi tega.«

In ko je bilo konec, je zašepetal: »Okleni se okrog vratu, takoj bova na varnem.«

Vstopivši v hišo, je zaloputnil vrata in jih dvakrat zaklenil. Oddahnil se je, ko da je šlo mimo njega nekaj silno težkega. Ko je položil sina v jami na posteljo, se je oddahnil drugič.

»Zdaj ti prinesem večerjo, potem boš zaspal,« je rekel.

»Strašno me žeja,« je zašepetal Ivan.

»Mleko te bo odžejala.«

Prinesel mu je veliko skledo mleka in kos kruha. Ivan je pil v dolgih požirkih, toda kruha se je branil.

»Moraš jesti,« je dejal Koren. »Če hočeš ozdraviti, se moraš okrepiti.«

Pobožal mu je roko na čelo, začutil je, da gori v vročici. »Hudo vročino imaš,« je zamrmral.

»Da. Zato me tako žeja. Toda zdaj bom imel mir in do jutra bo vročina popustila.«

Toda ni popustila. Narobe, še bolj ga je kuhala kot prejšnji dan. Jed mu še vedno ni dišala. Samo pil bi, pil kar naprej. Ni se mogel odžejati. Koren se mu ni upal dati vode, pa mu je prinašal mleko. Ivana je po mleku slabilo in je hotel vode. Tudi se mu je zdelo, da mu je po mleku še bolj zoprno v ustih, da ga še bolj žeja kot prej. Stari pa mu je prigovarjal: »Mleko te bo pozdravilo, moraš ga piti.«

SE NADALJUJE

Foto-filmska sekcija Sava Kranj vabi k sodelovanju

Komisija za kulturo pri Zvezi socialistične mladine Sava Kranj vabi k sodelovanju vse delavce, ki se zanimajo za amaterski film. Vse informacije dobite pri predsedniku sekcije Sava Kranj tovarišu Izidorju Vrhovniku, TAP, konfekcija avtoplačšev.

Foto-filmsko sekcijo smo ustanovili pred osmimi meseci. Sestavlja jo deset članov, ki se bavijo predvsem z amaterskim filmom, medtem ko fotografija malo zaostaja, ker še nimamo prostorov (temnice). Filmi se po žanru razlikujejo. Doslej smo posneli 14 filmov, od teh je 8 igranih, 4 dokumentarni in 2 animirana. Planinski igrani film Greben je bil že nagrajen, medtem ko ostali na festivalih še niso bili prikazani. Ker smo šele na začetku poti, upamo, da bomo še veliko dosegli. Izidor Vrhovnik

Zahvale

Najtopleje se zahvaljujem vsem sodelavcem iz avtopnevmatike v TAP za prelepo darilo ob moji upokojitvi.

Francka Zihertl

**

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujem vsem tistim, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti in za podarjeno cvetje.

Franci Čimžar z družino

**

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so spremili Jožeta na njegovi zadnji poti in darovali cvetje. Posebna zahvala njegovim sodelavcem za materialno pomoč, cvetje in za besede sožalja.

Majda Kušter

**

Najprisrčneje se zahvaljujemo sodelavcem v Savi, sosedom in znanec, ki ste darovali cvetje ter spremili na zadnji poti našo mamo in ženo Marijo Cufer.

Sinova Viktor in Milan ter mož Gašper

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja odbor za informiranje. Glasilo izhaja štirinajstnevno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 24-461 int. 482 in 282. Tisk in klišaji GP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421/72 z dne 27. marca 1973).

Anekdota

Neki angleški lord si je v Evropi ogledoval razne znamenitosti. Ustavil se je tudi v Ženevi, kjer je takrat živel Voltaire. Turist ga je hotel obiskati, vendar pisatelj ni nikogar sprejemal. Lord je pregovo-

ril njegovo nečakinjo Denise, da ga je brez Voltairovega dovoljenja pripeljala v njegov kabinet. Voltaire je jezno dejal Angležu:

»Vi bi radi videli redko zverino. No, prav, poglejte jo, plačajte pet šilingov in izginite!«

Ne da bi se ozrl na Angleža, je nadaljeval s pisanjem. Lord je mirno

odprl denarnico in položil na mizo deset šilingov.

»Če znaša vstopnina za ogled redke zverine pet šilingov,« je dejal lord, »plačam vnaprej še eno vstopnico. Jutri vas bom spet prišel pogledat.«

Voltaireu je bila Angleževa iznajdljivost všeč in — postala sta dobra prijatelja.



In memoriam Jože Koželj

Iz službe domov je dne 15. oktobra 1975 postal žrtev prometne nesreče naš prijatelj, znanec in sodelavec. Bil je še poln življenja, saj je imel komaj 36 let, pa je moral kljub temu zapustiti naše podjetje in nas vse, ki smo ga cenili. Zato nas vselej priča neprijetna znanilka nad vhodom v tovarno. Vselej, ko opazimo črno zastavo, s skrbjo sprašujemo, katerega sodelavca spet ne bo med

nami. Tokrat je bil naš Jože, ki je delal na delovnem mestu izdajalec surovin v Obratu II. V Savi je bil zaposlen več kot deset let, vseskozi v skladišču surovin. V Savi je prišel, ko še ni bilo toliko mehanizacije, pa nikoli ni obupal, bil je požrtvovalen. Vsi, ki smo poznali našega Jožeta, lahko rečemo, da je bil veseljak, dober tovariš in delaven na svojem mestu. Zato bomo takega imeli v spominu in se ga spominjali.